

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ADMINISTRATION IN ACCORDANCE WITH DHAMMADHIPATEYYA
OF THE DUN SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
KANTHARAROM DISTRICT OF SRISAKET PROVINCE

พระมหาอัคพล ญาณธีโร (ทองอินทร์)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๒

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

พระมหาอัศพล ญาณธีโร (ทองอินทร์)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๒

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Administration in accordance with Dhammadhipateyya
of the Dun Subdistrict Administrative Organization,
Kanthararom District of Srisaket Province

PhramahaAkapon Ñàṇadhīro (Thongin)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Public Administration

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2019

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตนิพนธ์
เรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

(ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา)

ประธานกรรมการ

(รศ. วาที พ.ต. ดร.สวัสด์ จิรภูติกาล)

กรรมการ

(รศ.ดร.สุรพล สุขะพรหม)

กรรมการ

(รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

กรรมการ

(ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระมหาอัคพล ญาณธีโร)

ชื่อสารนิพนธ์	: การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
ผู้วิจัย	: พระมหาอัศพล ญาณธีโร (ทองอินทร์)
ปริญญา	: รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์	: รศ. ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ), ศศ.ม. (การจัดการการพัฒนาสังคม), รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) : ผศ. ดร.อนุวัต กระสังข์, พธ.บ. (พระพุทธศาสนา), พธ.ม. (พระพุทธศาสนา), พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๔ มีนาคม ๒๕๖๓

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๙๒๐ ซึ่งสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๓๖๐ คน ซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

๑. การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๐$, S.D. = ๐.๒๗๒) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านปัญญาพละ ($\bar{X} = ๔.๖๙$, S.D. = ๐.๓๒๙) ด้านวิริยพละ ($\bar{X} = ๔.๕๕$, S.D. = ๐.๓๓๖) ด้านอนวัชพละ ($\bar{X} = ๔.๕๔$, S.D. = ๐.๔๑๑) ด้านสังคพละ ($\bar{X} = ๔.๖๑$, S.D. = ๐.๔๒๔) ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพ, อาชีพ, และมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๓. ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการบริหารงาน ตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ คือ การพัฒนาระบบคมนาคมการสร้างถนนยังไม่ครบทุกพื้นที่ ยังมีบางพื้นที่ที่ยังเป็นทางลูกรัง ไม่มีทางระบายน้ำ ถนนเสียหายบ่อย เดินทางไม่สะดวก การปรับปรุงซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่มีบุคลากรที่ฝึกอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ได้มีอาชีพเสริม ควรจัดงบประมาณที่สนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรม การอนุรักษ์ การดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งท่องเที่ยว การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้าน ถนน ระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ในเขตเมืองหรือเขตชุมชน การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร ได้แก่ ถนน คลองส่งน้ำ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน การพัฒนาระบบประปาหมู่บ้านให้มีน้ำอุปโภคบริโภคที่สะอาด มีน้ำใช้ให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน มีบุคลากรแนะนำ การฝึกอาชีพเสริมหรือรายได้ให้แก่ชุมชน มีงบประมาณสนับสนุน การส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณะวัดวาอาราม และแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุของ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของชุมชน

Thesis Title : Administration in accordance with Dhammadhipateyya of the Dun Sub-district Administrative Organization Kanthararom District, Srisaket Province.

Researcher : PhramahaAkapon Nāṇadhīro (Thongin)

Degree : Master of Public (Administration)

Research Paper Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Kiattisak Suklueang,
B.A. (Public Administration), M.A. (Social Development Management), D.P.A. (Public Administration)

: Asst.Prof. Dr. Anuwat Krasang, B.A. (Buddhist Studies),
M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Public Administration)

Date of Graduation March, 4, 2020

Abstract

Objectives of this research were to 1. Study the administration in accordance With Dhammadhipateyya of Dun Sub-district Administrative Organization Kanthararom District, Srisaket Province 2. Compare the administration In accordance with Dhammadhipateyya of the Dun Sub-district Administrative Organization Kanthararom District, Srisaket Province and 3. Study problem, obstacles and suggestions for the administration in accordance with Dhammadhipateyya of the Dun Sub-district Administrative Organization Kanthararom District, Srisaket Province.

Methodology was the mixed methods: The quantitative research collected data with questionnaires with reliability values of 0.920 from 360 samples who were the people lived in the area of Dun sub-district administrative organization, Kanthararom District, Srisaket Province. The data were analyzed by frequency, percentage, mean standard deviation, t-test, F-test and one-way ANOVA coefficient analysis. The qualitative research collected data by in-depth interviewing 12 key informants and analyzed data by descriptive content analysis.

Findings of Research were as follows:

1. Administration according to the principles of Dhammadhipateyya. of the Dun Sub-district Administrative Organization, Kanthararom District Srisaket Province by overall was at the highest level (= 4.60, S.D. = 0.272) When considering each aspect, it was found that Panna bala, power of wisdom, was at = 4.69, S.D. = 0.329, Viriya bala,

power of diligence, was at = 4.55, S.D. = 0.336, Anavajja bala, power of faultlessness, was at = 4.54, S.D. = 0.411 and Sangaha bala, power of solidarity, was at = 4.61, S.D. = 0.424. All aspects were at highest levels respectively.

2. The comparison of people's opinions on the administration according to Dhammadhipateyya of the Dun Sub-district Administrative Organization Kanthararom District Srisaket Province Classified by personal factors, it was found that people with different gender, age, education level, status, occupation and monthly income did not have different opinions on the administration according to the Dhammadhipateyya of the Dun Sub-district Administrative Organization, Kanthararom District Srisaket Province, rejecting the set research hypothesis

3. Problems and obstacles of with the administration according Dhammadhipateyya of the Dun sub-district Administrative Organization Kanthararom District. Sisaket Province were that road construction and transportation system were not covered all areas. Some roads are still covered with gravel with no drainage, often damaged. The travel was not convenient. Improvement and repairing of public utilities were slow. There was not professional personnel to train people to have extra incomes. There should budget to support activities for conserving natural resources, forests, tourist attractions, and even regular environment protection in the communities the suggestions: There should be infrastructure development of roads, public utility systems, and electricity in town or community areas. There should develop agricultural infrastructure such as roads, water canals, and water resource for every village. There should be clean water supply to every village, professional personnel to help people have extra incomes. There should be budget to support the conservation of local culture, restoration and repairing of old monasteries, ancient places, ancient antiques and community tourist attractions.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้ำ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้รับความอนุเคราะห์ ได้รับคำปรึกษา แนะนำและช่วยเหลือจากบุคคลากรหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอระบุนามเพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณไว้ด้วย ณ โอกาสนี้

เจริญพรขอบคุณ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ที่บริหารการจัดการและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ จนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เจริญพรขอบคุณ รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ ประธานกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์, ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์ กรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ช่วยให้คำปรึกษา แนะนำและข้อคิดเห็น ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำสารนิพนธ์ทุกขั้นตอน ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้ทำวิจัยในการทำสารนิพนธ์เล่มนี้ตลอดมา

กราบขอบพระคุณพระครูโสภิตสารธรรม เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์ พระครูนิวาสินพยุภูมิ เจ้าคณะตำบลคูน้ำ พระครูขันตริตนารมย์ เลขานุการเจ้าคณะตำบลคูน้ำ ที่ได้ร่วมให้ข้อมูลทุกด้านในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ด้วย

เจริญพรขอบคุณ นายทองแดง แก้วมณี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูน้ำ จังหวัดศรีสะเกษ ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลตัวอย่างเพื่อการวิจัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาการวิจัย ขอขอบคุณท่านที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ และผู้สูงอายุในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคูน้ำ ที่ร่วมตอบแบบสอบถาม ตลอดจนเพื่อนนิสิตทุกรูป/คนที่มีส่วนช่วยเหลือในด้านการเรียนและให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์

ความดีงามและคุณประโยชน์ทั้งหลายที่เกิดจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ทำวิจัยขอให้เกิดผลานิสงส์อันไพศาลแก่ผู้มีอุปการคุณทุกท่าน ขออนุโมทนา

พระมหาอัคพล ญาณธีโร

๕ มีนาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฐ
 บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	๗
 บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร	๘
๒.๒ หลักธรรมาธิปไตย	๑๖
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล	๓๑
๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๔๐
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๒
๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย	๕๗
 บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๕๙
๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๕๙
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๑
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๔
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๔

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

เรื่อง	
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๗
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	๗๐
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ของพันธกิจ ๗ ด้าน	๗๕
๔.๔ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๘๓
๔.๕ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	๙๘
๔.๖ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงาน ตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	๑๐๐
๔.๗ องค์ความรู้	๑๓๔
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๔๑
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๔๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๕๑
บรรณานุกรม	๑๕๓
ภาคผนวก	๑๕๙
ประวัติผู้วิจัย	๒๐๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	เกณฑ์อัตรากำลังพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล	๓๙
๒.๒	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน	๔๖
๒.๓	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาธิปไตย	๕๐
๒.๔	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๕๔
๓.๑	แสดงจำนวนประชาชนและกลุ่มตัวอย่างขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	๖๐
๔.๑	จำนวน และคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๖๗
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกัน ทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม	๗๐
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกัน ทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านปัญญาพละ	๗๑
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกัน ทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านวิริยพละ	๗๒
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านอนวัชพละ	๗๓
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านสังคพละ	๗๔
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวม	๗๕
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านเศรษฐกิจ	๗๖
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านพัฒนาสังคม	๗๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	๗๘
๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านบริหารจัดการ บ้านเมือง	๗๙
๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านสุขอนามัย	๘๐
๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	๘๐
๔.๑๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ กันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านสิ่งแวดล้อม	๘๒
๔.๑๕ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อ การบริหารงานตามหลัก ธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ	๘๓
๔.๑๖ การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอายุ	๘๔
๔.๑๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อมีความคิดเห็นต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๖
๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามการศึกษา ด้านโครงสร้าง พื้นฐาน	๘๘
๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามการศึกษา ด้านบริหารจัดการ บ้านเมือง	๘๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๒๐ การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามสถานภาพ	๙๐
๔.๒๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามสถานภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม	๙๑
๔.๒๒ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ	๙๒
๔.๒๓ การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๙๔
๔.๒๔ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ ๑ - ๖	๙๖
๔.๒๕ ปัญหาและอุปสรรค ของการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	๙๘
๔.๒๖ ข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	๙๙

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑	โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
๒.๒	รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล
๒.๓	กรอบแนวคิดการวิจัย
๔.๑	ผังการสัมภาษณ์ ด้านเศรษฐกิจ
๔.๒	ผังการสัมภาษณ์ ด้านพัฒนาสังคม
๔.๓	ผังการสัมภาษณ์ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
๔.๔	ผังการสัมภาษณ์ ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง
๔.๕	ผังการสัมภาษณ์ ด้านสุขอนามัย
๔.๖	ผังการสัมภาษณ์ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
๔.๗	ผังการสัมภาษณ์ ด้านสิ่งแวดล้อม
๔.๘	ผังการสัมภาษณ์ ด้านปัญหาพละ
๔.๙	ผังการสัมภาษณ์ ด้านวิริยพละ
๔.๑๐	ผังการสัมภาษณ์ ด้าน อนุรักษ์พละ
๔.๑๑	ผังการสัมภาษณ์ ด้านสังคมพละ
๔.๑๒	องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย
๔.๑๓	องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย
๔.๑๔	องค์ความรู้ที่ได้รับจากการสังเคราะห์งานวิจัย

คำอธิบายชื่อย่อในพระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลี/พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนคัมภีร์ อรรถกถาบาลี/ภาษาไทย ใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙

การอ้างอิงพระไตรปิฎก จะระบุ เล่ม/หน้า/ข้อ หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.สี. (บาลี) ๙/๒๗๖/๙๗, ที.สี. (ไทย) ๙/๒๗๖/๙๘. หมายถึง ทีฆนิกาย สีลขันธวรรคปาลิ ภาษาบาลี เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐, ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาไทย เล่ม ๙ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๙๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙

ส่วนคัมภีร์อรรถกถา จะระบุชื่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม (ถ้ามี) /หน้า เช่น ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๒๗๖/๒๔๐ หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงคลวิลาสนี สีลขันธวรรคอรรถกถา ภาษาบาลี เล่ม ๑ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๒๔๐ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามลำดับดังนี้

๑. คำอธิบายคำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

พระสุตตันตปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
ที.ปา. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สุมงคลวิลาสนี	ภาษาบาลี
อง.ติก. (บาลี)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิปาตปาลิ	ภาษาบาลี
อง.ติก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต	ภาษาไทย
อง.นวก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย นวกนิบาต	ภาษาไทย
อภิ. วิ. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก วิภังค์ สัมโมหวิโนทนีอรรถกถา	ภาษาไทย

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองเป็นส่วนสำคัญในการจัดระเบียบทางสังคมเพื่อให้มนุษย์ได้ปฏิบัติร่วมกัน การปกครองมีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การปกครองแบบประชาธิปไตยระบอบการปกครองที่เรียกว่า “ประชาธิปไตย” เป็นภูมิปัญญาหรืออุดมการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นและมีพัฒนาการมาอย่างยาวนานในสังคมตะวันตก ซึ่งหลายๆ ประเทศทั่วโลกนำไปใช้เป็นระบอบการปกครองในสังคมของตนเอง เนื่องจากมองว่าระบอบประชาธิปไตยมีคุณค่าที่สำคัญหลายประการ จึงได้นำมาใช้เป็นระบอบการปกครองแทนระบอบการปกครองเดิมที่ใช้อยู่และมีคุณค่าด้านสิทธิ คุณค่าด้านเสรีภาพ และคุณค่าด้านความเสมอภาค^๑ ระบอบการบริหารประเทศที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันทั่วโลกนี้ มีทั้งระบอบประชาธิปไตย และระบอบคอมมิวนิสต์หรือระบอบเผด็จการ ยังไม่มีการตัดสินที่ชัดเจนว่าระบอบไหนดีกว่ากัน แต่การบริหารด้วยระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบที่ยอมรับกันทั่วไปว่าเป็นระบอบที่ดีที่สุดในปัจจุบันนี้

การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลแต่ละยุคสมัยมีความต้องการให้ประเทศชาติพัฒนาไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในทุกด้าน ทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เนื่องด้วยเหตุผลในแต่ละยุคแตกต่างกันไป ผู้นำแต่ละคนต่างมีอุดมการณ์ที่แตกต่างกันไป ปัญหาอุปสรรคการบริหารงานของผู้นำแต่ละยุค แต่ละสมัยก็แตกต่างกัน ในการบริหารประเทศไทยที่ผ่านมา รัฐบาลได้กำหนดอำนาจการบริหารงานไว้ที่ส่วนกลาง ต่อมาจำนวนประชากรได้เพิ่มขึ้น การบริหารงานของประเทศจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคมโลกอย่างรวดเร็ว ทำให้รัฐบาลไม่สามารถบริการประชาชนได้อย่างเสมอภาคและทั่วถึง ทำให้เกิดแนวคิดที่จะกระจายอำนาจลงไปสู่ประชาชนในท้องถิ่น ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารการงานด้วยตนเองจึงได้กำเนิดการปกครองท้องถิ่นของไทยขึ้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๘ บัญญัติไว้ว่า รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนทั้งยังกำหนดให้หน่วยงานราชการต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

^๑ นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง, ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย, สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒.

รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ และกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข^๒ การเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

ดังนั้นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากออกเป็น ๖ ด้าน คือ การจัดระเบียบชุมชน ผังเมือง สังคม การรักษาความสงบเรียบร้อย พัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็ง ความมั่นคงทางอาชีพและรายได้การบริการโครงสร้างพื้นฐาน และระบบสาธารณสุขโรคสาธารณสุขการ การบริหารจัดการ อนุรักษ์ พันธุ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการศึกษาทั้งในและนอกระบบอย่างทั่วถึง การพัฒนาศักยภาพด้านสาธารณสุขให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน การสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดี^๓

ปัจจุบันการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง (Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่จำเป็น และให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชน ท้องถิ่น ส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานทุกองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งจัดให้มีการตรวจสอบและประเมินผล การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ราชการจะต้องบริหารราชการที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่า ไม่มีขั้นตอนเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของหน่วยงาน ประชาชนได้รับความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน รวมทั้งมีการประเมินการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

สังคมไทยมองว่าการบริหารงานที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในสังคมไทยในฐานะที่สังคมไทยที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา และพระพุทธศาสนาก็ดำรงอยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนานจึงควรนำหลักธรรม คือ “หลักธรรมาธิปไตย” เป็นหลักธรรมที่สำคัญประการหนึ่งในพระพุทธศาสนา กล่าวได้ว่าจะมีการนำมากล่าวถึงกันอยู่เสมอๆ ในแง่มุมที่หลากหลายทั้งเหมือนกันและแตกต่างกันในแวดวงวิชาการทั้งด้านพระพุทธศาสนาและด้านการเมืองการปกครองเนื่องจากเป็นหลักธรรมคำสอน

จากข้อมูลดังกล่าว ธรรมาธิปไตย ซึ่งเป็นหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนานั้นก็ยังคงมีข้อถกเถียงกันอยู่ว่าจริงๆ แล้ว ธรรมาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองหรือหลักการ หรือว่าเป็นได้ทั้งระบอบการปกครองและหลักการ ซึ่งคำอธิบายของนักคิดนักวิชาการแต่ละกลุ่มที่ยกเอา ธรรมาธิปไตยมาอธิบายต่างก็มีเหตุผลที่ดีมาสนับสนุนแนวคิดของตนทั้งสิ้น หรือธรรมาธิปไตยเป็นระบอบการปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองใช้อำนาจอยู่ในกรอบเหตุผล และความดีงาม อาจกล่าวได้ว่าธรรมาธิปไตยมีความสำคัญในแง่ของการถือปฏิบัติ ในระดับบุคคล สังคม และประเทศชาติ ในระดับบุคคล คือ

^๒ ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐, (กรุงเทพมหานคร: ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก), หน้า ๑๙.

^๓ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล, (กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๕.

บุคคลจะต้องประกอบด้วยธรรมาธิปไตย ยกเอาธรรมและความถูกต้องเป็นใหญ่ในการดำรงชีพในระดับสังคมและประเทศชาติ มุ่งถึงผู้นำหรือผู้ปกครองที่ทรงธรรม บริหารจัดการด้วยธรรม ถือธรรมคือความถูกต้องเป็นใหญ่ในการบริหาร ส่วนในแง่ของสังคม อาจจะเป็นตัวชี้วัดได้ว่าสังคมนั้นๆ มีคุณภาพ มีความสงบ และมีความสุขหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันจนเป็นสังคมดังกล่าว โดยตัดสินใจโดยถือเอา “ธรรมาธิปไตย” เป็นเกณฑ์การตัดสิน

ปัจจุบันปัญหาทางสังคมนี้ยังมีอีกหลากหลายปัญหาที่เกิดขึ้นกับการบริหารองค์การส่วนตำบลในสภาพความเป็นจริง องค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้บริหารจัดการบ้านเมือง ได้แก่ ส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมกิจกรรมกีฬา พัฒนาระบบบริการสาธารณสุข ส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรค พัฒนาบุคลากร สร้างเสริมชุมชนให้เข้มแข็งและส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน การให้บริการข้อมูลข่าวสารของทางราชการแก่ประชาชน ให้ความสำคัญในการให้การบริการในทุกๆ ด้านสู่ประชาชนโดยตรง ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี มีการจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์จังหวัด^๔ และความต้องการของท้องถิ่นมีการกำหนดแนวทางการให้บริการตามหลักพระพุทธศาสนาคือหลักธรรมาธิปไตยที่คำนึงถึงความสุขของประชาชน

จากสภาพดังกล่าว การสร้างบ้านเมืองที่ดีให้มีลักษณะที่เป็นธรรม จึงมีความสำคัญยิ่งสำหรับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในยุคนี้อย่างไรก็ตามสถานการณ์ปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาปรับใช้กับการบริหาร โดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นถือว่าเป็นองค์การระดับขั้นพื้นฐานขององค์การบริหาร การปกครองส่วนท้องถิ่น^๕ หลักธรรมาธิปไตย จึงมีความสำคัญทั้งในแง่ของการเป็นหลักธรรมที่สำคัญในการปฏิบัติหรือปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การบริหารและการปกครอง ดังนั้นจึงควรศึกษาเรื่องนี้ให้ยิ่งขึ้นไปเพื่อปรับประยุกต์ใช้ในบริบทที่เหมาะสมอันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในระดับตัวบุคคล ระดับชุมชน ระดับชาติและนานาชาติ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้เห็นว่า ผลการศึกษาจะได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และส่งเสริมการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ได้แก่ ครู อาจารย์ ผู้บริหารในสถานศึกษา หรือบุคลากรเจ้าหน้าที่ ในขององค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนที่สนใจทั่วไปสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อันจะเป็นประโยชน์ความสุขให้แก่ตนเอง สังคมและประเทศชาติในอนาคตต่อไป

^๔ องค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์, แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑ - ๒๕๖๔), องค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา, <http://www.doonlocal.go.th/> [๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓].

^๕ สมคิด เลิศไพฑูรย์, กฎหมายการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๗), หน้า ๗๐-๗๒.

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างหรือไม่ อย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ๔ ด้าน ได้แก่ พละ ๔ คือ ๑.ปัญญาพละ คือพลังแห่งปัญญา ๒.วิริยพละ คือพลังแห่งความเพียร ๓. อนวัชชพละ คือพลังแห่งการงานไม่มีโทษ และ ๔. สังคหพละ คือ พลังแห่งการสงเคราะห์^๖

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพ, อาชีพ, รายได้ต่อเดือน, และหลักธรรมาธิปไตยในพระพุทธศาสนา ๔ ด้าน ได้แก่ พละ ๔ คือ ๑.ปัญญาพละ คือพลังแห่งปัญญา ๒.วิริยพละ คือพลังแห่งความเพียร ๓. อนวัชชพละ คือพลังแห่งการงานไม่มีโทษ ๔. สังคหพละ คือ พลังแห่งการสงเคราะห์^๗

^๖ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), *พุทธวิธีบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๕๓-๗๘.

^๗ วจ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๕๒/๒๑๔.

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากพันธกิจของ องค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ๗ ด้าน คือ ๑. ด้านเศรษฐกิจ ๒. ด้านพัฒนาสังคม ๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง ๕. ด้านสุขอนามัย ๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ๗. ด้านสิ่งแวดล้อม^๔

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีจำนวน ๓,๕๒๖ คน^๕

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๒ รูป/คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มตั้งแต่เดือน สิงหาคม - เดือน มกราคม รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

^๔ องค์การบริหารส่วนตำบลน, แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑ - ๒๕๖๔), องค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, (ม.ป.ท), (อัดสำเนา)

^๕ องค์การบริหารส่วนตำบลน, แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑ - ๒๕๖๔), องค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, (ม.ป.ท), (อัดสำเนา).

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบริหาร หมายถึง การบริหารจัดการนโยบาย วางแผนงาน การจัดสรรงบประมาณ การบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผล การพัฒนาสังคม เพื่อให้การทำงานนั้น เกิดประสิทธิภาพต่อชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการบริหาร บ้านเมืองด้านสุขอนามัย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อม และการบริหารงานตามหลัก ธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ กันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

การบริหารตามหลักธรรมาธิปไตย คือ พละ ๔ ประการ คือ

๑.ปัญญาพละ พลังแห่งปัญญา หมายถึง การเผยแพร่ความรู้และการการทำงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลผ่านบอร์ด หอกระจายข่าว ศาลาประชาคมประจำหมู่บ้าน สื่อออนไลน์ ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนผู้มาขอรับบริการ ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือสื่อสารต่างๆ ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้ด้านสุขอนามัย มีการอบรม ความรู้เรื่องอาชีพและหน้าที่ของประชาชน

๒.วิริยพละ คือ ความตั้งใจทำงานเพื่อประชาชนอย่างเต็มที่ทำงานอย่างมีเป้าหมายและ เสร็จทันเวลาที่กำหนด ทำงานในหน้าที่โดยมีจิตสำนึกและยึดหลักการรักษาผลประโยชน์และเอื้อ ประโยชน์ต่อประชาชน ทุกหน้าที่ทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่งานทุกอย่างอย่างสม่ำเสมอไม่ขาดตกบกพร่อง เอาใจใส่กับงานที่ทำเพื่อประโยชน์ต่อประชาชน

๓. อดวัชพละ คือ การป้องกันและรักษาความปลอดภัยที่ดี การจัดกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริมให้ประชาชนห่างไกลอบายมุข เช่น กิจกรรมงดเหล้า เมาบุหรี การออกกำลังกาย ประพุดิตน เป็นตัวอย่างที่ดี การไม่ถือตัวเข้ากับประชาชนทุกคนได้ทุกระดับ การปฏิบัติงานตามกฎระเบียบวินัย อย่างเสมอต้นเสมอปลาย การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

๔. สังคพละ คือ ให้ความช่วยเหลือประชาชนทุกระดับเมื่อมีเหตุประสบภัย เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ อุบัติเหตุ เป็นต้น การสนับสนุนประชาชนที่ทำความดีและสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน สงเคราะห์ดูแลผู้มีรายได้น้อยและจัดหาวิทยากรฝึกอบรมอาชีพสร้างรายได้ การส่งเสริมการสร้างงานอาชีพ รายได้ให้เข้มแข็งแก่ชุมชน การจัดสวัสดิการแก่ชุมชนอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย

ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ กันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง ๗ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านเศรษฐกิจ คือ การส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรและการสนับสนุนด้านการตลาด กิจกรรมในชุมชน การส่งเสริมการพัฒนาแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ด้านพัฒนาสังคม คือ การช่วยเหลือป้องกันยาเสพติดให้โทษแก่เยาวชนและสมาชิกใน ชุมชน เพื่อความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ การสำรวจพื้นที่ในการ ดูแลป้องกันภัยเพื่อลดปัญหาอาชกรรมในชุมชน มีกิจกรรมกับประชาชนในพื้นที่ในการช่วยกันพัฒนา สังคมชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ การจัดให้มีการสร้างถนนหนทางในเขตพื้นที่ให้ใช้สัญจรไป มาได้อย่างสะดวกอย่างทั่วถึง การจัดให้มีระบบน้ำประปา แหล่งน้ำชุมชนปรับปรุงระบบการระบายน้ำ ให้สามารถรองรับน้ำเสียจากครัวเรือนและจากธรรมชาติได้อย่างทั่วถึง

๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง คือ การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนอย่างเป็นรูปธรรม การประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ประชาชนรับทราบอยู่เสมอ การส่งเสริมด้านความรู้ด้านบทบาท สิทธิหน้าที่แก่ประชาชนอยู่เสมอ

๕. ด้านสุขอนามัย คือ การบริการสาธารณสุข การรักษาพยาบาลการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในชุมชน อย่างครบถ้วนทั่วถึง มีสวัสดิการสังคม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกายสำหรับประชาชนอย่างทั่วถึง

๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนอย่างครอบคลุม การศึกษาในระบบและนอกระบบได้แก่ประชาชนครอบคลุม การส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างครอบคลุม

๗. ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนอยู่สม่ำเสมอ เช่น ปลูกต้นไม้ การดูแลรักษาความสะอาดในชุมชน เช่น กำจัดแหล่งยุงลาย การควบคุมมิให้เกิดมลภาวะแก่ชุมชนและรักษาปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ประชาชน หมายถึง หมู่คน และ ชน หมายถึง คน ประชาชน หมายถึง คนที่เกิดและอาศัยอยู่ในประเทศใดประเทศหนึ่ง ถือว่าเป็นเจ้าของหรือสมาชิกของประเทศ และประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปี บริบูรณ์ขึ้นไปที่อยู่อาศัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีพื้นที่เท่ากับตำบลแต่ละตำบล จัดตั้งมาจากสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีจำนวนราษฎรไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ คน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล เขต แทนรัฐบาลกลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรค และนำเสนอแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๗.๔ ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลและประโยชน์สำหรับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและ
งานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังได้ประมวลสรุปเนื้อหา แนวคิด
ทฤษฎี ตามลำดับดังนี้

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๒ หลักธรรมาธิปไตย

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงาน
ของนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการกล่าวไว้ในหนังสือหรือเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย แนวทางการศึกษาวิจัย ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของการบริหารงาน

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้ให้ความหมายของการบริหารงานไว้ดังนี้
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมาย “หลักการ” หมายถึง สารสำคัญที่
ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ^๑ และคำว่า การบริหาร (administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน
“administratiae” หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรืออำนวยการ (direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมี
ความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี
สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่างๆ คำว่า การบริหาร
(Administration) มีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่า การจัดการ (Management) ในด้านความนิยมเราใช้
คำว่า การบริหารในหน่วยงานของรัฐ หรือที่เกี่ยวข้องกับการปกครองและใช้คำว่า การจัดการในหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องกับการธุรกิจ อุตสาหกรรม การบริหารหรือการจัดการในหน่วยงาน หรือลักษณะองค์กร
ประเภทใดมักจะใช้คำคุณศัพท์ขยายความให้ชัดเจน ดังนั้น หลักการบริหาร จึงหมายถึง สารสำคัญที่

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต พ.ศ.๒๕๕๔, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร:
บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒๗.

ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติการบริหารและการบริหารจัดการมีแนวคิดมาจากธรรมชาติของมนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมซึ่งจะต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยจะต้องมีผู้นำกลุ่มและมีแนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย นอกจากนี้การบริหาร หมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกัน กำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสมการบริหาร หมายถึง การทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยามนี้ การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชาเมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่ปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสังฆรัตนะขึ้น เมื่อมีพระสังฆรัตนะเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์^๒ การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการของการมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรจากการทำงานร่วมกันโดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ หรือกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรทางการบริหารจัดการ ๖ M,S (Management resources) ประกอบด้วย

- ๑) คน (Man)
- ๒) เงิน (Money)
- ๓) วัสดุวัตถุดิบ (Material)
- ๔) เครื่องจักร (Machine)
- ๕) วิธีการจัดการ (Method)
- ๖) ตลาด (Market)

เป็นกระบวนการทำงาน โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารต่างๆ ซึ่งมีบุคลากรเป็นทรัพยากรหลักขององค์กร และบุคคลเหล่านี้จะใช้ทรัพยากรอื่น เช่น เงินทุนเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์อื่น ข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ^๓ กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์กร การตระหนักถึง ความสามารถความถนัด ความต้องการ และความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กรควบคู่ไปด้วย องค์กรจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^๔

สรุปได้ว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำสิ่งต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเป็นมรรคเป็นผล กล่าวคือในการบริหารงานนั้นผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติ แต่ใช้ศิลปะที่มีทำให้ผู้ปฏิบัติตามนั้นทำงานจนเป็นผลสำเร็จเกิดขึ้นจริง ตรงตามเป้าหมายจุดประสงค์ขององค์กร หรือตามที่คุณบริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

^๒ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓.

^๓ สุรพล สุขะพรหมและคณะ, **ทฤษฎีองค์การการจัดการเชิงพุทธ**, (พระนครศรีอยุธยา: ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๔๓.

^๔ พะยอม วงศ์สารศรี, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร: พรวนการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๓๖.

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

แนวคิดการบริหารของจีนในสมัยราชวงศ์ฉินที่ล่มสลายเนื่องมาจากการปกครองในแนวคิดนิตินิยม คือการที่ผู้ปกครองปกครองด้วยความโหดร้ายทารุณ มีการลงอาญาอย่างหนักด้วยกฎหมายที่เข้มงวด และไม่มีระบบการให้รางวัลเมื่อทำความดี จินซีฮ่งได้พยายามกอบกู้แผ่นดินจีนให้เป็นปึกแผ่นและมีแนวนโยบายที่แข็งแกร่ง ลงโทษผู้กระทำผิดอย่างหนัก และเมื่อภารกิจรวบรวมแผ่นดินเสร็จสิ้นแล้ว ก็ยังคงใช้วิธีการเช่นเดิมกับประชาชน ทำให้ราษฎรตกเป็นเป้าหมายความทารุณโหดร้ายแต่เพียงฝ่ายเดียว เมื่อราษฎรสูญเสียทุกอย่างจึงเกิดการกระด้างกระเดื่องและลุกขึ้นสู้ ในที่สุดแล้วราชวงศ์ฉินก็ล่มสลายในที่สุด^๕

การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของผู้บริหารในองค์กรแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ไปใช้กับองค์กร เรียกว่า วิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) อย่างไรก็ตามผู้บริหารในแต่ละองค์กรจะเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง ไม่มีหลักสากลใดที่สามารถใช้ได้กับทุกปัญหาผู้บริหารต้องศึกษาการบริหาร โดยมีประสบการณ์จากกรณีศึกษา (Case Study) จำนวนมาก และวิเคราะห์ว่าวิธีการใดที่สามารถใช้ในสถานการณ์ใหม่^๖

มีนักวิชาการได้ให้หลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะ คือ

๑) การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จสาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

๒) การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กร เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

๓) การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

^๕ ทองถม นาถจำนงและอดุลย์ รัตนมันเกษม, ยุทธศิลป์ จินซี, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, ๒๕๕๔), หน้า ๑๗๓ - ๑๗๔.

^๖ สมยศ นาวิการ, การบริหารตามสถานการณ์, (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๕๕), หน้า ๔๙.

๔) การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่างๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและบริการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕) การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น^๗

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ทุกคน ที่ต้องใช้ทักษะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้สำเร็จ ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมที่ผู้บริหารใช้สำหรับตัดสินใจ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารหน่วยงานหรือองค์การต่างๆ ทั้งที่เป็นองค์การที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยนำทรัพยากรมาใช้ให้ประหยัด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บุคคลต่างๆ เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงานซึ่งกระบวนการบริหารเป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับขั้นตอน

๒.๑.๓ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหารที่มีหลักเกณฑ์ได้พัฒนาการบริหารที่มีหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการ คือ^๘

๑. ต้องมีการคิดค้นและกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One Best Way) สำหรับงานแต่ละอย่างคือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลุล่วงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่างๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒. ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาคนงานโดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงานนอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกวิธีด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงานควบคู่กับการพิจารณาคณานนี้ คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้นเพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลิตผลสูงขึ้น

^๗ เสนาะ ตีเยาว์, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๑-๒.

^๘ เทเลอร์, อังโน ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๓), หน้า ๔๗ - ๔๘.

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารและคนงานฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงานแต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้น

จากหลักการดังกล่าว พบว่าวิธีการต่างๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมา และได้เสนอแนะว่าผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหาและความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกลุ่มมาวิเคราะห์และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่มให้ดีขึ้นและมากขึ้นเรื่อยๆ

ซึ่งทฤษฎีการบริหารโดยทั่วไปมีความเชื่ออยู่ว่า เป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาลโดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร ๕ ประการ^๙

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

๒. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่างๆ ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจคนงานของตนจะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขึ้น และลงนอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วย หากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพ การไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ

๔. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

๕. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว ซึ่งนักทฤษฎีได้กำหนดหลักการในการบริหารจัดการขึ้น ๑๔ ประการ เป็นส่วนประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการดังนี้^{๑๐}

^๙ Price, Alan, **Human Resourec Management**, In a Business Context, 2 edition, (London: Thomson Learning, 2004), p. 110.

^{๑๐} เฮนรี ฟาโยล, อังโน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ, **ทฤษฎีองค์การ: ฉบับมาตรฐาน**, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๖๘ - ๖๙.

๑. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) เฮนรี ฟาโยล ได้เสนอว่าคนงานควรจะได้รับการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้น หรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบในผลลัพธ์ของงานมากขึ้นซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์การยุคปัจจุบันได้

๒. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) เฮนรี ฟาโยล ได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการของ แวปเบอร์ จะได้มาจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายการบังคับบัญชา ส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการจะได้รับจากความชำนาญงานของบุคคล ความรู้ทางด้านเทคนิค ความมีคุณค่าทางศีลธรรม และความสามารถในการนำ และสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนเห็นว่าอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

๓. การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) เฮนรี ฟาโยล กล่าวว่า คำสั่งสองคำสั่ง (Dual Command) อาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน เช่น การรายงานจะมีความเกี่ยวข้องในเมื่อผู้ควบคุมสองคนได้ให้คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวทำให้เกิดการสับสนในบางสถานการณ์ คำสั่งสองคำสั่งนี้ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้บังคับบัญชา และทำให้เกิดการสับสนในลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal Hierarchy of Authority) การประเมินอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในระบบผู้บังคับบัญชาสองคนจะเป็นการยาก และผู้บริหารจะไม่สนใจในความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชามากจะโกรธและอาจไม่ให้ความร่วมมือในอนาคตถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟัง

๔. สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับบัญชาจากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ ความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาวของสายการบังคับบัญชา โดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับชั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่ดีที่สุดในลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและพนักงานระดับล่าง รวมถึงความล่าช้าในการวางแผน (Planning) และการจัดการ (Organizing ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับชั้น การบังคับบัญชาให้น้อยลงจะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลง และองค์การจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็วและความยืดหยุ่นมากขึ้น ภายในองค์การได้มีการแบ่งแยกแผนกต่างๆ

ซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับชั้นการบังคับบัญชาโดยผู้บริหารในระดับกลางและระดับต้นของสายการบังคับบัญชาแต่ละแผนกต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่นๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้น เนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคลอื่น และรู้วิธีการในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น สำหรับการทำงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายนั้นเป็นการสร้างทีมงานข้ามสายซึ่งสามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

๕. การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การ ซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ได้รวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงของสายการบังคับบัญชาแต่เป็นการกำหนดว่าควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าไร อย่างไร และมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานในระดับล่างอย่างไร สิ่งนี้ถือว่ามีความสำคัญเนื่องจากว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกๆระดับขององค์การ

๖. การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์การ องค์การใดที่ไม่มีการวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรมของกลุ่มหรือกิจกรรมของบุคคล แต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นทีมร่วมกับกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่า จะใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างไร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์ หลักการในข้อนี้ยึดหลักว่า กิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน

๗. หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาคคือ ความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคนภายในองค์การซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการความเสมอภาคมากขึ้นเป็นการจัดการที่ใช้หลักความเท่าเทียมกัน

๘. การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นในการจัดหาเพื่อให้องค์การได้รับประโยชน์สูงสุด และเป็นการจัดหางานให้แก่พนักงานโดยใช้ผังองค์การ (Organization Chart) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานแต่ละคน และเป็นการชี้ชัดว่าตำแหน่งของพนักงานแต่ละคนอาจจะมีการเลื่อนขึ้นได้ในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความสนใจมากขึ้นในองค์การยุคปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องให้การฝึกอบรม (Training) และการพัฒนากำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์การจะกำหนดตำแหน่งหน้าที่สำหรับคนทุกคน และทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

๙. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำการสิ่งต่างๆ โดยปราศจากการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้พนักงานมีความคิดริเริ่มซึ่งความคิดริเริ่มนี้นับถือว่าเป็นจุดแข็งขององค์การ เนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ได้ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill) และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างองค์การและความต้องการของพนักงาน และความสามารถ (Ability) จะทำให้เกิดความสมดุล ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้วัดผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาและการบริหารงาน

๑๐. ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คำขอร้อง (Application) และลักษณะของการแสดงความนับถือออกมาสำหรับอำนาจของผู้บังคับบัญชา ความมีระเบียบวินัยเป็นบุคลิกลักษณะ ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารหลายๆ คนที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด และทำงานอย่างเข้มแข็งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ความมีระเบียบวินัยจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์การกับคุณสมบัติของผู้ภายในองค์การ และเป็นความสามารถของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติตามอย่างยุติธรรมอีกด้วย

๑๑. ค่าตอบแทน (Remuneration of Personnel) การให้รางวัลประกอบด้วยโบนัสและแผนการแบ่งกำไรเป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานได้ การให้หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พนักงานมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์การ ระบบรางวัลที่มีประสิทธิภาพสามารถให้ความยุติธรรมทั้งพนักงานและองค์การ รวมทั้งสามารถกระตุ้นผลผลิตเพิ่มโดยการให้รางวัลเพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยยึดหลักว่าการจ่ายค่าตอบแทนควรยุติธรรมและตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดทั้งนายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

๑๒. ความมั่นคงในงาน (Stability of Tenure of Personnel) ความมั่นคงในงานมีความสำคัญต่อการจ้างงานระยะยาว เมื่อพนักงานอยู่ในองค์กรซึ่งมีแนวโน้มจะทำงานเป็นทีมเป็นระยะเวลานานโดยพยายามพัฒนาทักษะ และปรับปรุงความสามารถในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรขององค์กร การจ้างงานระยะยาวเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้อธิบายการประสบความสำเร็จของบริษัทขนาดใหญ่ในญี่ปุ่น

๑๓. ผลประโยชน์ส่วนตัวมีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์กร (Subordination of individual interests to the common interest) ผลประโยชน์ขององค์กรถือว่าเป็นประโยชน์ของทุกคน หรือของทุกกลุ่มในองค์กรในขณะที่ยังดำเนินกิจการอยู่จะต้องมีการกำหนดผลประโยชน์เพื่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างองค์กรและสมาชิกภายในองค์กร

๑๔. ความสามัคคี (Sprit de corps) เป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์กรที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในการออกแบบประยุต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นภายในองค์กร และสิทธิในการสั่งการ หรือการบริโศค และความร่วมมือกัน ถือว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญในการที่ทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จและมีการพัฒนา ความสามัคคีจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากมีการติดต่อกันระหว่างผู้บริหารและคนงาน โดยการติดต่อเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่สำคัญ เพราะความสามัคคีคือพลังเมื่อสมาชิกมีความสามัคคีกันสูงก็จะทำให้องค์กรมีความแข็งแกร่ง

การบริหารนั้นเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) กล่าวว่ หน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จ มี ๕ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่ “POSDC” ดังนี้ คือ^{๑๑}

๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล

๒. O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์กรเป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กรมีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

๓. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผนผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแลเป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

กระบวนการบริหารนั้นมี ๕ ประการ คือ^{๑๒}

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือโครงการสำหรับการปฏิบัติงานในอนาคตให้ตรงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำวิธีการ และวัตถุประสงค์ของงานนั้นๆ ๒. การแสวงหากำหนดตัวบุคคลและอุปกรณ์ (Allocation) หมายถึง การแสวงหากำหนดตัวบุคคล

^{๑๑} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), พุทธวิธีการบริหาร, หน้า ๓ - ๕.

^{๑๒} ชีระรัตน์ กิจจารักษ์, เอกสารการสอนวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒), หน้า ๖๗.

และวัสดุทุกชนิดที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผน เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. การเสริมกำลังบำรุง (Stimulation) หมายถึง การบำรุงขวัญ กระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลงานดีทั้งปริมาณและคุณภาพ

๔. การประสานงาน (Co – Ordination) หมายถึง การจัดให้ผู้แทนของหน่วยงานย่อยทุกหน่วยงานพบปะปรึกษาหารือกัน เพื่อให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือทราบเรื่องการปฏิบัติงานของผู้อื่น และเพื่อให้งานสัมพันธ์ไม่ขัดแย้งกันโดยยึดเป้าหมายขององค์การเป็นหลัก

๕. การประเมินผลงาน (Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะให้ทราบผลการปฏิบัติงานและปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผล ขั้นสุดท้ายเพื่อทราบผลการปฏิบัติงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางแก้ไขทุกระยะและประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อเปรียบเทียบผลงานกับผลงานที่ควรจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ต้นเพื่อวางแผนใหม่สำหรับการปฏิบัติงานในอนาคต

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารอันประกอบด้วยแผนการ จัดองค์การ สั่งการ หรือ มอบหมายงาน การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ นอกจากนี้อีกประการที่สำคัญของการบริหารจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากร ในการบริหารมีความประสานระหว่างกันและประสิทธิภาพประสิทธิผลในการบริหารงาน ซึ่งแนวคิดเหล่านี้จะครอบคลุมไปถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการบริหารเชิงกลยุทธ์

๒.๒ หลักธรรมาธิปไตย

พระพุทธสุภาษิตที่ยกย่องธรรมาธิปไตยโดยตรงมีอยู่ คือในพระสุตตันตปิฎก เล่ม ๒๐ หน้า ๑๓๘ ทรงแสดงคุณธรรมของพระเจ้าจักรพรรดิ เทียบเคียงกับคุณธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้ถือธรรมเป็นใหญ่ (ธัมมาธิปไตย = ธรรมาธิปไตย) ซึ่งประกาศความที่พระพุทธศาสนายกย่องธรรมาธิปไตยเป็นเลิศหลักธรรมาธิปไตย นั้นเป็นหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่อยู่ใน อธิปไตยสูตรในพระไตรปิฎกที่มีผู้นำแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติกับตัวเองและส่วนรวม

๒.๒.๑ หลักธรรมาธิปไตย

หลักธรรมาธิปไตยในพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม ๒๐ ใน “อธิปไตยสูตร” ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ธัมมาธิปไตย เป็นอย่างไรคือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้อยู่ในป่าบ้าง อยู่ตามโคนต้นไม้บ้าง อยู่เรือนว่างบ้าง ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งจีวร บิณฑบาต เสนาสนะเราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความมีหรือความไม่มีเช่นนั้น อนึ่ง เราถูกชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และ อุปายาส ครอบงำ ชื่อว่าถูกทุกข์ครอบงำ มีทุกข์อยู่ตรงหน้า ทำอย่างไร การทำที่สวดกองทุกข์ทั้งสิ้น นี้พึงจะปรากฏ พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน อันวิญญูชนพึงจะรู้เฉพาะตนก็เพื่อพรหมจรรย์ ผู้รู้เห็นอยู่ มีอยู่ การที่เราบวชในธรรมวินัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้วอย่างนี้

พึงเกียจคร้านประมาทอยู่นั้นไม่สมควรแล้วแก่เราเลย” ภิกษุนี้ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ย่อหย่อน สติที่ตั้งมั่นแล้วจักไม่เลอะเลือน กายที่สงบแล้วจักไม่กระสับกระส่าย จิตที่ตั้งมั่นแล้วจักมีอารมณ์แน่วแน่” เธอยกธรรมเท่านั้นให้เป็นธรรมใหญ่ ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตนให้บริสุทธิ์ภิกษุทั้งหลาย นี่เรียกว่า ธรรมาธิปไตย จากการตรวจสอบเอกสารผู้มีการกล่าวถึงหลักธรรมธรรมาธิปไตย เป็นต้นว่า

๒.๒.๒ ความหมายของธรรมาธิปไตย

คำว่า “ธรรมาธิปไตย” หรือ “ธัมมาธิปไตย” มีผู้รู้และนักวิชาการให้นิยามความหมาย คำจำกัดความไว้ทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้ ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ให้คำจำกัดความ คำว่า “ธรรมาธิปไตย” ไว้ว่า “การถือธรรมเป็นใหญ่, การถือความถูกต้องเป็นหลัก”^{๑๓} ธรรมาธิปไตยไว้โดยมุ่งถึงความถูกต้องของธรรมชาติว่า “ธรรมาธิปไตย เอาความถูกต้องของธรรมชาติเป็นใหญ่”^{๑๔} การที่จะเป็นธรรมาธิปไตย ก็ต้องเริ่มตั้งแต่รู้ว่าอะไรเป็นธรรม ความรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัญญา จะให้มีปัญญาก็ต้องมีการศึกษาเพื่อจะให้คนมีปัญญาเกิดขึ้น จะได้อรรถาธิบายจึงวินิจฉัยว่า อะไรคืออะไร อะไรเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม^{๑๕} ธรรมาธิปไตยเป็นเหตุให้เกิดความยุติธรรมเกิดความถูกต้อง แม้บางครั้งจะไม่ถูกใจแต่อำนวยประโยชน์ให้มากกว่า อัตตาธิปไตยและโลกาธิปไตย^{๑๖}

สำหรับการนำหลักธรรมาธิปไตยมาประยุกต์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ ๔ แนวทาง ได้แก่

๑. ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการควบคุมตนเอง คือการควบคุมกาย วาจาและใจของตนเองให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องและพึงประสงค์ของสังคม กล่าวคือ การที่บุคคลสามารถควบคุมตนเองให้ทำในสิ่งที่ควรทำและไม่ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำได้

๒. ธรรมาธิปไตยเป็นมือในการพัฒนาตนเอง คือการเปลี่ยนแปลงหรือยกระดับตนเองทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรม ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสิ่งที่สังคมประชาธิปไตยคาดหวัง

๓. ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบภายใน คือวิธีการให้คนเราคิดพิจารณา ทบทวนและไตร่ตรองตรวจสอบพฤติกรรมต่าง ๆ ของตนเองทั้งในอดีตและปัจจุบันตามกรอบของธรรมาธิปไตย เพื่อให้ความถูกต้องความดีงามเกิดกับชีวิตของตนเองและมีความผิดพลาดน้อยลง

๔. ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบภายนอก คือ วิธีพิจารณาตรวจสอบโดยผู้ตรวจสอบจากภายนอกอาจจะเป็นบุคคลหรือหน่วยงานอื่นตามกรอบระเบียบหรือตามมาตรฐานของธรรมาธิปไตย เพื่อให้ผู้ปกครองและผู้ที่ถูกปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้แสดงความรับผิดชอบ ต่อสิ่งที่ตนเองทำ หรือสามารถปฏิบัติตามแนวทางการประยุกต์ใช้ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทยทั้ง ๔ แนวทางนี้ได้ ปัญหาจริยธรรมของบุคคลต่าง ๆ ก็จะได้รับ

^{๑๓} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒, หน้า ๕๕๕.

^{๑๔} พุทธทาสภิกขุ, การเมืองคือธรรมะ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อรุณวิทยา, ๒๕๓๑), หน้า ๑๗๗.

^{๑๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธศาสนากับสังคมไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๒), หน้า ๕๐.

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๗๖.

แก้ไข ซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาของระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทยพลอยได้รับการแก้ไขและพัฒนาไปด้วย^{๑๗} คำว่า “ธรรมาธิปไตย” ไว้ในหนังสือพระพุทธศาสนากับรัฐธรรมนูญว่า “การถือธรรม เป็นใหญ่ ให้ความสำคัญแก่ธรรม หากเป็นการบริหาร ก็เป็นการบริหารโดยใช้ธรรมเป็นมาตรฐานวัด ความถูกต้อง ความผิดของใครอะไรก็ตาม นำเอาธรรมมาเป็นมาตรฐานวัดต้องยุติด้วยธรรม เป็นธรรม เทียงธรรม ผู้ปกครอง ผู้บริหารจะต้องทรงธรรมมีธรรม”^{๑๘} “ธรรมาธิปไตย” ไว้ในหนังสือพุทธศาสตร์ร่วมสมัย เล่ม ๑ ว่า “การยึดธรรมหรือ ความถูกต้องชอบธรรม ความยุติธรรม ความเหมาะสมความควรเป็นใหญ่ก็จัดเป็น “ธรรมาธิปไตย” ซึ่งก็อาจเรียกว่า “หลักการ” ก็คงพอได้”^{๑๙} การการบริหารงานก็เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำเร็จหรือหรือความล้มเหลวในการบริหาร ตามนัยแห่ง อธิปไตยสูตร^{๒๐}

ธรรมาธิปไตย หมายถึง การถือธรรมหรือ หลักการเป็นสำคัญ นักบริหารประเภทนี้ ยึดเอาความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้งเพื่อทำงานให้สำเร็จเขายินดีรับฟังคำแนะนำจากทุกฝ่าย ซึ่งรวมทั้งคนที่ไม่ชอบยอมเียงเพื่อศึกษาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ นักบริหารประเภทนี้ เดินทางสายกลาง คือใช้พระเดชและพระคุณ ใครทำดีต้องให้รางวัล ใครทำชั่วต้องลงโทษ การบริหารเช่นนี้ทำให้ได้ทั้งคนทั้งงาน นั่นคือ งานสำเร็จเพราะคนทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถ นักบริหารจะเปิดโอกาสให้คนอื่นไม่ชอบได้ทำงานด้วย ถ้าเขาคนนั้นมีฝีมือ^{๒๑} ธรรมาธิปไตยไว้ว่า “ธรรมาธิปไตย คือ ระบบการตัดสินใจที่ยึดเอาธรรมะ คือ ความจริง ความ ถูกต้อง ความดีงาม และประโยชน์สุขของประชาชนเป็นใหญ่ ถ้าเราเอาหลักธรรมาธิปไตยนี้มาเป็น หลักในการตัดสินใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะกลายเป็น “ธัมมิกประชาธิปไตย” หรือประชาธิปไตยในครรลองของธรรมะ”^{๒๒} ธรรมาธิปไตย (ทำ-มา-ทิ-ปะ-ไต, ทำ-มา-ทิบ-ปะ-ไต) หมายถึงธรรมเป็นใหญ่, การทำงานโดยมีเจตนาที่จะยึดทางที่ดีเป็นเกณฑ์ มิได้เห็นแก่ตัวเองว่าจะเสียประโยชน์หรือไม่ มิได้หวังโยวคนอื่นจะดีหรือชม^{๒๓}

การศึกษาวิจัยเรื่องธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยใน สังคมไทย มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ เพื่อวิเคราะห์หลักธรรมาธิปไตยในฐานะที่เป็นหลักธรรมคำสอนประการหนึ่งในพระพุทธศาสนา เพื่อวิเคราะห์หลักธรรมาธิปไตยของพระพุทธศาสนาว่า เป็นระบอบการปกครองหรือหลักการ และเพื่อหาแนวทางนำหลักธรรมาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ใน ในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า ๑) ธรรมาธิปไตยเป็น หลักธรรมคำสอนประการหนึ่งในอธิปไตย ๓ ประการของพระพุทธศาสนาที่ให้ความสำคัญแก่ธรรม เป็นใหญ่ เพราะธรรมเป็นสิ่งสูงใจให้บุคคลทำความดี ส่วนธรรมาธิปไตยที่มีนัยทางการเมืองการ ปกครองนั้นเป็นเพียงคุณสมบัติหรือจริยธรรมประการหนึ่งที่สำคัญในหลายประการของ ผู้ปกครองที่ดี ๒) ทศณะของ

^{๑๗} อ่างแล้ว, หน้า ๙๔.

^{๑๘} พระเทพดิลก (ระบอบ วิฑูรย์), พระพุทธศาสนากับรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๐), หน้า ๕๕.

^{๑๙} พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตโต), พุทธศาสตร์ร่วมสมัย ๑, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๔๔.

^{๒๐} ที.ปา. ๑๑/๒๒๘/๒๓๑;๒๐/๘๕๕/๑๘๗.

^{๒๑} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), พุทธวิธีบริหาร, หน้า ๔๑ – ๔๔.

^{๒๒} ว. วชิรเมธี, ธรรมาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร: โพสท์บุ๊กส์, ๒๕๕๑), หน้า ๘๖.

^{๒๓} เป็ลื่อง ณ นคร, พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย อ.เป็ลื่อง ณ นคร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-pleang/char/๗> [๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒].

นักวิชาการที่มีต่อธรรมาธิปไตยมี ๓ กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มที่มีทัศนะ ว่าธรรมาธิปไตยเป็นระบอบการปกครอง กลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตยเป็นหลักการ และกลุ่มที่มี ทัศนะว่าธรรมาธิปไตยเป็นทั้งระบอบการปกครองและหลักการ จากหลักฐานในคัมภีร์ พระพุทธศาสนาและกรอบแนวคิดทางรัฐศาสตร์ทำให้ทราบว่า ธรรมาธิปไตยมีความเป็นหลักการ มากกว่าเป็นระบอบการปกครอง และ ๓) หลักธรรมาธิปไตยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในฐานะเป็น เครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยได้ ๔ แนวทาง ได้แก่ ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการควบคุม ตนเอง ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการ ตรวจสอบภายใน และธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบภายนอก^{๒๔} “ธรรมาธิปไตยไม่มา จึงหาประชาธิปไตยไม่เจอ”

สรุปได้ว่า ธรรมาธิปไตยไม่ใช่ระบบแยกต่างหาก อีกระบบจากประชาธิปไตย แต่เป็นคุณภาพ “เป็นหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจของบุคคลที่อยู่หรือร่วมอยู่ในระบบการปกครองนั้น” ถ้าการตัดสินใจโดยตรวจสอบเรื่องราว สืบค้นความจริง หาข้อมูลให้ชัดเจนถ่องแท้ ใช้ปัญญาพิจารณาในการตัดสินใจต่างๆ เช่น ถ้าในระบอบประชาธิปไตยก็เป็นการตัดสินใจเลือกตั้ง โดยพิจารณาว่าผู้สมัครคนไหนเป็นคนดี มีความสามารถ มุ่งทำประโยชน์ให้ส่วนรวมจริงๆ ก็ตัดสินใจไปตามความดีงามความถูกต้องนั้น นี้เรียกว่าเป็นธรรมาธิปไตย แต่ถ้าเลือกโดยเอาผลประโยชน์ของตัวเองเป็นหลัก นี้เรียกว่าอัตตาธิปไตย หรือตัดสินใจเลือกโดยว่าไปตามกระแส ลงคะแนนแบบเหตามพวกไป นี้เรียกว่าโลกาธิปไตย^{๒๕} การบริหารนั้นมีการบริหารอยู่หลายระดับสูงสุดนั้นก็คือการบริหารประเทศ หรือการปกครองประเทศ และรองลงมาก็จะเป็นการบริหารของหน่วยงานใน กระทรวง ทบวง กรม และองค์กรต่างๆ ตามลำดับ และถ้าเราจะแยกการบริหารออกมาอีกในการเปรียบเทียบการทำงานที่เห็นได้ชัดก็จะเป็นการบริหารงานในภาครัฐหรือเรียกว่าการบริหารรัฐกิจและการบริหารงานภาคเอกชน หรือเรียกว่าการบริหารภาคธุรกิจ เป็นต้น

การบริหารนั้นผู้ที่มีอำนาจมากที่สุดก็คือ ผู้นำหรือผู้บริหาร รูปแบบหรือการบริหารงานใดๆ จะให้ไปในทิศทางไหนก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารกำหนด ดังนั้นในการบริหารจึงเจาะประเด็นไปในเรื่องของผู้บริหารจะ ใช้หลักการอย่างไรในการบริหารงาน ธรรมาธิปไตย หมายถึง ถือธรรมเป็นใหญ่ ถือหลักการความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม เหตุผลเป็นใหญ่ กระทำด้วยปารมัสังคีติศึกษา ตรวจสอบความข้อเท็จจริง และความเห็นที่รับฟังอย่างกว้างขวาง แจ่มชัด และพิจารณาอย่างดีเต็มขีดแห่งสติปัญญา ทองเห็นสามัญได้แก่ ทำการด้วยความเคารพ หลักการ กฎ ระเบียบ กติกา^{๒๖} หลักธรรมาธิปไตย ซึ่งเป็นความยุติธรรม ความถูกต้องเป็นธรรม ความมีเหตุผล มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในหลาย ๆ สถานะ ดังนั้น การบริหารในสังคมปัจจุบันต้องมีหลักธรรมาธิปไตยเข้ามา

^{๒๔} นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง, ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย, **ปริญาพุทธศาสตร์คุณุภัตติ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๓๕.

^{๒๕} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **ธรรมาธิปไตยไม่มา จึงหาประชาธิปไตยไม่เจอ**, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๙), หน้า ๑๓.

^{๒๖} รักษ์พงษ์ ศีลธรรม, **อธิปไตย ๓ กับการบริหาร**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.pgdownload.blogspot.com/2008/10/3.html [๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒].

เกี่ยวข้องในการดูแลกิจการทางสังคมอย่างแน่นนอนและมีการความเป็นคนดี สังคมมีคนดีสังคมก็มีสุข ประเทศชาติก็สามารถพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์^{๒๗}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สังคมธรรมาธิปไตย คือ การหาผู้นำที่มีการยึดถือ เหตุผล ความจริง และความถูกต้อง อย่างเป็นธรรมในการบริหารจัดการต่างๆ สังคมไม่ว่าระดับใดก็ตาม ไม่มีทางจะได้ผู้นำที่ดีจริงๆ ถ้าหากสมาชิกส่วนข้างมากของสังคมนั้นๆ เป็นคนไม่ดีเนื่อหาการสร้างสังคมธรรมาธิปไตย ที่สำคัญก็คือ การสร้างสมาชิกสังคมให้เป็นคนดี มีศีลธรรมซื่อสัตย์ สุจริต มีสติปัญญา ตัดสินความดีความชั่วคนดีคนชั่วได้ เมื่อมองในสังคมนระดับประเทศ คือการสร้าง "พลเมืองดี" ที่มีสติปัญญา แยกแยะตัดสินความดีความชั่วคนดีคนชั่วได้นั่นเอง แต่การที่จะคัดสรรได้ผู้นำที่ดีนั้น จำเป็นต้องอาศัยเสียงสวรรค์จากพลเมืองผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ดังนั้น ความจำเป็นที่จะต้องสร้างต้องพัฒนาพลเมืองไทย ให้เป็น "พลเมืองดี" รู้จักเลือกผู้นำที่ดีในการสร้างสังคมธรรมาธิปไตยขึ้นมาเป็นผู้นำของประเทศ จึงมีความสำคัญยิ่งกว่าการพัฒนาผู้นำเสียอีก

๒.๒.๓ ธรรมาธิปไตยโดยการประยุกต์ใช้หลักพละ ๔

การบริหารงานตามหลัก ธัมมาธิปไตย คือ การบริหารแบบยึดเอาความถูกต้องเป็นเกณฑ์ ไม่ได้คำนึงถึงส่วนใหญ่ที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม มีนักปราชญ์ทางด้านพระพุทธศาสนาหลายท่านได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักพละ ๔ ได้แก่

ธรรมะสำหรับนักบริหารแบบธรรมาธิปไตยที่ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณซึ่งทำให้ได้ทั้งน้ำใจคนและได้ผลงาน ยึดธรรมเป็นหลักในการบริหารที่เรียกว่า พละ ๔ ประกอบด้วยกาลัง ๔ ประการ คือ

๑. ปัญญาพละ กำลังหรือพลังแห่งความรู้ ความรู้หรือปัญญาที่กล่าวนี้ผู้นำจะต้องนำมาใช้ในการบริหารตนเอง บริหารคน และบริหารงานให้ดำเนินไปได้เป็นปกติ ซึ่งลักษณะของปัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัญญาพละ มีดังนี้

- ๑) สุตมยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยวิธีการอ่าน และการฟังจากหนังสือตำราวิชาการ จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในแต่ละสาขา โดยจะต้องจดจำความรู้เรื่องราวต่าง ๆ ไว้ให้ได้มากมายเพราะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาและตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานได้ไม่ให้เกิดความเสียหาย

- ๒) จินตามยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่ได้จากการคิดวิเคราะห์ พินิจไตร่ตรองข้อมูลที่ได้รับทั้งจากการฟังหรือการอ่าน รวมถึงการตรวจสอบแหล่งข้อมูลว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด การน้อมนำมาพิจารณาไว้ในใจอย่างแยบคายซึ่งอาจนำไปสู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ความคิดแบบจินตามยปัญญา เป็นลักษณะความคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ มี ๔ วิธี คือ

- ๑) คิดถุวิธี (อปายมนสิการ) คือ การคิดที่อาศัยวิธีการที่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษาเพื่อให้ได้คำตอบถูกต้องตรงความจริง เช่น การตรวจสอบความจริงในบางเรื่องต้องใช้วิธีอุปนัย หรือวิธีนิรนัย หรือต้องใช้ประสบการณ์ตรงเป็นเครื่องตรวจสอบยืนยันความจริง ในสมัยที่พระพุทธเจ้าทรงค้นหาหนทางดับทุกข์ พระองค์ทรงใช้วิธีการทรมานตนเองหรือทุกขกริยาแต่ก็ไม่สามารถได้หนทางดับทุกข์เพราะทรงใช้วิธีผิด

^{๒๗} สัญญา สัญญาวิวัฒน์, คุณภาพและคุณธรรมในการพัฒนาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยา ดารพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๕๗.

๒) คิดมีระเบียบ (ปตมนสิการ) คือ การคิดที่ดำเนินตามขั้นตอนของวิธีการนั้น ไม่มีการลัดขั้นตอน หรือด่วนสรุป ซึ่งในการด่วนสรุปข้อมูลจัดเป็น เหตุผลวิบัติ ตัวอย่างเช่น ถ้าหยิบผลส้มในลัง ๑ ลูกมาชิมแล้วมีรสเปรี้ยว ก็ไม่ควรด่วนสรุปว่าส้มทั้งลังเปรี้ยวหมดทุกลูก เพราะอาจมีบางลูกมีรสชาติหวานอร่อยก็เป็นได้ และนอกจากนี้แล้วก็ต้องไม่มีความคิดฟุ้งซ่านออกนอกกลุ่มทางต้อง มีสมาธิอยู่ในเรื่องที่พิจารณาอยู่ไม่ทิ้งกลางทางเมื่อมีเรื่องใหม่ๆ เข้ามา

๓) คิดมีเหตุผล (การณมนสิการ) คือ การคิดจากเหตุโยงไปหาผล และการคิดจากผลวกกลับมาหาเหตุ การคิดในลักษณะนี้จะทำให้นักบริหารหรือผู้นำเป็นคนรู้เท่าทันเหตุการณ์ ในการสั่งการแต่ละครั้งสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะได้ผลดีหรือผลเสียตามมา เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในองค์กรต้องบอกได้ว่ามาจากสาเหตุอะไร

๔) คิดเป็นกุศล (อุปาทมนิการ) คือ การคิดสร้างสรรค์ คิดให้เกิดความหวังได้ กำลังใจในการทำงาน เมื่อได้ความรู้ใหม่ๆ ก็สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อองค์กรของตน และยังหมายรวมถึงความคิดที่รู้จักแสวงหาประโยชน์ได้จากสิ่งที่คุณเหมือนว่าไม่มีประโยชน์

(๓) ภาวนามยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในทางธรรมก็คือ การฝึกจิตภาวนา เมื่อได้เรียนรู้วิธีการในภาคทฤษฎีแล้วก็ต้องลงมือปฏิบัติจริงจะได้ผล เป็นการแปลงยุทธวิธีเป็นยุทธการในสนามรบ ปัญญาทั้ง ๓ นี้ทำให้ผู้นำมีความรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้นำหรือนักบริหารที่ต้องรอบรู้เกี่ยวกับตนเองและบริหารตนเองได้ ต้องรอบรู้คนและบริหารคนได้และต้องรอบรู้งานและบริหารงานได้ เป็นผู้มีความรู้ใน ๓ เรื่อง เป็นอย่างดี กล่าวคือ

๑) รู้ตน หมายถึง รู้จักความเด่นหรือความด้อยของตนเอง ทั้งนี้ก็เพื่อทำงานให้เหมาะสมกับความสามารถของตน

๒) รู้คน หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับคนร่วมงาน ต้องรู้ว่าลูกน้องคนไหนมีความสามารถทางด้านใด มีจริตแบบไหน เพื่อจะได้ใช้งานให้ถูกกับความสามารถและนิสัยของแต่ละคน จริตหรือนิสัยมี ๖ แบบ คือ รากะจริต ชอบรักความสวยงาม คนกลุ่มนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้ความละเอียด ปราณีต, โทสจริต ชอบความเร็ว คนกลุ่มนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้ความรวดเร็ว โมหะจริตจะขาดความกระตือรือร้นทำงานเฉื่อยชา สัทธาจริต เชื้อคนง่าย คนกลุ่มนี้ถ้าถูกใจผู้ใดจะทำงานให้ผู้นั้นอย่างเต็มกำลังพุทธจริต ชอบใฝ่รู้ ช่างสงสัย รักการศึกษาค้นคว้าความรู้ คนกลุ่มนี้มีความถนัดงานทางด้านวิชาการ และวิตกจริต ชอบกังวลไม่กล้าตัดสินใจ

๓) รู้งาน หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การบริหารคน การอำนวยการ และการติดตามประเมินผลงาน ความรู้เรื่องงานมี ๒ ลักษณะ ได้แก่ การรู้เท่า มีความรู้เกี่ยวกับงานว่ามีขั้นตอนอย่างไร เกี่ยวข้องกับคนอื่นอย่างไร รู้เท่าถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและสามารถที่จะหาทางป้องกันเอาไว้ได้และอีกลักษณะหนึ่งคือการรู้ทัน หมายถึง ความรู้เท่าทันสถานการณ์ สามารถแก้ไขปัญหาลักษณะเฉพาะหน้าได้

๒. วิริยะพละ หมายถึง กำลังแห่งความเพียรหรือความขยัน มีกำลังใจที่เข้มแข็ง กล้าตัดสินใจกล้าได้กล้าเสีย ไม่กลัวความยากลำบาก ไม่ย่อถอยต่อปัญหาและอุปสรรคใด ๆ มีความบากบั่นพากเพียรเป็นนิจ ความพากเพียรหรือความขยันที่เกี่ยวข้องกับวิริยะพละ มีดังนี้

๑) สสังขาริกิริยะ คือ ความขยันที่ต้องอาศัยคนอื่นให้มาปลุกใจ หรือมีสถานการณ์บีบบังคับ ถ้าไม่มีใครบังคับก็หมดกำลังใจที่จะทำงานต่อไปได้

๒) อสังขาริกิริยะ คือ ความขยันที่เกิดจากการปลุกใจตนเองแม้คนอื่นจะหมดกำลังใจล้มเลิกการทำงานไปแล้ว แต่คนที่ปลุกใจตนเองได้จะลุกขึ้นสู้ต่อไป ผู้นำ มีหน้าที่ต้องนำคนอื่น ๆ ให้ดำเนินงานไปตามปกติ จึงต้องมีความขยันแบบ “อสังขาริกิริยะ” ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ เมื่อเผชิญอุปสรรคจะต้องปลุกใจตนเอง และปลุกระดมคนอื่นให้ทำงานต่อไป ถ้าหวัชบวญยอมแพ้คนเดียวองค์กรทั้งหมดก็ล่มสลายได้ ผู้นำที่ยิ่งใหญ่และประสบผลสำเร็จเมื่อถึงคราวลุ่มก็ต้องล้มแต่ล้มแล้วต้องลุกขึ้นสู้ให้ได้เอาเหตุการณ์ที่ผ่านมาเป็นบทเรียนในการแก้ไขปัญหการทำงานในครั้งต่อไป ต้องมีความเพียรเป็นเลิศเพื่อบรรลุเป้าหมาย

๓. อนวัชขพละ หมายถึง กำลังการงานที่ไม่มีโทษหรือข้อเสียหาย มีความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่การงาน ไม่ประพฤติปฏิบัติไปในทางเสื่อมเสีย ละเว้น อบายมุขทั้ง ๖ การประพฤติปฏิบัติที่จะทำให้ อนวัชขพละ สมบูรณ์ มีดังนี้

๑) การประพฤติตามหลักเบญจศีล คือ การรักษาศีล ๕ ทั้งกาย วาจา และจิตใจอย่างเนืองนิจ ประกอบด้วย ศีลข้อที่ ๑ ไม่ฆ่าสัตว์ หรือใช้ให้ผู้อื่นฆ่า ศีลข้อที่ ๒ ไม่ขโมยหรือลักทรัพย์ของผู้อื่น ศีลข้อที่ ๓ ไม่ประพฤติผิดในกาม ล่วงละเมิดคู่สามีภรรยาของบุคคลอื่น ศีลข้อที่ ๔ ไม่กล่าวความเท็จ พูดโกหก พูดเพ้อเจ้อ พูดไร้สาระ ศีลข้อที่ ๕ ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ หรือของมึนเมา

๒) ละเว้นอบายมุข อบายมุขทั้ง ๖ ทำให้ชีวิตของบุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องไปสู่หนทางแห่งความเสื่อมและอาจทำให้บุคคลผู้นั้นต้องทุจริตต่อหน้าที่การงาน อบายมุขทั้ง ๖ ตามที่กล่าวมี อบายมุข ๑ การดื่มสุรา อบายมุข ๒ การท่องเที่ยวยามวิกาล อบายมุข ๓ การดูการละเล่นที่ผิดศีลธรรมอันดี อบายมุข ๔ การคบคนชั่ว คบโจร อบายมุข ๕ การเล่นเกมพนัน อบายมุข ๖ การเกียจคร้านประกอบอาชีพการงาน

๔. สังคหพละ หมายถึง กำลังแห่งการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นธรรมที่สำคัญสำหรับนักบริหารที่อาศัยคนอื่นทำงานให้เกิดผลสำเร็จ ผู้นำหรือนักบริหารสามารถผูกใจเพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ได้ ต้องมีสังคหวัตถุ ๔ ประการ คือ

๑) ทาน การแบ่งปัน การให้ ซึ่งประกอบได้ด้วย ทาน ๓ แบบ ได้แก่

- อามิสทาน คือ การให้สิ่งของ ทุนทรัพย์

- วิทยาทานหรือธรรมทาน คือ การให้คำแนะนำสั่งสอน บอกวิธีการทำงานให้ได้ผล การสนับสนุนทางด้านการศึกษาการพัฒนาคน

- อภัยทาน คือ การให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน หรือการล่วงเกินกัน

๒) ปิยวาจา การพูดถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน ผูกใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน

๓) อตถะจริยา การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น หรือการสงเคราะห์ต่อผู้ใต้บัญชาหรือเพื่อนร่วมงาน

๔) สมานัตตตา การวางตัวถูกกาลเทศะ วางตนสม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลงในการที่จะทำ ผู้นำหรือผู้บริหารประพฤติตามหลักสังคหวัตถุได้อย่างจริงจัง ผู้นำจะต้องมีหลักพรหมวิหารธรรมประจำใจด้วยหลักธรรม ๔ ข้อ คือ

เมตตา ความรัก ความหวังดีที่ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มองแต่ส่วนดีของเพื่อนร่วมงาน ให้มองข้ามในส่วนเสียและให้อภัย

กรุณา ความสงสารเห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ เมื่อเห็นผู้ร่วมงานประสบความลำบาก คิดหาทางช่วยเหลือให้เขารอดพ้นจากความยากลำบาก

มุทิตา ความรู้สึกพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีความสุข มีความก้าวหน้าในการทำงาน ไม่มีจิตใริษยาผู้ร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชา

อุเบกขา ความรู้สึกวางเฉยเป็นกลาง มีความยุติธรรม ไม่มีอคติลำเอียง^{๒๘}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) พละ ๔ ธรรมอันเป็นกำลังที่เกิดจากคุณธรรมความประพฤติปฏิบัติที่เป็นหลักประกันของชีวิต ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองไม่หวาดหวั่นกลัวภัย มี ๔ ประการ คือ

ปัญญาพละ กำลังปัญญา คือ ได้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจถูกต้องชัดเจนในเรื่องราวที่ตนเกี่ยวข้อง ตลอดถึงสภาวะอันเป็นธรรมดาของโลกและชีวิต เป็นผู้กระทำการต่าง ๆ ด้วยความเข้าใจเหตุผล และสภาพความจริง

วิริยะพละ กำลังความเพียร คือ เป็นผู้ประกอบกิจการงานที่การงานต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ด้วยความบากบั่นพยายามไม่ทอดทิ้งหรือย่อหย่อนท้อถอย

อนวัชพละ กำลังสุจริตหรือกำลังความบริสุทธิ์ คือ มีความประพฤติและหน้าที่การงานที่สุจริตไม่มีโทษ สะอาดบริสุทธิ์ไม่มีอะไรที่จะติดैनได้

สังคหพละ กำลังความสงเคราะห์ คือ ได้ช่วยเหลือเกื้อกูล ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นสมาชิกที่มีคุณประโยชน์ต่อชุมชน

ผู้ประพฤติตนตามหลักพละ ๔ นี้อยู่เสมอจะเป็นผู้ที่มีความมั่นคงในการดำเนินชีวิตรอดพ้นจากภัยทั้ง ๕ คือ ภัยจากการครองชีพ ภัยจากการเสื่อมเสียชื่อเสียงและการถูกกล่าวร้ายภัยจากการครั่นคร้ามในที่ชุมนุม ภัยจากการกังวลเรื่องความตายเพราะเข้าใจในกฎไตรลักษณ์ และภัยจากการกังวลเรื่องชีวิตหลังความตาย เพราะรู้ดีว่าเมื่อสังขารดับแล้วย่อมไปสู่สุคติภพ^{๒๙}

พละ ๔ คือ ธรรมที่ช่วยทำให้ผู้นำปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ “พละ” หมายถึง กำลัง หรือพลังแห่งคุณธรรม ซึ่งมี ๔ ประการ เป็นกำลังของผู้นำที่จะนำพาหมู่คณะ องค์กร ผู้ใต้บังคับบัญชา บริวาร ไปสู่จุดหมายปลายทางได้สำเร็จเปรียบเสมือนกับบุคคลที่จะเดินทางไกลได้หรือต้องขึ้นสู่ภูเขาที่สูงชันได้ก็ต้องมีกำลังที่แข็งแรงฉะนั้นผู้นำทั้งหลายจะสามารถขับเคลื่อนองค์กรหมู่คณะไปข้างหน้าได้ก็ต้องอาศัยกำลัง คือ พละ ๔ ซึ่งประกอบด้วย กำลัง ๔ ประการ ดังนี้

๑. ปัญญาพละ หมายถึง ความฉลาดรอบรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มองการณ์ไกล มีโยนิโสมนสิการ คือ วิธีการไตร่ตรองใคร่ครวญอย่างพินิจพิเคราะห์ความสามารถในการวินิจฉัยสั่งการ การบริหารงาน การบริหารบริวารผู้ใต้บังคับบัญชา คนมีปัญญาพละ จะมีกลยุทธ์ในการทำงานที่ดี การที่จะเป็นผู้นำที่มีปัญญาความฉลาดรอบรู้ได้นั้น ต้องเป็นคนใฝ่ศึกษาปฏิบัติฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ หลักธรรมที่สอดคล้องกับปัญญาพละ มี อริยสัจ ๔ จริต ๖ ปัญญา ๓ โภคส ๓ ความรอบรู้ที่ผู้นำ

^{๒๘} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีการบริหาร**, หน้า ๔๔ - ๔๕.

^{๒๙} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **ธรรมานุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม**, พิมพ์ครั้งที่ ๕๗, (นนทบุรี: พิมพ์การพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๕๐ - ๕๑.

พึงเข้าใจหลักแห่งปัญญาที่พระพุทธรเจ้าทรงตรัสเรียกปัญญาว่า โภทศ ๓ หมายถึงความฉลาด ๓ ประการ คือ

๑) อายโกศล หมายถึง ฉลาดในความเจริญ รู้จักเหตุปัจจัยหนทางไปสู่ความสำเร็จ สามารถนำพาองค์กร นำพาหมู่คณะ นำทีมงานไปสู่ความเจริญก้าวหน้า รู้ว่า เส้นทางนี้หากดำเนินไปแล้วก็จะเกิดความเจริญรุ่งเรืองแน่นอน

๒) อปายโกศล หมายถึง ฉลาดในทางเสื่อม รู้จักเหตุปัจจัยและความประพฤตินี้ที่จะนำไปสู่ความเสื่อมเป็นโทษเป็นความทุกข์เดือดร้อน การรู้ถึงเหตุ วิธีการ หนทาง แนวทาง ถ้าหากดำเนิน หรือปฏิบัติไปในทางนี้จะเกิดแต่โทษฝ่ายเดียวเกิดผลเสียอย่างเดียวกันจะพยายามหลีกเลี่ยงละเว้นทางนั้น เช่น การทุจริตต่อหน้าที่ การเบียดเบียนผู้อื่น การพูดจาจาตุจรีต การก่อความขัดแย้งในองค์กร เป็นต้น

๓) อุบายโกศล หมายถึง ฉลาดในอุบาย รอบรู้ที่จะหลีกเลี่ยงเหตุปัจจัยที่จะนำมาซึ่งความเสื่อม และในขณะเดียวกันก็ฉลาดในการดำเนินไปในทางที่ให้ถึงความสำเร็จ ความเจริญและสันติสุขในชีวิต รู้วิธีการที่จะเว้นหลักหนทางที่จะนำพาตนและองค์กรไปสู่ความเสียหาย และรู้วิธีการนำตนและคณะองค์กรไปสู่ความเจริญ วิธีการปฏิบัติตนให้ดี ได้แก่ ดำรงตนอยู่ในศีล ๕ ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ ยึดหลักธรรมในการดำรงชีวิต และทำหน้าที่การเป็นผู้นำที่ดี^{๓๐}

๒. วิริยะพละ หมายถึง ความขยันหมั่นเพียรในหน้าที่ มีความพยายาม ตั้งมั่นตั้งใจในการทำงาน มีความอดทนสูง ซึ่งความเพียรนี้เป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้วัตถุประสงค์สำเร็จ ดังคำสอน “วิริเยน ทุกขมจเจติ บุคคลจะล่วงทุกข์ไปสู่ความสำเร็จได้ด้วยวิริยะ” พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงความเพียรมี ๔ ประการ ที่เรียกว่า ปธาน ๔ มีสาระสำคัญสอดคล้องกับวิริยะพละ

๑) สังวรปธาน เพียรระวังบาป (อกุศลกรรม) มิให้เกิดขึ้น ได้แก่ การมีสติ ความระลึกได้ สัมปชัญญะ ความรู้ตัว มีความใคร่ครวญ พิจารณาโดยแยบคาย ตามหลัก โยนิโสมนสิการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วน ไม่ให้กิจการงานที่มีข้อบกพร่อง หรือข้อผิดพลาดเสียหายได้ ซึ่งการเพียรระวังนี้คือ ความรอบคอบ ความระมัดระวังไม่ให้ความดีที่ทำอยู่ถูกลบล้าง เช่น ถูกความโลภครอบงำ ทำให้ต้องประพฤติดีมิชอบต่อหน้าที่การงาน เป็นต้น

๒) ปหานปธาน เพียรละหรือกำจัดบาปมิให้เกิดขึ้น ได้แก่ ความเพียรในการ ละเว้นข้อโต้แย้งที่ไม่เป็นประโยชน์ นำมาสู่ความแตกแยก แยกความคิด โดยพิจารณาว่า การเป็นผู้นำต้องเข้าใจคน ต้องประพฤติดนให้ลูกน้องหรือเพื่อนร่วมงานรัก อาทิ ละเว้นอบายมุข ละเว้นความทุจริต ละเว้นการเอาเปรียบบริวารหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ข้อประพฤติดีเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรละทิ้งเพราะจะเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเป็นผู้นำที่ดี

๓) ภavanaปธาน เพียรเจริญกุศลให้เกิดขึ้น ได้แก่ ความขยันในกิจการงาน ผลักดันผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมที่เกี่ยวข้องให้พื้มีปรากฏอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความเจริญของชุมชนหมู่คณะ และองค์กร

^{๓๐} อภี. วิ. (ไทย) ๓๕/๗๗๑/๕๐๕.

๔) อนุรักษ์นาปาน เพียรรักษาคุณที่หาไว้ดีแล้วให้ตั้งมั่นถาวร ผลงานใดที่ทำให้ปรากฏและมีประสิทธิภาพ ก็ต้องรักษามาตรฐานสิ่งดี ๆ ที่หาไว้อย่าให้หย่อน หรือลดระดับความดีลง ต้องรักษาระดับผลงานให้ได้มาตรฐานต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อถือศรัทธาต่อตัวผู้นำเอง

ปาน ๔ หรือความเพียร ๔ ประการนี้เป็นความเพียร ความขยัน อุตสาหะ ผู้มีหน้าที่เป็นผู้นำต้องยึดถือปฏิบัติ หากไม่ปฏิบัติแล้วก็จะไม่สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ ต้องมีความเพียร ขยันระมัดระวังไม่ให้สิ่งไม่ดีทั้งหลายเช่น การทุจริต การคอร์รัปชัน อบายมุขเกิดขึ้นแก่ตัวผู้นำเองหรือหมู่คณะ เพียรละสิ่งที่ไม่ดี หรือกำลังประพฤติดันเป็นสิ่งที่ผู้นำไม่ควรปฏิบัติเช่น ความอหังการ ความขัดแย้ง ความอคติลาเอียง เป็นต้น สิ่งที่คุณำควรถือปฏิบัติ คือ เพียรทำความเจริญให้เกิดขึ้นแก่หมู่คณะ เพียรรักษาระดับผลงานความดีที่ทำอยู่ตลอดเวลา เมื่อทำได้เช่นนี้ก็เชื่อว่ามีคุณเพียร ขยัน ตาม หลักปาน ๔

๓. **อนวัชชพละ** การประพฤติดนดี ทำการงานที่ไม่มีโทษภัย มีความซื่อสัตย์สุจริตบริสุทธิ์ ยุติธรรม ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข มีหิริโอตตัปปะ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ผู้นำหรือผู้ปฏิบัติมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการงาน และนำพาผู้ใต้บังคับบัญชาไปสู่เป้าหมายได้

๔. **สังคหพละ** ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับบุคคลทุกคนมีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาสุภาพอ่อนหวาน ชอบเสียสละช่วยเหลือสังคม วางตนเสมอต้นเสมอปลายไม่เห็นแก่ตนเองมากกว่าส่วนรวม^{๓๑}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พละ หรือกำลังแห่งคุณธรรม ๔ ประการนี้ เป็นข้อปฏิบัติที่ทำให้ผู้นำหรือนักบริหารปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นก็คือ ผู้นำจะสามารถวางแผนงาน จัดองค์กร แต่งตั้งบุคลากร อำนาจการ และสามารถควบคุมองค์กรให้ดีได้ ผู้นำคนนั้นต้องมีความฉลาด ขยัน สุจริต และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี นอกจากนี้ เมื่อผู้นำปฏิบัติตามหลักพละ ๔ นี้แล้ว จะสามารถครอบคลุมการบริหารถึงหลักการครองตน ครองคนและครองงาน ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการเป็น ผู้นำและเป็นผู้บริหารที่ดี เพราะผู้นำที่ปฏิบัติตามคุณธรรมในหลักพละ ๔ แล้ว ย่อมจะต้องประพฤติและปฏิบัติตน ประกอบไปด้วยคุณธรรม มีความสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้ดีมีการประสานสัมพันธ์ และจงใจให้เกิดการยอมรับนับถือพร้อมที่จะได้รับความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย เป็นผู้นำที่ควรแก่การยกย่อง เชิดชู และเป็นแบบอย่างที่ดี

๒.๒.๔ ความสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมาธิปไตย

จากการศึกษาความสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมาธิปไตย ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับหลักธรรมาธิปไตยว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ๓ คือการบริหารแบบเอาตัวเป็นใหญ่ในการตัดสินใจสั่งการโดยไม่ต้องขอความเห็นจากคนอื่นเมื่อสั่งการไปแล้วมีผู้สั่งรับผิดชอบแต่ผู้เดียว เรียกว่า อัตตาธิปไตย ข้อดีของการบริหารแบบนี้ คือทำให้รวดเร็วทันใจ ได้งานมาก ข้อเสีย คือ โอกาสที่จะผิดพลาดสูง และเป็นการปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นของคนอื่น การบริหารแบบเอาเสียงส่วนมากเป็นเกณฑ์ตัดสินใจ หรือการบริหารแบบประชาธิปไตยในปัจจุบัน ผู้เป็นหัวหน้า

^{๓๑} พระพรชัย สุภทฺธโม (ประสิทธิ์ สุขสันต์), “ผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการอคติ = Buddhist Leaders and Bias Management”, **บทความประชุมวิชาการทางพระพุทธศาสนานานาชาติ ครั้งที่ ๘ เนื่องในวันวิสาขบูชา**, (กรุงเทพมหานคร: ๒๑ เซ็นจูรี, ๒๕๕๔), หน้า ๔๓ – ๔๘.

ต้องฟังเสียงคนอื่นด้วย เมื่อเสียงส่วนว่อย่างไกร้เอาตามนั้น เรียกว่าโลกาธิปไตย ข้อดีของการบริหารแบบนี้ คือ ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารหรือแสดงความคิดเห็น การบริหารโปร่งใส เพราะมีระบบตรวจสอบ ข้อเสีย คือ ทำให้ล่าช้าเพราะต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน การบริหารเอาแบบความถูกต้องเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงเสียงส่วนมาก เรียกว่า ธรรมาธิปไตย แต่ถ้าเสียงส่วนมากถูกก็ถือว่าเป็นธรรมาธิปไตยเหมือนกัน พระพุทธองค์ได้วางหลักการบริหารทั้ง ๓ นี้ไว้เพื่อเป็นแนวทางให้สาวกนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ตามความเหมาะสมแก่สถานการณ์ดังที่พระองค์ได้ใช้เป็นแบบอย่างมานั้น ในบรรดาหลักการบริหารทั้ง ๓ นี้ พระองค์จะให้ ความสำคัญกับหลักธรรมาธิปไตยมากกว่า เพราะการยึดธรรมเป็นใหญ่หรือยึดความถูกต้องเป็นหลักจะนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียว โดยสรุปไม่ว่าจะบริหารแบบไหน ถ้ายึดความถูกต้องตามธรรมตามระเบียบกฎหมายและระเบียบขององค์กรนั้น ๆ ก็ถือว่าเป็นการบริหารตามหลักธรรมาธิปไตยเหมือนกัน เพราะหลักการบริหารทั้ง ๓ นี้ ไม่สามารถแยกออกจากกันโดยเด็ดเดี่ยวเด็ดขาด เหตุที่หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถเชื่อมโยงถึงกันหมดไม่ว่าจะยกหลักธรรมข้อไหนขึ้นมาปฏิบัติก็เท่ากับได้ปฏิบัติตามหลักคำสอนครบทั้งหมด^{๓๒}จากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา คือ “ธรรมาธิปไตย” ซึ่งมีหลักการให้ความสำคัญแก่ธรรม คือ การยึดถือธรรม ซึ่งหมายถึงหลักการ หลักเกณฑ์ กฎกติกา ความจริง ความดีงาม และความถูกต้อง เมื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทยดังที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า ธรรมาธิปไตยในฐานะที่เป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย จะให้ความสำคัญแก่ธรรมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุม พัฒนา และตรวจสอบบุคคล เนื่องจากประชาธิปไตยในสังคมไทยจะพัฒนาเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมไทยเอง ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือผู้ถูกปกครองก็ตามหากสังคมไทยคาดหวังให้สังคมของตนเองมีความเป็นประชาธิปไตยที่มากขึ้นแต่กับไม่สนใจในการพัฒนาประชากรให้มีความเป็นธรรมาธิปไตยก็เสมือนเป็นการไม่สนับสนุนระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงนั่นเอง เพราะคุณภาพของคนจะสะท้อนให้เห็นคุณภาพของประชาธิปไตยในสังคมไทยด้วย ดังนั้นสังคมไทยจึงต้องหันกลับมาให้ความสำคัญแก่ธรรมาธิปไตยเพื่อใช้เป็น เครื่องมือในการควบคุมตนเองให้ทำในสิ่งที่ควรทำและไม่ทำในสิ่งที่ ไม่ควรทำ พิจารณาตรวจสอบตนเองว่าได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในสังคมของตนเองมากน้อยเพียงไรหากว่ายังมองไม่เห็นถึงปัญหาหรือข้อบกพร่องของตนเอง ก็ต้องอาศัยการตรวจสอบภายนอกคือจากบุคคลอื่นเป็นผู้ช่วยชี้แนะให้เห็นถึงปัญหาและข้อบกพร่องดังกล่าว เพื่อจะได้ปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นต่อไปและจะได้เปิดโอกาสหรือเป็นช่องทางให้มีการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีของคนในสังคมตามความคาดหวังของสังคมประชาธิปไตยต่อไป^{๓๓} หลักธรรมคำสอนที่สำคัญประการหนึ่งในพระพุทธศาสนาได้รับการตีความและอธิบายโดยนักคิดหรือนักวิชาการต่าง ๆ ที่มีทัศนะหลากหลายอย่างแตกต่างกันไปนั้นทำให้ทราบถึงทัศนะของนักคิดหรือนักวิชาการที่มีต่อธรรมาธิปไตย โดยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ ๑) กลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตยเป็นระบอบการปกครอง ๒) กลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตยเป็นหลักการ และ ๓) กลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตย

^{๓๒} พระมหาธานินทร์ อาทิตโร, การบริหารงานตามหลักอภิปไตยในพระพุทธศาสนา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://taninkham.blogspot.com/2013/01/blog-post.html> [๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒].

^{๓๓} นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง, “ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, หน้า ๙๐.

เป็นทั้งระบอบและหลักการ การตีความและการอธิบายโดยนักคิดหรือนักวิชาการแต่ละกลุ่มดังกล่าว ขึ้นอยู่กับมุมมอง วิธีการตีความ และการอธิบายเชิงประยุกต์ของแต่ละบุคคลว่าจะให้ “ธรรมาธิปไตย” ในพระพุทธศาสนาครอบคลุมไปถึงเรื่องใดบ้าง^{๓๔}

ในพระไตรปิฎกซึ่งเป็นแหล่งบันทึกหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่สำคัญได้กล่าวถึงคำว่า “ธรรมาธิปไตย” ไว้หลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่กล่าวไว้อย่างชัดเจนก็คือใน อธิปเตยยสูตร อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต, จักกวัตติสูตร อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต และธัมมราชาสูตร อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต ดังนี้

ในอธิปเตยยสูตร อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต ได้กล่าวถึงอธิปไตย^{๓๕} ๓ ประการในพระพุทธศาสนาไว้อย่างชัดเจน โดยการแบ่งอธิปไตยออกเป็น ๓ ประการ ได้แก่ อัตตอธิปไตย (ความมีตนเป็นใหญ่) โลกาธิปไตย (ความมีโลกเป็นใหญ่) และ ธัมมาธิปไตย (ความมีธรรมเป็นใหญ่)^{๓๖} จะเห็นได้ว่านอกจากธรรมาธิปไตยแล้วยังมีอธิปไตยอีก ๒ ประการ ได้แก่ อัตตอธิปไตย และ โลกาธิปไตยด้วย และหลักธรรมคำสอนที่ว่าด้วยอธิปไตยทั้ง ๓ ประการนี้ก็ถูกนำมาถ่ายทอดสู่สังคมไทยในแง่มุมต่าง ๆ ทำให้เป็นคำที่สังคมไทยคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี เพราะฉะนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น จะได้นำอธิปไตยทั้ง ๓ มาอธิบายตามรายละเอียดต่าง ๆ ดังที่อธิบายไว้ในอธิปเตยยสูตร ดังนี้

๑. อัตตอธิปไตย ซึ่งเขียนอย่างภาษาบาลีว่า “อตตอธิเตยฺย” คำนี้แยกออกเป็นคำว่า “อตต” กับคำว่า “อธิปเตยฺย” แต่มาเขียนแบบภาษาไทยว่า “อัตตอธิปไตย” ในอธิปเตยยสูตรได้อธิบายคำ ๆ นี้ไว้ว่า อัตตอธิปไตย เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้อยู่ในป่าบ้าง อยู่ตามโคนไม้บ้าง อยู่ในเรือนว่างบ้าง ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความมีหรือความไม่มี เช่นนั้น อนึ่ง เราถูกชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสครอบงำ ชื่อว่าถูกทุกข์ ครอบงำ มีทุกข์อยู่ตรงหน้า ทำอย่างไร การทำที่สุดกองทุกข์ทั้งสินนี้จะพึงปรากฏ การที่เราละกาม เช่นใดแล้วจึงออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต เราพึงแสวงหากามเช่นนั้น หรือกามที่เลวกว่านั้นนั้นไม่สมควรแก่เราเลย” ภิกษุนั้นย่อมเห็นประจักษ์ว่า “ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ย่อหย่อน สติที่ตั้งมั่นแล้วจักไม่เลอะเลือน กายที่สงบแล้วจักไม่กระสับกระส่าย จิตที่ตั้งมั่นแล้วจักมีอารมณ์แน่วแน่” เธอทำตนเท่านั้น ให้เป็นใหญ่ ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตนให้บริสุทธิ์ ภิกษุทั้งหลาย นี้เรียกว่า อัตตอธิปไตย

๒. โลกาธิปไตย ซึ่งเขียนอย่างภาษาบาลีว่า “โลกาธิเตยฺย” แยกออกเป็น ๒ คำคือ “โลก” กับ “อธิปเตยฺย” แต่มาเขียนแบบภาษาไทยว่า “โลกาธิปไตย” ซึ่งในอธิปเตยยสูตรได้อธิบายคำๆ นี้ไว้ว่า

โลกาธิปไตย เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้อยู่ในป่าบ้าง อยู่ตามโคนไม้บ้าง อยู่ในเรือนว่างบ้าง ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความมีหรือความไม่มี

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๓.

^{๓๕} อัง.ติก. (บาลี) ๒๐/๔๐/๑๔๒.

^{๓๖} อัง.ติก. (ไทย) ๒๐/๔๐/๒๐๑-๒๐๓.

เช่นนั้น อนึ่งเราถูกชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสครอบงำ ชื่อว่าถูกทุกข์ครอบงำ มีทุกข์อยู่ตรงหน้า ทำอย่างไร การทำที่สุตกองทุกข์ทั้งสินนี้ จะพึงปรากฏ ก็เราบวชแล้วอย่างนี้ พึงดูเรื่องงาม เรื่องปองร้าย เรื่องเบียดเบียน โลกสันนิวาส (การอยู่ร่วมกันของสัตว์โลก) นี้ใหญ่ใน โลกสันนิวาสใหญ่มีสมณพราหมณ์ผู้มีฤทธิ์ มีตาทิพย์ รู้จิตของบุคคลอื่น สมณพราหมณ์เหล่านั้นมองเห็นได้แม้จากที่ไกล แม้อยู่ใกล้ก็ไม่ปรากฏ รู้จิต (ของบุคคลอื่น) แม้ด้วยจิต (ของตน) สมณพราหมณ์เหล่านั้น พึงรู้จักเราอย่างนี้ว่า “ท่านผู้เจริญทั้งหลายโปรดดูกุลบุตรนี้ เพราะมีศรัทธา เขาจึงออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต เต็มไปด้วยบาปอกุศลธรรมอยู่ แม้เทวดาผู้มีฤทธิ์ มีตาทิพย์ รู้จิตของบุคคลอื่นก็มีอยู่ เทวดาเหล่านั้นย่อมปรากฏจากที่ไกลบ้าง เข้ามาใกล้แล้วกลับมองไม่เห็นบ้าง ย่อมรู้จิตด้วยจิตบ้าง” เทวดาเหล่านั้น พึงรู้จักเราอย่างนี้ว่า “ท่านผู้เจริญทั้งหลายโปรดดูกุลบุตรนี้ เพราะมีศรัทธา เขาจึงออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต เต็มไปด้วยบาปอกุศลธรรมอยู่” ภิกษุเหล่านั้นย่อมเห็นประจักษ์ว่า “ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ย่อหย่อน สติที่ตั้งมั่นแล้วจักไม่เลอะเลือน กายที่สงบแล้วจักไม่กระสับกระส่าย จิตที่ตั้งมั่นแล้วจักมีอารมณ์แน่วแน่” เธอทำโลกเหล่านั้นให้เป็นใหญ่ ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตนให้บริสุทธิ์ ภิกษุทั้งหลายนี้ เรียกว่า โลกาธิปไตย

๓. ธรรมาธิปไตย” ซึ่งเขียนอย่างภาษาบาลีว่า “ธัมมาธิปไตย” แยกออกเป็น ๒ คำคือ “ธมม” กับ “อาธิปไตย” แต่มาเขียนแบบภาษาไทยว่า “ธรรมาธิปไตย” หรือ “ธัมมาธิปไตย” ซึ่งในอาธิปไตยสูตรได้อธิบายคำๆ นี้ไว้ว่าธัมมาธิปไตย เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ อยู่ในป่าบ้าง อยู่ตามโคนต้นไม้บ้าง อยู่ในเรือนว่างบ้าง ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งจิวร บิณฑบาต เสนาสนะ เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความมีหรือความไม่มีเช่นนั้น อนึ่ง เราถูกชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสครอบงำ ชื่อว่าถูกทุกข์ครอบงำ มีทุกข์อยู่ตรงหน้า ทำอย่างไร การทำที่สุตกองทุกข์ทั้งสินนี้ พึงปรากฏ พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน อหิงสาอันพึงรู้เฉพาะตน ก็เพื่อพรหมจรรย์ผู้รู้เห็นอยู่ มีอยู่ การที่เราบวชในธรรมวินัยที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้วอย่างนี้ พึงเกียจคร้านประมาทอยู่นั้น ไม่สมควรแก่เราเลย” ภิกษุเหล่านั้น ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ย่อหย่อน สติที่ตั้งมั่นแล้วจักไม่เลอะเลือน กายที่สงบแล้วจักไม่กระสับกระส่าย จิตที่ตั้งมั่นแล้วจักมีอารมณ์แน่วแน่” เธอยกธรรมเหล่านั้น ให้เป็นใหญ่ ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตนให้บริสุทธิ์ ภิกษุทั้งหลายนี้ เรียกว่า ธัมมาธิปไตย^{๓๗}

๒.๒.๕ ธรรมาธิปไตยกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

การที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความเข้มแข็งได้นั้นจะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ส่วน เช่น มีการบริหารจัดการที่ดี มีผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และพนักงานส่วนท้องถิ่นที่เข้าใจบทบาทหน้าที่ มีความซื่อสัตย์ มีความรู้ความสามารถ ขณะเดียวกันจะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เป็นอย่างดีด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจึงจะเข้มแข็ง และสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาตำบลได้ตามเป้าหมาย แนวคิดเรื่องการบริหารจัดการที่ดีหรือหลัก

^{๓๗} อ่างแล้ว.

ธรรมาธิปไตยมีบทบาทในหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ได้มีการนำเอาหลักธรรมาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานระดับท้องถิ่น การที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน และเพื่อลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวว่า กรอบแนวทางการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบไปด้วย

๑. ภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการชี้นำองค์กร ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ มีระบบการกำกับดูแลและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและชุมชน โดยมีแนวทางการดำเนินการ คือ

๑.๑ บทบาทหลักของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การสร้างความร่วมมือจากทุกส่วนในองค์กรทางทิศทางการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาว

๑.๒ ปรับปรุงระบบการบริหารให้เอื้อต่อการทำงาน เช่น การมอบอำนาจการกระจายอำนาจในการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ การบริหารงานแนวใหม่เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ เรียนรู้ร่วมกันจากความสำเร็จและความล้มเหลวในการทำงาน การให้คำปรึกษา (Coaching) ให้แก่ผู้บริหารระดับรองลงมา

๑.๓ การจัดลำดับความสำคัญของการให้บริการประชาชนและมีการสร้างระบบความรับผิดชอบต่อที่ชัดเจนในแต่ละเรื่อง

๑.๔ มีการทบทวนสมรรถนะการทำงานทั้งในปัจจุบันและแนวทางในอนาคตโดยการพิจารณาผลการดำเนินการและขีดความสามารถในอนาคตว่าผลการดำเนินการเป็นอย่างไรเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากนั้นจึงนำผลการพิจารณาขีดความสามารถที่มีอยู่มาประเมินว่าท้องถิ่นมีความสามารถแค่ไหนในการที่จะรองรับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป

๑.๕ มีระบบการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในทิศทางและความคาดหวัง การสื่อสารควรเป็นไปในลักษณะสองทิศทาง มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อรับฟังปัญหาในการปฏิบัติงาน ของพนักงานส่วนท้องถิ่น จัดรายการพบผู้บริหารอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง

๒. กำหนดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ มีการปฏิบัติการให้มีตัวชี้วัดหลักของผลการดำเนินงาน และมีการคาดการณ์ผลการดำเนินงาน ซึ่งแนวทางการดำเนินการจะมุ่งเน้นประเด็นสำคัญ ดังนี้

๒.๑ มีแผนปฏิบัติการและแนวทางการดำเนินการตามแผนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่วางไว้ มีการกำหนดตัวชี้วัดหลักของผลการดำเนินการ และผลสัมฤทธิ์ของงานและแผนการในอนาคต

๒.๒ มีการกำหนดเป้าหมายแผนการทำงานระยะเวลาแล้วเสร็จของงานหรือโครงการและงบประมาณที่ต้องใช้และต้องเผยแพร่ให้พนักงานขององค์กรและประชาชนทราบทั่วกัน

๒.๓ มีการประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ขององค์กรให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ เช่น ปลัด หัวหน้าส่วนราชการทุกส่วน

๒.๔ เน้นการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า โดยจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้มั่นใจว่าสามารถปฏิบัติการตามแผนได้สำเร็จรวมไปถึงการบริหารงบประมาณค่าใช้จ่ายให้สามารถสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงานได้อย่างเพียงพอ

๒.๕ คำนึงถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นมีการเตรียมการเพื่อรองรับสถานะของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

๒.๖ มีการกำหนดมาตรฐานและตั้งเป้าหมายโดยใช้การเปรียบเทียบ (Benchmark)

๓. การมุ่งเน้นประชาชนผู้รับบริการในการดำเนินงานของท้องถิ่นจะต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนรวมทั้งคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยมีแนวทางดังนี้

๓.๑ เข้าใจถึงความต้องการและความคาดหวังของประชาชนในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย รวมไปถึงภาคเอกชนด้วย

๓.๒ มีกระบวนการศึกษาเรียนรู้ถึงความคาดหวังของผู้รับบริการ

๓.๓ มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓.๔ มีช่องทางที่ประชาชนสามารถตอบรับหรือแสดงความคิดเห็นกลับมาได้โดยการสื่อสารแบบสองทางกับประชาชน และการพบปะและเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ

๓.๕ มีกลไกการเข้าถึงความต้องการของประชาชน

๓.๖ นำข้อมูลที่ได้รับจากประชาชนมาเพื่อวางแผนการปรับปรุงการทำงาน

๓.๗ มีการจัดทำแผนการปรับปรุงการให้บริการประชาชน

๓.๘ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบการปรับปรุงการให้บริการ

๓.๙ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนและการทำให้ประชาชนพึงพอใจในการให้บริการ

๔. การวัดผล การวิเคราะห์และการจัดการข้อมูล มีการรวบรวม วิเคราะห์ จัดการและปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการ ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำฐานข้อมูลที่จัดเก็บและประมวลผลอย่างเป็นระบบ ข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัยสามารถนำมาใช้กำหนดทิศทางการทำงาน และมีระบบการรายงานที่สม่ำเสมอต่อเนื่องและทันการณ์

๕. การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ มีการพัฒนาพนักงานส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ที่สอดคล้องกับระบบงาน และการสร้างแรงจูงใจแก่พนักงาน มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

๕.๑ มีการมอบอำนาจ/กระจายอำนาจลงไปถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความคิดริเริ่มและเพื่อให้พนักงานมีบทบาทมากขึ้นในการตัดสินใจ

๕.๒ มีการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิหรือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์

๕.๓ มีระบบการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม

๕.๔ สร้างระบบแรงจูงใจ มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่วัดจากผลงาน

๕.๕ ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน

๕.๖ มีระบบการทำงานที่ทำให้พนักงานสามารถสื่อสารและแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน

๖. การบริหารจัดการกระบวนการ จะต้องมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายและเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งมีแนวทางการบริหารจัดการ ดังต่อไปนี้

- ๖.๑ กระจายอำนาจการตัดสินใจให้แก่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง
- ๖.๒ ปรับปรุงระบบการปฏิบัติราชการเพื่อลดระยะเวลาการทำงานร้อยละ ๓๐-๕๐
- ๖.๓ ออกแบบกระบวนการใหม่ให้สอดคล้องกับระบบงานและบทบาทภารกิจ
- ๖.๔ จัดตั้งศูนย์บริการร่วมในองค์กร เพื่อเป็นจุดรวมการให้บริการแก่ประชาชน
- ๖.๕ จัดทำแผนและมาตรการลดค่าใช้จ่าย
- ๖.๖ คำนวณรายจ่ายต่อหน่วยงานบริการสาธารณะที่อยู่ในความรับผิดชอบ
- ๖.๗ จัดให้มีระบบการสนับสนุนการปฏิบัติงาน เช่นการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้
- ๖.๘ แก่ไขระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการมอบอำนาจการอนุมัติ การอนุญาต และการสั่งการให้เสร็จสิ้น ณ จุดให้บริการเดียวกัน
- ๖.๙ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ^{๓๘}

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นหน่วยราชการที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีวิวัฒนาการในการบริหารงานมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับนโยบายการกระจายอำนาจการปกครองของรัฐบาล ซึ่งทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในชนบทได้รับการเอาใจใส่มากขึ้นกว่าเดิมจากอดีต ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานและปกครองตนเอง

๒.๓.๑ ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ องค์การบริหารส่วนตำบล มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล ไว้หลากหลาย ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างมาเฉพาะที่เห็นว่าน่าสนใจศึกษา ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กล่าวไว้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ราชการส่วนท้องถิ่นที่เกิดจากแรงผลักดันของประชาชนและรัฐบาลที่ต้องการให้มีการ กระจายอำนาจไปสู่องค์การบริหาร และองค์กรปกครองตนเองในระดับตำบล เพื่อให้ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองและบริหารตามหลักการปกครองตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลจึงถูกก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗^{๓๙} องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานเป็นนิติ บุคคลและราชการ

^{๓๘} สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “คู่มือการจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๕), หน้า ๕-๙.

^{๓๙} กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๖, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประสานมิตร, ๒๕๕๖), หน้า ๓.

ส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘^{๔๐}

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖) ซึ่งได้บัญญัติให้ยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ในปีงบประมาณ ที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท โดยไม่รวมเงินอุดหนุนเป็นองค์การ บริหารส่วนตำบล โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีฐานะเป็น นิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลก็ เพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น พัฒนาไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล การเปลี่ยนแปลงเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลที่จะยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา^{๔๑}

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง รูปแบบการปกครองที่สะท้อนการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริงอันเป็นการสนองตอบต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลที่จะให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานที่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้ด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่และมีอิสระในการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด^{๔๒}

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีอำนาจปกครองตนเองมีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน^{๔๓}

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล คือ ความพยายามในการที่จะร่วมมือดำเนินงานของส่วนราชการ หรือดำเนินกิจการต่างๆ โดยเฉพาะในการบริหารจัดการงานต่างๆ ของภาครัฐทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นโดยผ่านการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นภายใต้องค์การปกครองท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายกำหนดไว้

^{๔๐} โกวิท พงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมิติใหม่ในอนาคต, ปรับปรุงใหม่, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๐), หน้า ๒๕๔.

^{๔๑} สนิท จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง), (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สุชุมและบุตร จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๖๓.

^{๔๒} อุดม เขยกิจวงศ์, หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา อบต.ประชาธิปไตยของชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๓๓-๓๔.

^{๔๓} Holloway, อังไฉ สถาปนวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยรามคำแหง, “ผลการประเมินความพร้อมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๗), หน้า ๓๕- ๓๖.

๒.๓.๒ ความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนการกระจายอำนาจให้แก่การปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริง มีความสำคัญต่อการบริหารการพัฒนาในระดับตำบลทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ซึ่งในทางทฤษฎีมีความเชื่อว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีแนวโน้มว่าจะมีศักยภาพสูงในการพัฒนาชนบท เป็นองค์กรที่มีพลังประชาชนในท้องถิ่นและใกล้ชิดกับประชาชนในชนบท จึงน่าจะรู้ถึงปัญหาความต้องการที่แท้จริงรวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหามาเป็นอย่างดี จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ องค์การบริหารส่วนตำบล มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของ องค์การบริหารส่วนตำบล ไว้หลากหลาย ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างมาเฉพาะที่เห็นว่าน่าสนใจศึกษา ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญ ดังนี้

๑. เป็นองค์กรตามกฎหมายที่ทำหน้าที่บริหารจัดการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และชุมชนตามนโยบายกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น
๒. เป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนฐานราก มีความอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารงานภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด ทำให้สามารถแก้ไขปัญหา อำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว
๓. เป็นองค์กรที่มีผู้แทนประชาชนเข้าไปบริหารงานทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และฝ่ายบริหาร คือ นายก องค์การบริหารส่วนตำบล ด้วยการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาตำบล หมู่บ้านตรงกับความต้องการอันแท้จริงของประชาชน
๔. เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตยในทางปฏิบัติแก่ประชาชนในขอบเขตที่ไม่กว้างนัก ทำให้ประชาชนมองเห็นภาพรวมอย่างชัดเจน มีส่วนร่วมได้ไม่ยาก
๕. เป็นการสร้างผู้นำทางการเมืองที่จะเข้าสู่เวทีการเมืองในระดับต่างๆ
๖. เป็นการส่งเสริมการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย^{๔๔}

๒.๓.๓ ความเป็นมาและการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘ ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับ ตำบล โดยมีการเปลี่ยนแปลงสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น ๒ รูปแบบ ดังนี้^{๔๕}

- ๑) รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล ได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า ๑๕๐,๐๐๐ บาท
- ๒) รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ได้รับฐานะ

^{๔๔} บัญญัติ พุ่มพันธ์, องค์การบริหารส่วนตำบลของเรา: ท้องถิ่นของเรา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิพิธการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑.

^{๔๕} โกวิทย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๘), หน้า ๒๔๐.

เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐบาลได้มีการเสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ในประเด็นต่าง ๆ ทั้งโครงสร้างที่มาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำนาจหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

และในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐบาลได้เสนอขอปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔, ฉบับที่ ๕) โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ แก้ไขชื่อเรียกบุคคลที่มาของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และคำศัพท์กฎหมายที่ให้สอดคล้องกับกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ

๒.๓.๔ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

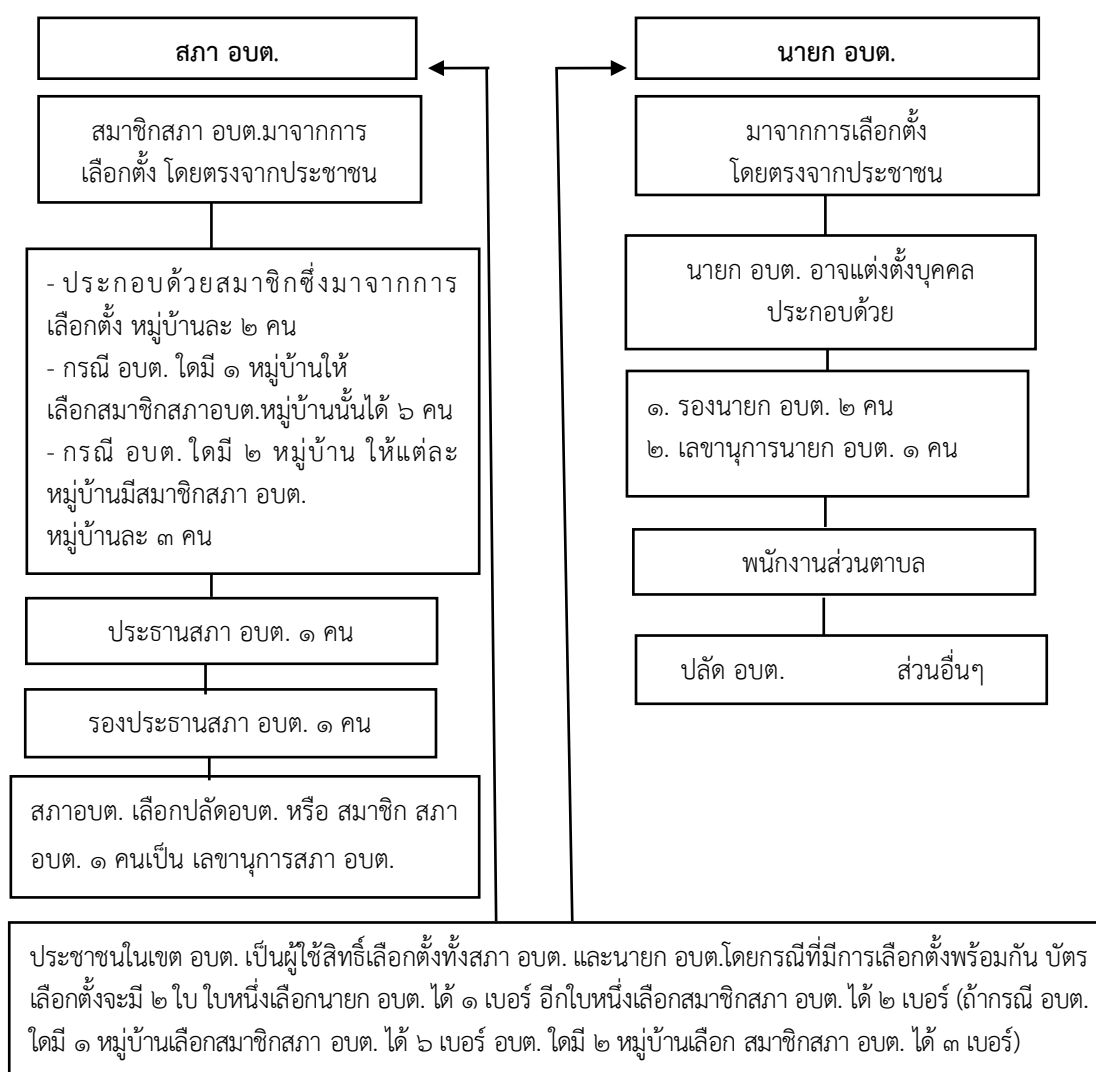
โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล

๑. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ ๒ คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละ หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๑ หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๖ คน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๒ หมู่บ้านให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ ๓ คน อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีกำหนดคราวละ ๔ ปีนับแต่วันเลือกตั้ง สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีประธานสภาและรองประธานสภา ๑ คน ซึ่งเลือกจาก สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี นับแต่วันที่ได้รับเลือกเป็นประธานหรือรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปีนับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระไม่ได้ ในกรณีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งไม่ครบวาระเวลา ๔ ปีก็ให้ถือว่าเป็น ๑ วาระและเมื่อได้ดำรงตำแหน่ง ๒ วาระติดต่อกันแล้วจะดำรงตำแหน่งได้อีกเมื่อพ้นระยะเวลา ๔ ปี นับแต่วันที่พ้นตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล อาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน ๒ คน และอาจแต่งตั้ง เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คนซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓. พนักงานส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลมีพนักงานส่วนตำบลและอาจจัดแบ่งการบริหารงานออกเป็น ๑) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ๒) ส่วนต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้นให้ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คนเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างองค์การบริหาร ส่วนตำบลรองจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำของ องค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามนโยบายและมีอำนาจหน้าที่ตามที่มิ กฎหมายกำหนดหรือ ตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖^{๔๖}

แผนภาพที่ ๒.๑ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

^{๔๖} โกวิทย์ พวงงาม, สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดที่ ๓ พัฒนาการและรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทย ลำดับที่ ๔ องค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗), หน้า ๑๑.

๔) อำนาจหน้าที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้^{๔๗}

- ๑) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย ประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
- ๓) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม (๑) และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

๕) อำนาจหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ๑) กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ
- ๒) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๓) แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

๔) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๕) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการของ องค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลอำนาจหน้าที่ในการสั่งหรือปฏิบัติราชการของรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย

ในกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งไว้เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รักษาราชการแทน

๖) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้ง ในด้านเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม และภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้^{๔๘}

- ๑) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

^{๔๗} โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, หน้า ๒๔๔-๒๔๕.

^{๔๘} สุรพล สุยะพรหม, การเมืองกับการปกครองของไทย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๒๓๓-๒๓๔.

๒) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

๗) คัดค้าน คัดค้าน และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้น

๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ ตามความจำเป็นและสมควร

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้ (มาตรา ๖๘)

๑) ให้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

๒) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

๓) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

๔) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ

๕) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

๖) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

๗) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

๘) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

๙) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑๐) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

๑๑) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

๑๒) การท่องเที่ยว

๑๓) การผังเมือง

๗) รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้จากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้^{๔๔}

๑. รายได้จากอากรและค่าธรรมเนียม ดังนี้

๑) ภาษีบำรุงท้องที่

๒) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

๓) ภาษีป้าย

๔) อากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมรวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์

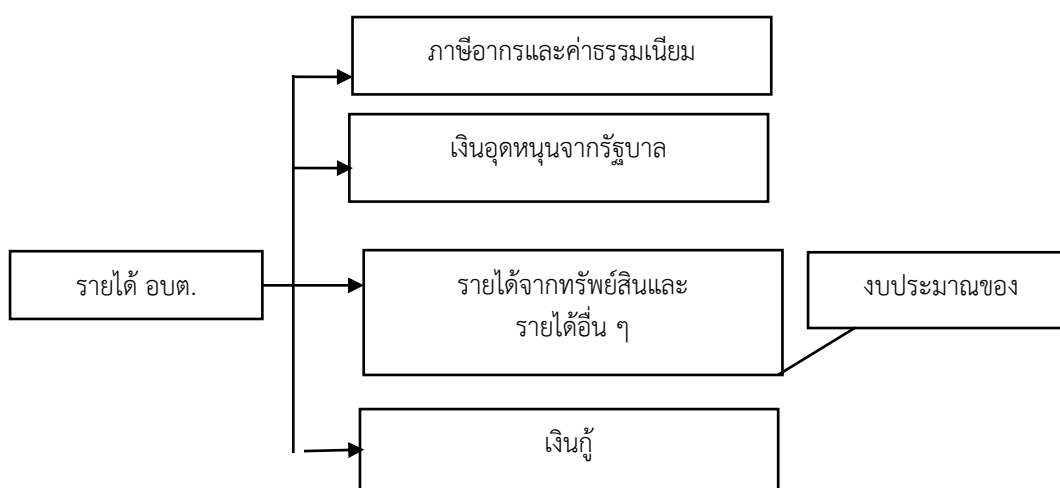
๕) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน

^{๔๔} โกรทีย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, หน้า ๒๔๖-๒๔๙.

- ๖) ภาษีธุรกิจเฉพาะ
 ๗) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา
 ๘) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นพนัน
 ๙) อากรนกนางแอ่น
 ๑๐) ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
 ๑๑) เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการ

ประมง

- ๑๒) ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
 ๑๓) ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน
 ๑๔) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
 ๑๕) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
 ๑๖) เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
 ๑๗) ภาษีมูลค่าเพิ่ม
 ๑๘) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามที่กฎหมายกำหนด
๒. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
๓. รายได้จากทรัพย์สินและรายได้อื่น ๆ ดังต่อไปนี้
- ๑) รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒) รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๓) รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- ๔) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- ๕) รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้
- ๖) รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

แผนภาพที่ ๒.๒ รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

๘) รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายจ่ายดังต่อไปนี้

- ๑) เงินเดือน
- ๒) ค่าจ้าง
- ๓) เงินค่าตอบแทนอื่น ๆ
- ๔) ค่าใช้สอย
- ๕) ค่าวัสดุ
- ๖) ค่าครุภัณฑ์
- ๗) ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น ๆ
- ๘) ค่าสาธารณูปโภค
- ๙) เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่น
- ๑๐) รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของ

กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

เงินค่าตอบแทนประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

การจัดเกณฑ์อัตราค่าจ้างพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งเป็น ๕ ชั้น รายละเอียด ดังตารางที่ ๒.๑

ตารางที่ ๒.๑ เกณฑ์อัตราค่าจ้างพนักงานส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล

ชั้นองค์การบริหารส่วนตำบล	เกณฑ์รายได้	จำนวนพนักงานส่วนตำบล
๑	๒๐ ล้านบาทขึ้นไป	๒๑
๒	๑๒ - ๒๐ ล้านบาท	๑๒
๓	๖ - ๑๒ ล้านบาท	๖
๔	๓ - ๖ ล้านบาท	๔
๕	ไม่เกิน ๓ ล้านบาท	๓

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้มีการประกาศใช้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการประกาศใช้

พร้อมกันทั่วประเทศ กำหนดให้ หมวดที่ ๑๑ ระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน ข้อ ๒๒๕ ให้กำหนดขนาดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็น ๓ ขนาด ดังนี้^{๕๐}

๑. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๑ กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่
๒. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๒ และชั้น ๓ กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง
๓. องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น ๔ และชั้น ๕ กำหนดให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

จากโครงสร้างในอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล จะมีการปรับเปลี่ยนเรื่อยมาจากที่มีสมาชิกที่มาจากการมีตำแหน่ง และอยู่ในสายการบังคับบัญชาของการบริหารส่วนภูมิภาค เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล มาเป็นสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากขึ้น และความเป็นอิสระในการบริหารมากขึ้นด้วย

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

ตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ยกฐานะเป็นสภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ และยกฐานะจากสภาตำบล มีฐานะการคลังระดับหนึ่งเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เรียกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๐ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

วิสัยทัศน์และนโยบายจากการจัดประชุมคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาตำบล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน หัวหน้าส่วนราชการ ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ประชุมมีมติร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้ “ชุมชนน่าอยู่ ควบคู่หลักธรรมาภิบาล ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้คนยึดถือวิถีเศรษฐกิจพอเพียง” องค์การบริหารส่วนตำบลดุน ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนงาน เพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอกัน และแผนชุมชน เป็นการกำหนดว่าอนาคตจะดำเนินการไปในทิศทางใด ซึ่งประกอบด้วย

๑. พันธกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล

- ๑.๑ การพัฒนาเศรษฐกิจสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งในภาคเกษตรและเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๑.๒ การพัฒนาสังคม การรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย
- ๑.๓ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
- ๑.๔ การพัฒนาองค์กรและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

^{๕๐} สำนักงานเลขาธิการ อบต.อุบลราชธานี, คู่มือการบริหารงานบุคคล อบต. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, (อุบลราชธานี: ม.ป.พ., ๒๕๔๒), หน้า ๘๔.

๑.๕ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสุขอนามัย

๑.๖ การส่งเสริมการศึกษา การท่องเที่ยว ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา

ท้องถิ่น

๑.๗ การส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นเมืองน่าอยู่

๒. การกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑. เพิ่มประสิทธิภาพระบบการผลิตจากการเกษตรในชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้และการ ดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๒. การสงเคราะห์ เด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส และการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในชีวิตและทรัพย์สินทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

๓. โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการได้มาตรฐาน

๔. พัฒนาระบบบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ บุคลากรขององค์กรได้รับการพัฒนาและมีระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยและการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน

๕. พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ห่างไกลโรค และรับรู้ข้อมูลด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย

๖. จัดการศึกษา ควบคู่กับการสืบสานประเพณี วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว

๗. มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม^{๕๑}

๓. การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์

การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์มีการพัฒนาพนักงานส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ที่สอดคล้องกับระบบงาน และการสร้างแรงจูงใจแก่พนักงาน มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

๓.๑ มีการมอบอำนาจ/กระจายอำนาจลงไปถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความคิดริเริ่มและเพื่อให้พนักงานมีบทบาทมากขึ้นในการตัดสินใจ

๓.๒ มีการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิหรือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์

๓.๓ มีระบบการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเหมาะสม

๓.๔ สร้างระบบแรงจูงใจ เช่น มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่วัดจากผลงานอย่างแท้จริง

๓.๕ ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน

๓.๖ มีระบบการทำงานที่ทำให้พนักงานสามารถสื่อสารและแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน^{๕๒}

^{๕๑} องค์การบริหารส่วนตำบลดุน, แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑ - ๒๕๖๔), องค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, (ม.ป.ท), (อัดสำเนา).

^{๕๒} สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “คู่มือการจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, (กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๕-๙.

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยขององค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยจะได้นำมากล่าวพอสังเขป ดังนี้

พิสมัย หมกทอง ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงาน เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ด้านเพศไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ด้านอายุ การศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งรายได้ โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๕๓}

สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารการจัดการของเทศบาลตำบลบ้านฉางตามหลักธรรมาภิบาล” ผลการศึกษาพบว่า การบริหารของเทศบาลตำบลบ้านฉาง ตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบ้านฉางได้จัดทำโครงการตามนโยบายและเทศบัญญัติด้านต่างๆ และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนเพื่อหาจุดยืนและแนวทางร่วมกัน พบว่ายังประสบปัญหาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานการทำงานในเทศบาลยังไม่เป็นระบบโดยพนักงานส่วนหนึ่งยังคงยึดติดกับระบบงานแบบเก่า ไม่ยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ใหม่ๆ ทางด้านกระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร พบว่าเทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้าง มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชน แต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง ดังนั้นจึงเสนอให้ผู้บริหารของเทศบาลเร่งปรับโครงสร้างและระบบงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการบริหารการจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ในด้านนิติธรรมที่ว่า การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรมการบังคับให้ทันสมัย ^{๕๔}

^{๕๓} พิสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๕๔} สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา, การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉางชลบุรี, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗).

นวรรตน์ เทพประดิษฐ์^{๕๕} ได้ทำการศึกษาถึง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลมะมู่ อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลมะมู่ อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเฉลี่ยที่ ๒.๔๙ ควรมีการปรับปรุงการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ดีคือ การบริหารงานด้านหลักนิติธรรม เฉลี่ย ๒.๖๗ และด้านหลักความโปร่งใส เฉลี่ย ๒.๕๑ ส่วนระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ประชาชนเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ควรมีการปรับปรุงรูปแบบการบริหารงาน คือ การบริหารงานในด้านหลักความคุ้มค่าเฉลี่ย ๒.๔๙ หลักการมีส่วนร่วมเฉลี่ย ๒.๔๘ หลักความรับผิดชอบเฉลี่ย ๒.๔๒ และหลักคุณธรรมเฉลี่ย ๒.๓๗ โดยความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านอาชีพและรายได้ที่ต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ ประชาชนต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมะมู่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล

ณกานต์ ตีรสิน^{๕๖} ศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นจริงของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนะของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรีเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและเป็นพนักงานส่วนตำบลมากกว่าพนักงานจ้าง และพบว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีทัศนะต่อคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือด้านภาวะผู้นำ และลำดับสุดท้ายคือด้านการบริหาร ส่วนทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในสภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าให้ความสำคัญกับคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำมากที่สุดรองลงมาคือ ด้านการบริหาร และลำดับสุดท้ายคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นจริงของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนะของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ในด้านภาวะผู้นำด้านการบริหาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ และภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

^{๕๕} นวรรตน์ เทพประดิษฐ์, ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลมะมู่ อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓).

^{๕๖} ณกานต์ ตีรสิน, คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นจริงของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนะของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓).

แสงเดือน สลีแดง ได้ทำการศึกษาถึง “แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากกว่าส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง ๓ อันดับแรก ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านความเป็นผู้นำ ส่วนด้านที่มีความพึงประสงค์น้อยที่สุดได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรมแนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร พบว่าด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรสร้างภาวะผู้นำ เพราะผู้นำเป็นผู้ที่อาสาแก้ปัญหาให้คนอื่น และผู้นำต้องเป็นผู้เสียสละ ควรมีความหนักแน่นในความคิดของตัวเองเมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นถูกต้องแล้วจึงควรเชื่อมั่น ไม่ให้บุคคลอื่นมาหว่านล้อมได้ ต้องมีการศึกษาและอบรมเพื่อให้มีความรู้ มีศาสตร์ มีหลักการ จนรู้ชัดและรู้จริง ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารควรวางกำหนดทิศทาง เช่น กำหนดเป้าหมายระบบแผนงานพัฒนาองค์กรทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีการตรวจสอบ กำกับติดตาม เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารควรดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดีของบุคลากรในองค์กรและประชาชน มีความรักในสถาบันชาติ และอนุรักษ์ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม และด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรใส่ใจถามทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ควรถือตัวกับผู้ใต้บังคับบัญชา การเอาใจใส่จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งที่ทำให้การทำงานบรรลุจุดหมายด้วยดี^{๕๗}

พระภาณุวัฒน์ ฐิตวินโย ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป ที่มีต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล พบว่าบุคลากรบางส่วนยังไม่ทราบข้อกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานในแต่ส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ผู้บริหารขาดการนำหลักธรรมาภิบาลใช้ในการบริหาร ตลอดถึงความไม่เป็นกลางของผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดสรรคนให้ตรงกับงาน เรื่องการประเมินขั้น ประเมินตำแหน่ง และไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นผู้ใต้บังคับบัญชาต้องการ ให้ผู้บริหารมีความเป็นกลาง ควรดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เกิดความสุข สนุกกับการทำงาน ด้วย ผู้บริหารต้องมีความกรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน มีการจัดสรรงานให้เท่าๆ กัน และเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชามีความทุกข์ต้องช่วยเหลือและหาวิธีหรือผ่อนจากหนักให้เป็นเบา พุดให้กำลังใจกับ ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติ

^{๕๗} แสงเดือน สลีแดง, แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๔).

หน้าที่ไม่รักชอบเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชาคนใดคนหนึ่ง และควรให้โอกาสทั้ง สนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาในการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีความเจริญก้าวหน้า^{๕๘}

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีส่วนสำคัญต่อองค์กรทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน ซึ่งการเป็นผู้บริหารที่ดีต้องมีปัจจัยประกอบหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารงาน มนุษย์สัมพันธ์ ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม บุคลิกภาพ ซึ่งผู้บริหารควรมีทุกอย่างประกอบกันจะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องประสานงานไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน ซึ่งผู้บริหารควรมีทุกอย่างประกอบกันจะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องประสานงาน

^{๕๘} พระภานุวัฒน์ ฐิตวินโย (โคกเต๋อ), “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ตารางที่ ๒.๒ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พิสมัย หมกทอง, (๒๕๕๕, หน้า ๔๒.)	“การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ สำนักงานเขต บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลของสำนักงาน เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความ โปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบด้าน หลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาล
สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา, (๒๕๕๗, “การบริหารการจัดการของเทศบาลตำบลบ้านฉางตามหลัก หน้าที่ ๔๒.)	ธรรมาภิบาล” ผลการศึกษาพบว่า การบริหารของเทศบาล ตำบลบ้านฉางตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบ้านฉางได้ จัดทำโครงการตามนโยบายและเทศบัญญัติด้านต่าง ๆ และรับ ฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนเพื่อหาจุดยืน และแนวทางร่วมกัน พบว่ายังประสบปัญหาในเรื่องโครงสร้าง พื้นฐานการทำงานในเทศบาลยังไม่เป็นระบบโดยพนักงานส่วน หนึ่งยังคงยึดติดกับระบบงานแบบเก่า ไม่ยอมรับระเบียบ กฎเกณฑ์ใหม่ๆคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามา นั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชน แต่เข้ามาเพื่อหา ผลประโยชน์ให้กับตนเอง
นวัรัตน์ เทพประดิษฐ์ , (๒๕๕๓ หน้า ๔๓.)	“ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลมะมู่ อำเภอ กระบุรี จังหวัดระนอง” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของ ประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลมะมู่ อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเฉลี่ยที่ ๒.๔๙ ควรมีการปรับปรุง การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ดีคือ การบริหารงานด้านหลักนิติธรรม เฉลี่ย ๒.๖๗ และด้านหลัก ความโปร่งใส เฉลี่ย ๒.๕๑

ตารางที่ ๒.๒ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ณกานต์ ตีรสิน, (๒๕๕๓, หน้า ๔๓.)	คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นจริงของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนะของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรีเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและเป็นพนักงานส่วนตำบลมากกว่าพนักงานจ้าง และพบว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีทัศนะต่อคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์มากที่สุด
แสงเดือน สลีแดง, (๒๕๕๓ หน้า ๔๔.)	“แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร” ผลจากวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมารกส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง ๓ อันดับแรก ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านความเป็นผู้นำ ส่วนด้านที่มีความพึงประสงค์น้อยที่สุดได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร พบว่าด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรสร้างภาวะผู้นำ เพราะผู้นำเป็นผู้ที่อาสาแก้ปัญหาให้คนอื่น และผู้นำต้องเป็นผู้เสียสละ ควรมีความหนักแน่นในความคิดของตัวเองเมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นถูกต้องแล้วจึงควรเชื่อมั่น ไม่ให้บุคคลอื่นมาหว่านล้อมได้ ต้องมีการศึกษาและอบรม เพื่อให้มีความรู้ มีศาสตร์ มีหลักการ จนรู้ชัดและรู้จริง

ตารางที่ ๒.๒ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พระภาณุวัฒน์ ฐิตวินโย, (๒๕๕๔. หน้า ๔๔.)	ของการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง ตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหาร สมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบล พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล ของ อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒.๕.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาธิปไตย

หลักธรรมาธิปไตยเป็นหลักที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานได้เป็นอย่างดี เพราะผู้บริหารควรมีความเป็นธรรมเที่ยงตรงในการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่นก็ตามจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมาธิปไตยมีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ธรรมาธิปไตยเป็นหลักธรรมคำสอนประการหนึ่งใน อธิปไตย ๓ คือ ให้ความสำคัญแก่ธรรมเป็นใหญ่ เพราะธรรมเป็นสิ่งสูงใจให้บุคคลทำความดี ส่วน ธรรมาธิปไตยที่มีนัยทางการเมืองปกครองนั้นก็เป็นเพียงคุณสมบัติหรือจริยธรรมประการหนึ่งที่สำคัญ ในหลายประการของผู้ปกครองที่ดี ๒) ทศนะของนักวิชาการที่มีต่อธรรมาธิปไตย ๓ กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตยเป็นระบอบการปกครอง กลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตยเป็นหลักการ และกลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตย เป็นทั้งระบอบการปกครองและหลักการ จากหลักฐานในคัมภีร์ พระพุทธศาสนาและกรอบแนวคิดทางรัฐศาสตร์ทำให้ทราบว่า ธรรมาธิปไตยมีความเป็นหลักการ มากกว่าเป็นระบอบการปกครอง และ ๓) หลักธรรมาธิปไตยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในฐานะเป็น เครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยได้ ๔ แนวทาง ได้แก่ ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการควบคุมตนเอง ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบภายใน และธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบภายนอก^{๕๙}

^{๕๙} นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง, ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย, ปริญาพุทธศาสนดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

สุรศักดิ์ ขำเนตร ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์การบริหารงานขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักธรรมาธิปไตยในพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า ธรรมาธิปไตย คือ มีธรรมเป็นใหญ่ หรือจะหมายความว่า การถือธรรมเป็นใหญ่ เป็นหลักการบริหารจัดการ ซึ่งมาจากศัพท์ว่า ธรรม อธิปไตย ความหมายในที่นี้ คือแนวคิดใช้ธรรมเป็นสำคัญไม่ว่าจะเป็นระบอบ หรือตัวผู้บริหาร ก็จำเป็นต้องมีธรรมนำการบริหารจัดการทั้งสิ้น ธรรมาธิปไตยเป็นแนวความคิดที่ถือธรรมเป็นหลักชัยแห่งการบริหารจัดการบ้านเมืองหรือองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้ามั่นคง ฉะนั้น ถ้านำหลักธรรมาธิปไตย มาบูรณาการและประยุกต์ใช้จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งมีความซื่อสัตย์ ประชาชนก็เกิดศรัทธาและความเชื่อมั่นในการทำงานนั้นหมายความว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนรวมในเชิงนโยบายก่อนแล้ว เพราะหลักธรรมาธิปไตย คือ การบริหารที่ยึดส่วนรวมเป็นหลักพร้อมกับการมีเหตุผล ทุกฝ่ายสามารถแสดงออกได้นอกจากนั้นแล้วผู้บังคับบัญชาก็ต้องฟังผู้บังคับบัญชาที่ต้องฟังผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย เมื่อภายในองค์กรเกิดการบริหารงานด้วยคุณธรรม จริยธรรมทุกอย่างที่เป็นภาระงานทั้ง ๕ หลักก็จะถูกนำมาปฏิบัติโยงกันก็จะทำให้ประชาชนที่เป็นผู้มารับบริการเกิดความพอใจและประทับใจสุดท้ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ประสบผลสัมฤทธิ์ด้านการบริหารองค์กรตามแผนงานและนโยบายที่กำหนดไว้ทุกประการ^{๖๐}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาธิปไตย กล่าวโดยสรุปว่า ธรรมาธิปไตยมีความสำคัญในแง่ของการถือปฏิบัติ โดยสำคัญในระดับบุคคล สังคม และประเทศชาติ ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ในระดับบุคคล คือ บุคคลจะต้องประกอบด้วย ธรรมาธิปไตย ยกเอาธรรมและความถูกต้องเป็นใหญ่ในการดำรงชีพ เป็นสมณะก็ต้องให้ความสำคัญ กับธรรมาธิปไตยในการครองเพศสมณะ ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ซึ่งจะสามารถประสบ ความสำเร็จตามที่ผู้บวชมุ่งประสงค์ สำหรับบุคคลธรรมดา ก็ต้องประพฤติธรรมด้วย เพราะธรรมชาติของธรรมแล้ว จะรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้เกิดไปในที่ชั่ว ในระดับสังคมและประเทศชาติ มุ่งถึง ผู้นำหรือผู้ปกครองที่ทรงธรรม บริหารจัดการด้วยธรรมถือธรรม คือความถูกต้องเป็นใหญ่ในการ บริหาร เมื่อทุกส่วนมีธรรม คือมีธรรมาธิปไตย สังคมประเทศชาติก็จะเจริญรุ่งเรืองสงบสันติเป็น สังคมในอุดมคติ

^{๖๐} สุรศักดิ์ ขำเนตร, “การศึกษาวิเคราะห์การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาธิปไตยในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ตารางที่ ๒.๓ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมาธิปไตย

นักวิจัย	ผลการวิจัย
นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง, (๒๕๕๔. หน้า ๔๘.)	“ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ธรรมาธิปไตยเป็นหลักธรรมคำสอนประการหนึ่งในอธิปไตย ๓ ประการของพระพุทธศาสนาที่ทำให้ความสำคัญแก่ธรรมเป็นใหญ่ เพราะธรรมเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลทำความดี ส่วนธรรมาธิปไตยที่มีนัยทางการเมืองปกครองนั้นก็เป็นเพียงคุณสมบัติหรือจริยธรรมประการหนึ่งที่สำคัญในหลายประการของผู้ปกครองที่ดี ๒) ทศนะของนักวิชาการที่มีต่อธรรมาธิปไตย ๓ กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตยเป็นระบอบการปกครอง กลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตยเป็นหลักการ และกลุ่มที่มีทัศนะว่าธรรมาธิปไตย เป็นทั้งระบอบการปกครองและหลักการ
สุรศักดิ์ ขำเนตร, (๒๕๕๖. หน้า ๔๙.)	“การศึกษาวិเคราะห์การบริหารงานขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักธรรมาธิปไตยในพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า ธรรมาธิปไตย คือ มีธรรมเป็นใหญ่ หรือจะหมายความว่า การถือธรรมเป็นใหญ่ เป็นหลักการบริหารจัดการซึ่งมาจากศัพท์ว่า ธรรม อธิปไตย ความหมายในที่นี้ คือแนวคิดใช้ธรรมะเป็นสำคัญไม่ว่าจะเป็นระบอบ หรือตัวผู้บริหารก็จำเป็นต้องมีธรรมนำการบริหารจัดการทั้งสิ้น ธรรมาธิปไตยเป็นแนวความคิดที่ถือธรรมเป็นหลักชี้แห่งการบริหารจัดการบ้านเมืองหรือองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้ามั่นคง

๒.๕.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการทั้งหลาย สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

พระยุทธิภูมิ ธมมธโร ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในอำเภอนาแก โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นค่อนข้างดีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนาแก ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ทั้งนี้เพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการทำโครงการต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ปัญหาของประชาชนได้รับ การตอบสนองและได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว ทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้

แล้วองค์การบริหารส่วนตำบลยังกระจายผลประโยชน์ สิทธิประโยชน์ อันพึงมีพึงได้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึงกัน และการเข้าไปใช้บริการขององค์การ ประชาชน ก็ได้รับการบริการ ได้รับการแนะนำ การช่วยเหลือ ด้วยคำพูดที่ดี คำพูดที่ไพเราะเป็นกันเองกับ ประชาชน^{๖๑}

พระครูนนทวิวัฒน์ (วีรธมโม) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลปลายบางได้บริหารงานตามหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ด้านโดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ ๓.๖๑ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม ๖ อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปลายบาง มีความคิดเห็นแตกต่างกันตามเพศ และอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลตามหลัก สาราณียธรรม ๖ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๖๒}

ธนพงษ์ คงศิลป์ทรัพย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดงเตื่อย อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย” ผลการศึกษาพบว่า ๑. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดงเตื่อย อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมด้านความรับผิดชอบ และด้านความโปร่งใสตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านความคุ้มค่า ๒. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดงเตื่อย อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ตามความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษาและจำแนกตามกลุ่มอาชีพพบว่า โดยภาพรวมมีความเห็นว่าการพัฒนาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน^{๖๓}

^{๖๑} พระยุดธภูมิ ธรรมธโร, “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๓).

^{๖๒} พระครูนนทวิวัฒน์ (วีรธมโม), “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย). ๒๕๕๓).

^{๖๓} ธนพงษ์ คงศิลป์ทรัพย์, การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดงเตื่อย อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. ๒๕๕๕).

ธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักสังกัด ๔ กรณีศึกษา อำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักสังกัด ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลในปัจจุบันมีผลการบริหารงานที่ดี รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมะละเรียง มีขนาดเล็ก พนักงานในแต่ละแห่งมีจำนวนไม่มาก ผู้บริหารสามารถดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง มีการบริหารงานเป็นระบบแบบครบวงจร แบบพี่ดูแลน้อง พ่อดูแลลูก พนักงานชั้นผู้น้อยสามารถพูดคุยซักถามกับผู้บริหารระดับสูงได้ และมีพนักงานบางส่วนที่ได้ให้แนวทางการพัฒนาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังกัด ๔ เพื่อการพัฒนางองค์กรให้ดียิ่งขึ้น^{๖๔}

ภาณุพล ภูเขา ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้การบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริการที่ดีแก่ประชาชนพอสมควร^{๖๕}

วิจิตร กำตุ้ย ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง กรณีศึกษาตำบลบวค่าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างความเข้มแข็งภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าบทบาทด้านการสร้างความเข้มแข็ง รองลงมา ด้านการส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งและด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชนแต่ละบทบาททั้ง ๓ ด้านขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างชุมชนเข้มแข็งจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ฐานะและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน^{๖๖}

^{๖๔} ธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ, “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังกัด ๔: กรณีศึกษา อำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๓).

^{๖๕} ภาณุพล ภูเขา, “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๔).

^{๖๖} วิจิตร กำตุ้ย, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง: ศึกษาตำบลบวค่าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”, **สารนิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. ๒๕๕๔).

พรเพ็ญ อยู่บำรุง ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ บริหารมีประสิทธิภาพต่ำ และไม่มีการบริหารจัดการของเทศบาลตำบลภายใต้สิทธิมนุษยชนและสุจริตชน การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเทศบาลจะต้องจัดมีคณะกรรมการ ประเมินผลความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเทศบาลตำบลทั้งระบบและจัดการวางแผนงานด้านบุคคลากร สร้างแนวการบริหารจัดการด้านงบประมาณด้วยการจัดให้มีระบบการพิจารณาผ่านกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายในรูปของคณะกรรมการ กำหนดนโยบายพัฒนาศักยภาพการบริหารงานให้มีคุณธรรมและคงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นสู่การสร้างวัฒนธรรมวิถีชีวิตสิทธิมนุษยชนและสุจริตชน^{๒๗}

ปิยะพงศ์ ด่วงเอียด ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศักยภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการรองรับการถ่ายโอนงานบริหารระบบประปา หมู่บ้านจากกรมอนามัย กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลระดับชั้น ๓, ๔ และ ๕ จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มศึกษามีศักยภาพในการรองรับการถ่ายโอนงานบริหารระบบประปา หมู่บ้านระดับปานกลาง ปัจจัยบุคคลด้านการศึกษาและรายได้มีผลต่อระดับศักยภาพฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และปัจจัยด้านการศึกษามีผลต่อปัจจัยด้าน ความรู้ โดยที่ปัจจัยด้านความรู้เป็นส่วนหนึ่งของศักยภาพฯ จากการวิเคราะห์แบบจำแนกพบว่า เพศชาย, การมีการศึกษาสูง, มีรายได้สูง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ศักยภาพฯ โดยเพศชายมีศักยภาพฯ สูงกว่าเพศหญิง การมีการศึกษาระดับที่สูงทำให้ เกิดศักยภาพฯ สูงกว่าการมีการศึกษาระดับต่ำ รายได้ที่สูงกว่าก่อให้เกิดศักยภาพฯ ที่สูงกว่ารายได้ต่ำ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีศักยภาพฯ สูงคือผู้ที่มีการศึกษาสูง ควรให้การพัฒนาความรู้แก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยกันควรคัดเลือกผู้มีการศึกษาที่ดีเข้าเป็นผู้บริหารองค์กรต่อไป ควรมีการศึกษาองค์กรที่ได้รับการถ่ายโอนงาน^{๒๘}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักในการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามหลักธรรมาธิปไตยของระเบียบบริหารราชการบ้านเมืองที่ดี คณะผู้บริหาร และประชาชนในท้องถิ่นเองจะใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้งบุคคลที่ประชาชนเห็นชอบและสนับสนุนหรือคอยติดตามควบคุมให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามนโยบายจึงถือได้ว่าการปกครองคนในท้องถิ่นสนองต่อความต้องการของคนในท้องถิ่น และถือได้ว่าเป็นสถาบันที่ส่งเสริมการปกครองตามวิถีทางของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

^{๒๗} พรเพ็ญ อยู่บำรุง, “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสมุทรสาคร”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ๒๕๕๑) .

^{๒๘} ปิยะพงศ์ ด่วงเอียด, “ศักยภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการรองรับการถ่ายโอนงานบริหารระบบประปาหมู่บ้านจากกรมอนามัย กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลระดับชั้น ๓, ๔ และ ๕ จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต การวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล. ๒๕๕๕).

ตารางที่ ๒.๔ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พระยุกฤษฎิ์ ธรรมธโร, (๒๕๕๔. “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ หน้า ๕๐.)	๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในอำเภอนาแก โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชนมีความคิดเห็นค่อนข้างดีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอนาแกตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ทั้งนี้เพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการพัฒนาท้องถิ่น ของตนโดยการ ทำโครงการต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ปัญหาของประชาชนได้รับ การตอบสนองและได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว ทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้แล้วองค์การบริหารส่วนตำบลยังกระจาย ผลประโยชน์ สิทธิประโยชน์ อันพึงมีพึงได้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ได้อย่างทั่วถึงกัน และการเข้าไปใช้บริการขององค์การ ประชาชน ก็ได้รับการบริการ ได้รับการแนะนำ การช่วยเหลือ ด้วยคำพูดที่ดี คำพูดที่ไพเราะเป็นกันเองกับ ประชาชน
พระครูนนทวิวัฒน์ (วีรธมโม), (๒๕๕๓. หน้า ๕๐.)	“การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลัก สาราณียธรรม ๖ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลปลายบางได้บริหารงานตามหลักสาราณียธรรมทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ ๓.๖๑ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม ๖ อยู่ในระดับมากทุก
ธนพงษ์ คงศิลป์ทรัพย์, (๒๕๕๕. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดงเตี้ย อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย” หน้า ๕๐.)	ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดงเตี้ย อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมด้านความรับผิดชอบ และด้านความโปร่งใสตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านความคุ้มค่า

ตารางที่ ๒.๔ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล

นักวิจัย	ผลการวิจัย
ธิดารัตน์ ศิละวรรณโณ, (๒๕๕๓. หน้า ๕๒.)	องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ :กรณีศึกษา อำเภอมะละเรียง จังหวัด แม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนตำบลที่มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลใน ปัจจุบันมีผลการบริหารงานที่ดี รวมทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมะละเรียงมีขนาดเล็ก พนักงานในแต่ละแห่งมีจำนวนไม่มาก ผู้บริหารสามารถดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างทั่วถึง มีการบริหารงานเป็นระบบแบบครบถ้วน แบบที่ดูแลน้องพ่อดูแลลูก พนักงานชั้นผู้น้อยสามารถพูดคุย ซักถามกับผู้บริหารระดับสูงได้ และมีพนักงานบางส่วนที่ได้ให้แนวทางการพัฒนาการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อการพัฒนาองค์กรให้ดียิ่งขึ้น
ภาณุพล ภูเขา, (๒๕๕๔ หน้า ๕๒.)	“ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ มีความคิดเห็นว่ ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ การบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริการที่ดีแก่ประชาชนพอสมควร
วิจิตร กำตุ้ย, (๒๕๔๘ หน้า ๕๒.)	“บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง กรณีศึกษาตำบลบวกก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างความเข้มแข็งภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าบทบาทด้านการสร้างความเข้มแข็ง รองลงมา ด้านการส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งและด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชนแต่ละบทบาททั้ง ๓ ด้านขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๒.๔ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล

นักวิจัย	ผลการวิจัย
พรเพ็ญ อยู่บำรุง, (๒๕๕๑. หน้า ๕๓.)	“การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขต จังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑) การบริหารการจัดการ ของเทศบาลโดยรวมร้อยละ ๗๑.๑๐ อยู่ในระดับมีปัญหา สำหรับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของเทศบาลโดยรวมร้อยละ ๖๔.๖๖ ประสิทธิภาพต่ำ โดยที่ร้อยละ ๖๘.๖๗ ประสิทธิภาพด้าน ต้นทุนค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับมีประสิทธิภาพ ส่วนร้อยละ ๖๖.๔๗ ประสิทธิภาพด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ และร้อยละ ๕๘.๘๒ ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ บริหารมีประสิทธิภาพต่ำ และไม่มี การบริการจัดการของเทศบาลตำบลภายใต้สิทธิมนุษยชนและ สุจริตชน โดยรวมร้อยละ ๔๔.๖๐ ๒) การพัฒนาประสิทธิภาพการ บริหารจัดการเทศบาลจะต้องจัดมีคณะกรรมการท้องถิ่นสู่การ สร้างวัฒนธรรมวิถีชีวิตสิทธิมนุษยชนและสุจริตชน
ปิยะพงศ์ ด้วงเอี่ยม, (๒๕๔๕ หน้า ๕๓.)	“ศักยภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการรองรับการ ถ่ายโอนงานบริหารระบบประปา หมู่บ้านจากกรมอนามัย กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลระดับชั้น ๓, ๔ และ ๕ จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มศึกษามีศักยภาพในการ รองรับการถ่ายโอนงานบริหารระบบประปา หมู่บ้านระดับปาน กลาง ปัจจัยบุคคลด้านการศึกษาและรายได้มีผลต่อระดับศักยภาพ ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และปัจจัยด้าน การศึกษามีผลต่อปัจจัยด้าน ความรู้ โดยที่ปัจจัยด้านความรู้เป็น ส่วนหนึ่งของศักยภาพฯ จากการวิเคราะห์แบบ จำแนกพหุพบว่า เพศชาย, การมีการศึกษาสูง, มีรายได้สูง มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับ ศักยภาพฯ โดยเพศชายมีศักยภาพฯ สูงกว่าเพศหญิง การมี การศึกษาระดับที่สูงทำให้เกิดศักยภาพฯ สูงกว่าการมีการศึกษา ระดับต่ำ รายได้ที่สูงกว่าก่อให้เกิดศักยภาพฯ ที่สูงกว่ารายได้ต่ำ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีศักยภาพฯ สูงคือผู้ที่มี การศึกษาสูง ควรให้การพัฒนาความรู้แก่สมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยกันควรคัดเลือกผู้ มีการศึกษาที่ดีเข้าเป็นผู้บริหารองค์กรต่อไป ควรมีการศึกษา องค์กรที่ได้รับการถ่ายโอนงาน

๒.๖ กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วน ตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ

๑. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา สถานภาพ, อาชีพ, และรายได้ต่อเดือน

๒. หลักธรรมาธิปไตยในพระพุทธศาสนา ๔ ด้าน ได้แก่ พละ ๔ คือ ๑.ปัญญาพละ คือพลังแห่งปัญญา ๒.วิริยพละ คือพลังแห่งความเพียร ๓.อนวัชพละ คือพลังแห่งการงานไม่มีโทษ ๔. สังคหพละ คือ พลังแห่งการสงเคราะห์^{๖๙}

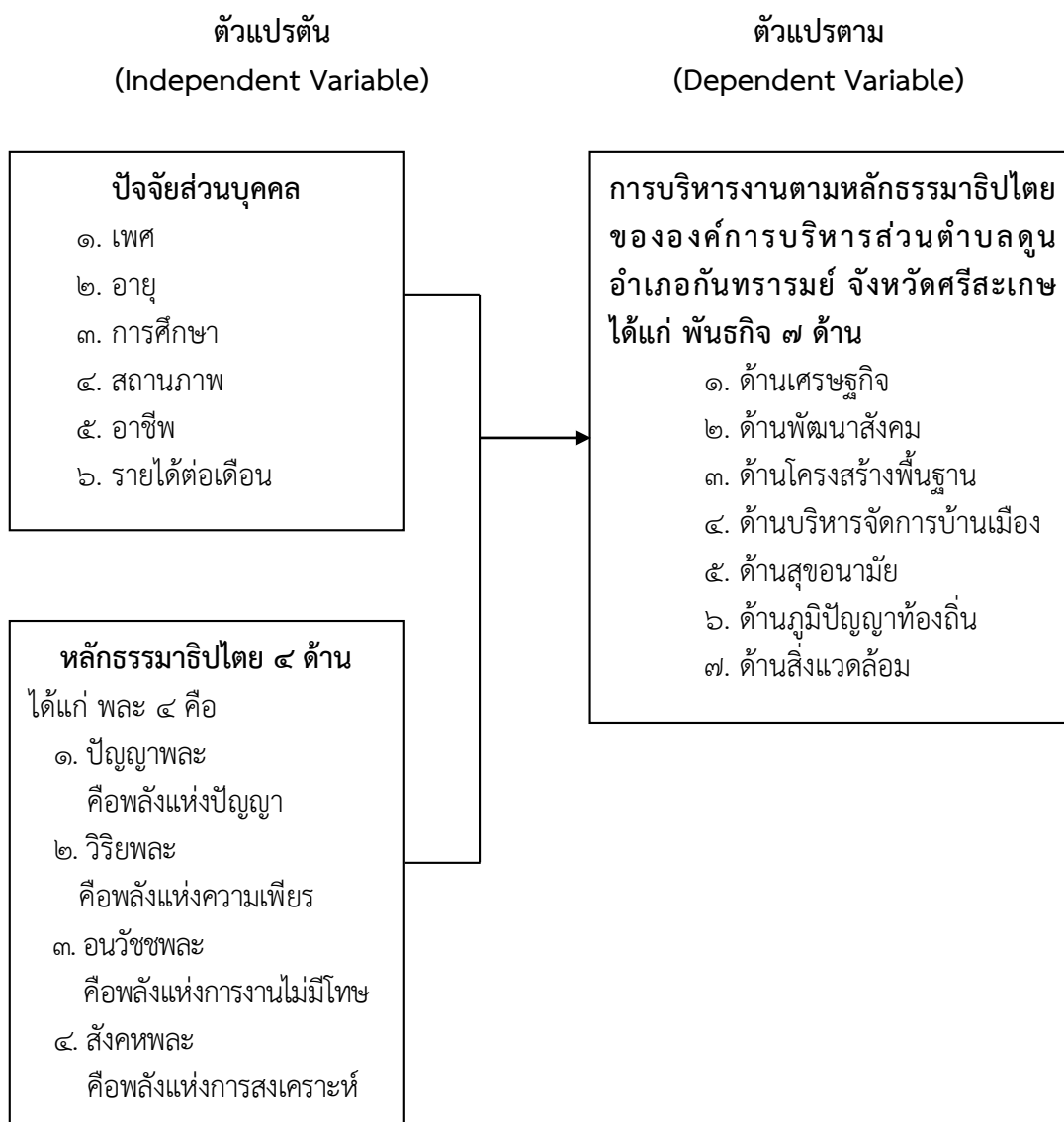
ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยของ องค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากพันธกิจของขององค์การบริหารส่วน ตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ๗ ด้าน ๑) ด้านเศรษฐกิจ ๒) ด้านพัฒนาสังคม ๓) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ๔) ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง ๕) ด้านสุขอนามัย ๖) ด้านภูมิปัญญา ท้องถิ่น ๗) ด้านสิ่งแวดล้อม^{๗๐}

^{๖๙} อ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๕๒/๒๑๔.

^{๗๐} องค์การบริหารส่วนตำบลนูน, แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑ - ๒๕๖๔), องค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๕๖๑. (อัครา).

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ดังแสดง ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีจำนวน ๓,๕๒๖ คน^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากร จำนวน ๓๖๐ คน โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน ๐.๐๕ ดังนี้

^๑ องค์การบริหารส่วนตำบลน, แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑- ๒๕๖๔), องค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, (๒๕๖๑). (อัสสัณ)

สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่^๒ (Taro Yamane) ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ

๐.๐๕

$$\text{ดังนั้น } n = \frac{๓,๕๒๖}{๑ + ๓,๕๒๖ (๐.๐๕)^2}$$

$$n = ๓๖๐$$

ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๐ คน และได้ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จากสูตร

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{จำนวนประชากรแบ่งกลุ่ม}}{\text{ประชาชนทั้งหมด}}$$

รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชาชนและกลุ่มตัวอย่างขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

หมู่บ้าน	ประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง
บ้านนูน	๗๐๓	๗๒
บ้านหนองปลากุ่ม	๒๘๔	๒๙
บ้านอีปู่	๔๔๓	๔๕
บ้านสิม	๕๗๖	๕๙
บ้านหนองมะแซว	๘๒๔	๘๔
บ้านโนนโนนเปือย	๒๙๕	๓๐
บ้านเกาะแก้วสันติธรรม	๘๒	๘
บ้านสันติสุข	๓๑๙	๓๓
รวม	๓,๕๒๖	๓๖๐

^๒ ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (นนทบุรี: บริษัทเอสอาร์พริ้นติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๕๕.

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๒ รูป/คน ได้แก่ สังกาธิการ ๓ รูป นักการเมือง ๖ คน ประชาชน ๓ คน

๑. พระครูโสภิตสารธรรม	เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์
๒. พระครูนิวิฐปัญญกิจ	เจ้าคณะตำบลนุ
๓. พระครูขันตริตนาภรณ์	เลขานุการเจ้าคณะตำบลนุ
๔. นายทองแดง แก้วมณี	ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนุ
๕. นางสุภัทรา เลิศล้ำ	ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนุ
๖. นางหม่วย กันภัย	ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนุ
๗. นายประมูล พุฒพันธ์	ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนุ
๘. นายคำหล้า สายบุบผา	ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนุ
๙. นางปนัดขญา นามวงศ์	ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนุ
๑๐. นายธนะวัฒน์ อินจำปา	ตัวแทนประชาชน
๑๑. นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์	ตัวแทนประชาชน
๑๒. นางเพชรลัดดา ชาก็คดี	ตัวแทนประชาชน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก.แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วน ตำบลนุ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๑. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑.๑ ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วน ตำบลนุ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร

๑.๒ กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๑.๓ กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๑.๔ สร้างเครื่องมือ

๑.๕ นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๑.๖ นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๑.๗ ปรับปรุงแก้ไข

๑.๘ จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๒. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนดโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นคำถามเกี่ยวกับ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ซึ่งมีจำนวน ๖ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ พละ ๔ ด้าน คือ ๑.ปัญญาพละ คือ พลังแห่งปัญญา ๒.วิริยพละ คือพลังแห่งความเพียร ๓. อดวิชพละ คือพลังแห่งการงานไม่มีโทษ ๔. สังคหพละ คือ พลังแห่งการสงเคราะห์ ด้านละ ๕ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ๑) ด้านเศรษฐกิจ ๒) ด้านพัฒนาสังคม ๓) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ๔) ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง ๕) ด้านสุขอนามัย ๖) ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ๗) ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านละ ๓ ข้อ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

๕	หมายความว่า	มีความคิดเห็น	มากที่สุด
๔	หมายความว่า	มีความคิดเห็น	มาก
๓	หมายความว่า	มีความคิดเห็น	ปานกลาง
๒	หมายความว่า	มีความคิดเห็น	น้อย
๑	หมายความว่า	มีความคิดเห็น	น้อยที่สุด

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะถึงการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แบบปลายเปิด (Open ended question) ให้ตอบอย่างเสรี หรือเป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Question)

๓. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน

๑) พระปลัดระพิน พุทธิสารโร ผศ.ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) อาจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมือง ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) อาจารย์ บุญสิน ผิวขำ ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักวิชาสามัญ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม (สยามเทค)

๕) อาจารย์ ดร.นันทวิชัย ฉัตรบรรยงค์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม (สยามเทค)

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) ได้ค่ามากกว่า ๐.๖ ขึ้นไปทุกข้อ

๓. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) แก่บุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient)^๓ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๒๐

๔. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

ข. แบบสัมภาษณ์

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วน ตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีสาระสำคัญของการสัมภาษณ์ดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

๒. การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วน ตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ประชากรผู้เกี่ยวข้องกับงานด้านการบริหาร ที่เกี่ยวข้องก้ององค์การปกครองส่วนตำบลนูน และประชากรที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วน ตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๓๖๐ คน

^๓ สีน พันธุ์พินิจ,เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: บริษัททุนพัลลขซึ่ง จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๑๙๑.

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษเพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในองค์การบริหาร ส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๒) ขอความร่วมมือจากประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๖๐ ชุด และทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งแจกแบบสัมภาษณ์

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยต่อไป

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลาและสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทาง สังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและ พรรณนาการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคูอำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation),

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อหาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลสถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-Test) กรณีตัวแปรต้นสอง กลุ่มและการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Anova)

ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไปเมื่อพบที่มีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้เกณฑ์ที่ใช้แปลผลข้อความที่ได้จากการประเมินผลมีดังนี้^๔

	ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ย	๔.๕๐ - ๕.๐๐	แปลว่า มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	๓.๕๐ - ๔.๔๙	แปลว่า มาก
ค่าเฉลี่ย	๒.๕๐ - ๓.๔๙	แปลว่า ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	๑.๕๐ - ๒.๔๙	แปลว่า น้อย
ค่าเฉลี่ย	๑.๐๐ - ๑.๔๙	แปลว่า น้อยที่สุด

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question)
วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

๓.๕.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- ๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- ๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- ๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)
- ๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

^๔ ชูศรี วงศ์รัตนะ, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, ๒๕๔๑), หน้า ๗๕.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๐ ชุด มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ของพันธกิจ ๗ ด้าน

๔.๔ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๕ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๖ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๔.๗ องค์ความรู้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๖๐ คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แสดงด้วยความถี่และร้อยละ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n=๓๖๐)		
ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๑๖๖	๔๖.๑
หญิง	๑๙๔	๕๓.๙
รวม	๓๖๐	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๖๖	๑๘.๓
๒๐-๓๐ ปี	๘๘	๒๔.๔
๓๑-๔๐ ปี	๑๑๙	๓๓.๑
๔๑-๕๐ ปี	๕๑	๑๔.๒
๕๑-๖๐ ปี	๒๑	๕.๘
๖๐ ปีขึ้นไป	๑๕	๔.๒
รวม	๓๖๐	๑๐๐.๐
๓. ระดับการศึกษา		
ประถม	๖๓	๑๗.๕
มัธยม	๑๒๙	๓๕.๘
ปริญญาตรี	๑๑๖	๓๒.๒
ปริญญาโทขึ้นไป	๕๒	๑๔.๔
รวม	๓๖๐	๑๐๐.๐๐
๔. สถานภาพ		
โสด	๑๕๓	๔๒.๕
สมรส	๑๘๒	๕๐.๖
หย่าร้าง	๒๕	๖.๙
รวม	๓๖๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (ต่อ)

		(n=๓๖๐)	
	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
๕. อาชีพ			
	เกษตรกร	๖๖	๑๘.๖
	ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	๖๓	๑๗.๕
	รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๘๑	๒๒.๕
	นักเรียน/นักศึกษา	๑๐๔	๒๘.๙
	รับจ้างทั่วไป	๔๒	๑๑.๗
	อื่นๆ	๓	๐.๘
	รวม	๓๖๐	๑๐๐.๐๐
๖. รายได้ต่อเดือน			
	ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๘๕	๒๓.๖
	๑๐,๐๐๐- ๑๕,๐๐๐ บาท	๗๔	๒๐.๖
	๑๕,๐๐๑ -๒๐,๐๐๐ บาท	๑๒๓	๓๔.๒
	๒๐,๐๐๑ -๓๐,๐๐๐ บาท	๔๒	๑๑.๗
	๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓๖	๑๐.๐
	รวม	๓๖๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไทย ขององค์การบริหารส่วนตำบลศูนย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน

๑. เพศ จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน ๑๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๙ รองลงมาเป็นชาย จำนวน ๑๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๑

๒. อายุ จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๑๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๑ รองลงมา ได้แก่ อายุ ๒๐-๓๐ ปี จำนวน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔ อายุต่ำกว่า ๒๐ปี จำนวน ๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓ อายุ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒ อายุ ๕๑-๖๐ ปี จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๘ และน้อยที่สุดอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๒ ตามลำดับ

๓. ระดับการศึกษา จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาระดับมัธยม จำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘ รองลงมาได้แก่ปริญญาตรี จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๒ ระดับประถม จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕ และน้อยที่สุดปริญญาโทขึ้นไป จำนวน ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔ ตามลำดับ

๔. สถานภาพ จากการศึกษพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ได้แก่สมรส จำนวน ๑๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๖ รองลงมาได้แก่โสด จำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๕ และน้อยที่สุด ได้แก่ หย่าร้าง จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๙ ตามลำดับ

๕. อาชีพ จากการศึกษพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙ รองลงมา มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕ มีอาชีพเป็นเกษตรกร จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๖ มีอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗ และน้อยที่สุด อื่นๆ จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘ ตามลำดับ

๖. รายได้ต่อเดือน จากการศึกษพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ต่อเดือน ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒ รองลงมาได้แก่ มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๖ มีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖ มีรายได้ต่อเดือน ๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗ และน้อยที่สุดมีรายได้ต่อเดือน ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในการการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ๑. ด้านปัญญาพละ ๒.ด้านวิริยพละ ๓.ด้านอนวัชพละ ๔.ด้านสังคหพละ แต่ละด้านมี ๕ ข้อ รวม ๒๐ ข้อ แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายด้านดังแสดงในตารางที่ ๔.๒ - ๔.๖

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม

(n=๓๖๐)

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย โดยภาพรวม	ระดับความคิดเห็นของประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านปัญญาพละ	๔.๖๙	๐.๓๒๙	มากที่สุด
๒. ด้านวิริยพละ	๔.๕๕	๐.๓๓๖	มากที่สุด
๓. ด้านอนวัชพละ	๔.๕๔	๐.๔๑๑	มากที่สุด
๔. ด้านสังคหพละ	๔.๖๑	๐.๔๒๔	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๖๐	๐.๒๗๒	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๐$, S.D. = ๐.๒๗๒)

เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ๑. ด้านปัญญาพละ ($\bar{X} = ๔.๖๙$, S.D. = ๐.๓๒๙) ๒. ด้านวิริยพละ ($\bar{X} = ๔.๕๕$, S.D. = ๐.๓๓๖) ๓. ด้านอนวัชพละ ($\bar{X} = ๔.๕๔$, S.D. = ๐.๔๑๑) ๔. ด้านสังคหพละ ($\bar{X} = ๔.๖๑$, S.D. = ๐.๔๒๔) ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ ด้านปัญญาพละ

(n=๓๖๐)

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ด้านปัญญาพละ	ระดับความคิดเห็นของประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. อบต.จัดให้มีการเผยแพร่ความรู้และการทำงาน ของ อบต.ผ่านบอร์ด หอกระจายข่าว ศาลา ประชาคมประจำหมู่บ้าน สื่อออนไลน์	๔.๘๒	๐.๓๙๗	มากที่สุด
๒. อบต. ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ ประชาชนผู้มาขอรับบริการเป็นอย่างดี	๔.๖๘	๐.๔๖๙	มากที่สุด
๓. อบต.ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ	๔.๖๘	๐.๕๗๙	มากที่สุด
๔. อบต. ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้ด้าน สุขอนามัย (โรคฉี่หนู โรคไข้เลือดออก)	๔.๖๔	๐.๕๘๔	มากที่สุด
๕ อบต.จัดให้มีการอบรมความรู้เรื่องอาชีพและ หน้าที่ของประชาชน	๔.๖๔	๐.๖๐๔	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๖๙	๐.๓๒๙	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านปัญญาพละ
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๙$, S.D. = ๐.๓๒๙)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านปัญญาพละ
อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ ด้านวิริยพละ

(n=๓๖๐)

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ด้านวิริยะ	ระดับความคิดเห็นของประชาชน $\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เจ้าหน้าที่ อบต. มีความตั้งใจทำงานเพื่อ ประชาชนอย่างเต็มที่	๔.๔๘	๐.๕๘๗	มาก
๒. อบต. ทำงานอย่างมีเป้าหมายและเสร็จ ทันเวลาที่กำหนด	๔.๕๒	๐.๖๑๑	มากที่สุด
๓. อบต. ทำงานในหน้าที่โดยมีจิตสำนึกและยึด หลักการรักษาผลประโยชน์ของ อบต. และเอื้อ ประโยชน์ต่อประชาชน	๔.๖๑	๐.๕๖๒	มากที่สุด
๔. อบต. ทุกหน้าที่ทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่งานทุก อย่างอย่างสม่ำเสมอไม่ขาดตกบกพร่อง	๔.๖๔	๐.๕๔๐	มากที่สุด
๕. อบต. เอาใจใส่กับงานที่ทำเพื่อประโยชน์ต่อ ประชาชนอย่างเต็มที่	๔.๕๒	๐.๖๔๒	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๕๕	๐.๓๓๖	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านวิริยพละ
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๕๖, S.D. = ๐.๓๒๖)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความตั้งใจ
ทำงานเพื่อประชาชนอย่างเต็มที่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๔.๔๘, S.D. = ๐.๕๘๗) ส่วนข้อที่เหลือ
ด้านวิริยพละ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ ด้านอนวัชพละ

(n=๓๖๐)

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ด้านอนวัชพละ	ระดับความคิดเห็นของประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. อบต.ดูแลเอาใจใส่ประชาชนมีการป้องกันและ รักษาความปลอดภัยที่ดี	๔.๕๔	๐.๕๙๖	มากที่สุด
๒. อบต. จัดกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริม ให้ ประชาชนห่างไกลอบายมุข เช่น กิจกรรมงดเหล้า เผาบุหรี่ การออกกำลังกายเต้น รำมาราธอนทุก วันศุกร์	๔.๕๓	๐.๖๑๐	มากที่สุด
๓. อบต. ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ถือตัว เข้ากับประชาชนทุกคนได้ทุกระดับ	๔.๕๖	๐.๖๔๘	มากที่สุด
๔. อบต. ปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบวินัยอย่าง เสมอต้นเสมอปลาย	๔.๕๔	๐.๖๕๔	มากที่สุด
๕. อบต. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	๔.๕๒	๐.๖๓๓	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๕๔	๐.๔๑๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านอนวัชพละ
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๔$, S.D. = ๐.๔๑๑)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านอนวัชพละ
อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ ด้านสังคมพละ

(n=๓๖๐)

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ด้านสังคมพละ	ระดับความคิดเห็นของประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. อบต. ให้ความช่วยเหลือประชาชนทุกระดับ เมื่อประสบภัย เช่น น้ำท่วม ไฟไหม อุบัติเหตุ เป็นต้น	๔.๖๗	๐.๕๖๘	มากที่สุด
๒. อบต. สนับสนุนแก่ประชาชนที่ทำความดีและ สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน	๔.๖๓	๐.๖๐๒	มากที่สุด
๓. อบต. สงเคราะห์ดูแลผู้มีรายได้น้อยและจัดหา วิทยากรฝึกอาชีพสร้างรายได้	๔.๕๗	๐.๖๖๐	มากที่สุด
๔. อบต. ส่งเสริมการสร้างงานอาชีพรายได้ให้ เข้มแข็งแก่ชุมชน	๔.๖๔	๐.๖๑๒	มากที่สุด
๕. อบต. จัดสวัสดิการแก่ชุมชน ได้อย่างเสมอ ภาค เท่าเทียมกัน	๔.๕๔	๐.๖๖๒	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๖๑	๐.๔๒๔	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านสังคมพละ
โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๖๑, S.D. = ๐.๔๒๔)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านสังคมพละ
อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ของพันธกิจ ๗ ด้าน

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวมและรายด้านได้แก่ ๑. ด้านเศรษฐกิจ ๒. ด้านพัฒนาสังคม ๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง ๕. ด้านสุขอนามัย ๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ๗. ด้านสิ่งแวดล้อม แต่ละด้านมี ๓ ข้อ รวม ๒๑ ข้อ แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายด้านดังแสดงในตารางที่ ๔.๗ - ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวม

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวม	ระดับความคิดเห็นของประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านเศรษฐกิจ	๔.๖๒	๐.๓๙๗	มากที่สุด
๒. ด้านพัฒนาสังคม	๔.๕๔	๐.๔๒๑	มากที่สุด
๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	๔.๕๗	๐.๔๓๑	มากที่สุด
๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง	๔.๖๐	๐.๓๗๑	มากที่สุด
๕. ด้านสุขอนามัย	๔.๕๘	๐.๔๑๐	มากที่สุด
๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔.๖๓	๐.๔๐๓	มากที่สุด
๗. ด้านสิ่งแวดล้อม	๔.๖๒	๐.๔๓๖	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๕๙	๐.๒๖๖	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวม มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๙$, S.D. = ๐.๒๖๖)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ๑. ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = ๔.๖๒$, S.D. = ๐.๓๙๗) ๒. ด้านพัฒนาสังคม ($\bar{X} = ๔.๕๔$, S.D. = ๐.๔๒๑) ๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = ๔.๕๗$, S.D. = ๐.๔๓๑) ๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง ($\bar{X} = ๔.๖๐$, S.D. = ๐.๓๗๑) ๕. ด้านสุขอนามัย ($\bar{X} = ๔.๕๘$, S.D. = ๐.๔๑๐) ๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = ๔.๖๓$, S.D. = ๐.๔๐๓) ๗. ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = ๔.๖๒$, S.D. = ๐.๔๓๖) ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านเศรษฐกิจ

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็นของประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. อบต. มีการส่งเสริมการพัฒนาการ เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมในพื้นที่อย่างทั่วถึง	๔.๖๓	๐.๕๖๔	มากที่สุด
๒. อบต.จัดให้มีการอบรมส่งเสริมสนับสนุนการ ประกอบอาชีพในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	๔.๖๕	๐.๕๕๔	มากที่สุด
๓. อบต. มีการส่งเสริมการพัฒนาแนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง อย่างต่อเนื่องเป็น รูปธรรม	๔.๕๘	๐.๖๑๐	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๖๒	๐.๓๙๗	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน
ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๒$, S.D. = ๐.๓๙๗)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ
๗ ด้าน ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
 บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์
 จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านพัฒนาสังคม

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านพัฒนาสังคม	ระดับความคิดเห็นของประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. อบต. จัดให้มีการช่วยเหลือป้องกันยาเสพติด ให้โทษแก่เยาวชนและสมาชิกในชุมชนเพื่อความ สงบเรียบร้อยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและมี ประสิทธิภาพ	๔.๔๗	๐.๖๓๓	มาก
๒. อบต. มีการสำรวจพื้นที่ในการดูแลป้องกันภัย เพื่อลดปัญหาอาชกรรมในชุมชน	๔.๕๖	๐.๕๗๐	มากที่สุด
๓. อบต. จัดให้มีกิจกรรมกับประชาชนในพื้นที่ใน การช่วยกันพัฒนาสังคมชุมชนอย่างมี ประสิทธิภาพ	๔.๖๐	๐.๕๘๙	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๕๕	๐.๔๒๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน
 ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๕$, S.D. = ๐.๔๒๑)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าขององค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีการช่วยเหลือ
 ป้องกันยาเสพติดให้โทษแก่เยาวชนและสมาชิกในชุมชนเพื่อความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชนอย่าง
 ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านเศรษฐกิจ ส่วนข้อที่เหลือ อยู่ในระดับ
 มากที่สุด

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
 บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์
 จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ระดับความคิดเห็นของประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. อบต.มีการจัดให้มีการสร้างถนนหนทางในเขตพื้นที่ของ อบต. ให้ใช้สัญจรไปมาได้อย่างสะดวกอย่างทั่วถึง	๔.๕๑	๐.๖๑๕	มากที่สุด
๒. อบต. มีการจัดให้มีระบบน้ำประปา แหล่งน้ำชุมชนปรับปรุงระบบการระบายน้ำให้สามารถรองรับน้ำเสียจากครัวเรือนและจากธรรมชาติได้อย่างทั่วถึง	๔.๖๒	๐.๕๙๔	มากที่สุด
๓. อบต. จัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกพื้นที่	๔.๕๘	๐.๖๑๐	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๕๗	๐.๔๓๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๗$, S.D. = ๐.๔๓๑)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
 บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์
 จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านการจัดการบ้านเมือง	ระดับความคิดเห็นของประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. อบต. มีนโยบายในการแก้ไขปัญหาความ เดือดร้อนอย่างเป็นรูปธรรม	๔.๕๒	๐.๖๒๙	มากที่สุด
๒. อบต. มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของ อบต. ให้ประชาชนรับทราบอยู่เสมอ	๔.๖๔	๐.๕๖๕	มากที่สุด
๓. อบต. มีการส่งเสริมด้านความรู้ด้านบทบาท สิทธิ หน้าที่แก่ประชาชนอยู่เสมอ	๔.๖๔	๐.๕๓๐	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๖๐	๐.๓๗๑	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน
 ด้านการบริหารบ้านเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๖๐, S.D. = ๐.๓๗๑)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน
 ด้านการบริหารบ้านเมือง อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านสุขอนามัย

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านสุขอนามัย	ระดับความคิดเห็นของประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. อบต. จัดให้มีการบริการสาธารณสุข (การ รักษาพยาบาลการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ในชุมชน) อย่างครบถ้วนทั่วถึง	๔.๕๓	๐.๖๑๐	มากที่สุด
๒. จัดให้มีสวัสดิการสังคม (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การสงเคราะห์ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ) อย่างถูกต้องครบถ้วน	๔.๖๔	๐.๕๖๕	มากที่สุด
๓. อบต. จัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและ ออกกำลังกายสำหรับประชาชนอย่างทั่วถึง	๔.๕๖	๐.๖๐๓	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๕๘	๐.๔๑๐	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน
ด้านสุขอนามัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๘$, S.D. = ๐.๔๑๐)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน
ด้านสุขอนามัย อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็นของประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. อบต. จัดให้มีการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ชุมชนอย่างครอบคลุม	๔.๖๑	๐.๕๗๘	มากที่สุด
๒. อบต. จัดให้มีการศึกษาในระบบและนอกระบบ ได้แก่ประชาชนครอบคลุม	๔.๖๔	๐.๕๓๕	มากที่สุด
๓. อบต. จัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญ ทางศาสนาและการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่าง ครอบคลุม	๔.๖๔	๐.๕๘๑	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๖๓	๐.๔๐๓	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน
ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๓$, S.D. = ๐.๔๐๓)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน
ด้านสุขอนามัย อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๑๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการ
บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านสิ่งแวดล้อม

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน ด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็นของประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. อบต. จัดให้มีการบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนอยู่ สม่ำเสมอ เช่น ปลูกต้นไม้	๔.๕๘	๐.๕๙๒	มากที่สุด
๒. อบต. จัดให้มีการดูแลรักษาความสะอาดใน ชุมชนอย่างทั่วถึง เช่น กำจัดแหล่งขยะ	๔.๖๕	๐.๕๗๕	มากที่สุด
๓. อบต. มีการควบคุมมิให้เกิดมลภาวะแก่ชุมชน และรักษาปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่เพื่อให้ ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน	๔.๖๕	๐.๖๑๑	มากที่สุด
ภาพรวม	๔.๖๒	๐.๔๓๖	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน
ด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๖๒, S.D. = ๐.๔๓๖)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน
ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

๔.๔ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ

(n=๓๖๐)

การบริหารงานตามหลัก ธรรมาธิปไตย พันธกิจ ๗ ด้าน	เพศ				t	Sig.
	ชาย (๑๖๖ คน)		หญิง (๑๙๔ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านเศรษฐกิจ	๔.๖๑	๐.๓๙๕	๔.๖๓	๐.๔๐๑	๐.๗๗๒	๐.๙๙๖
๒. ด้านพัฒนาสังคม	๔.๔๙	๐.๔๕๙	๔.๕๙	๐.๓๘๒	๐.๐๓๙	๐.๔๘๒
๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	๔.๕๕	๐.๔๕๗	๔.๕๙	๐.๔๐๗	๐.๓๒๘	๐.๑๘๕
๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง	๔.๕๙	๐.๓๘๙	๔.๖๑	๐.๓๕๕	๐.๕๑๙	๐.๕๐๒
๕. ด้านสุขอนามัย	๔.๖๐	๐.๔๐๖	๔.๕๖	๐.๔๑๓	๐.๔๐๐	๐.๔๔๔
๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔.๖๑	๐.๔๑๐	๔.๖๔	๐.๓๙๘	๐.๕๖๓	๐.๒๐๙
๗. ด้านสิ่งแวดล้อม	๔.๕๗	๐.๔๘๒	๔.๖๖	๐.๓๘๘	-๑.๙๘๖*	๐.๐๔๘
รวม	๔.๕๗	๐.๒๗๕	๔.๖๑	๐.๒๕๙	-๐.๑๙๒	๐.๙๔๒

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($t = ๐.๑๙๒$, $sig. = ๐.๙๔๒$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ต่างกันในด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านที่เหลือไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ **จำแนกตามอายุ**

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๖๑๑	๕	๐.๓๒๒	๒.๐๖๙	๐.๐๖๙
	ภายในกลุ่ม	๕๕.๑๑๐	๓๕๔	๐.๑๕๖		
	รวม	๕๖.๗๒๑	๓๕๙			
๒. ด้านพัฒนาสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๓๗	๕	๐.๐๔๗	๐.๒๖๔	๐.๙๓๓
	ภายในกลุ่ม	๖๓.๕๒๖	๓๕๔	๐.๑๗๙		
	รวม	๖๓.๗๖๓	๓๕๙			
๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๘๐	๕	๐.๐๕๖	๐.๒๙๙	๐.๙๑๓
	ภายในกลุ่ม	๖๖.๒๘๗	๓๕๔	๐.๑๘๗		
	รวม	๖๖.๕๖๗	๓๕๙			
๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๙๓	๕	๐.๐๗๙	๐.๕๖๙	๐.๗๒๔
	ภายในกลุ่ม	๔๘.๘๙๖	๓๕๔	๐.๑๖๙		
	รวม	๔๙.๒๘๙	๓๕๙			
๕. ด้านสุขอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๓๙	๕	๐.๐๔๘	๐.๒๘๒	๐.๙๒๓
	ภายในกลุ่ม	๕๙.๙๗๖	๓๕๔	๐.๑๖๙		
	รวม	๖๐.๒๑๕	๓๕๙			
๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๒๗	๕	๐.๐๖๕	๐.๓๙๙	๐.๘๔๙
	ภายในกลุ่ม	๕๘.๐๑๗	๓๕๔	๐.๑๖๔		
	รวม	๕๘.๓๔๔	๓๕๙			
๗.ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๑๖	๕	๐.๒๔๓	๑.๒๘๖	๐.๒๖๙
	ภายในกลุ่ม	๖๖.๙๖๒	๓๕๔	๐.๑๘๙		
	รวม	๖๘.๑๗๘	๓๕๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๑๗	๕	๐.๐๔๓	๐.๖๐๙	๐.๖๙๓
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๒๗๙	๓๕๔	๐.๐๗๑		
	รวม	๒๕.๔๙๖	๓๕๙			

จากตารางที่ ๔.๑๖ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

โดยภาพรวมจำแนกตามอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F = 0.609$, $sig. = 0.693$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับการศึกษา

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๐๒	๓	๐.๒๓๔	๑.๔๘๗	๐.๒๑๘
	ภายในกลุ่ม	๕๖.๐๑๙	๓๕๖	๐.๑๕๗		
	รวม	๕๖.๗๒๑	๓๕๙			
๒. ด้านพัฒนาสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๘๕	๓	๐.๒๒๘	๑.๒๘๘	๐.๒๗๘
	ภายในกลุ่ม	๖๓.๐๗๘	๓๕๖	๐.๑๗๗		
	รวม	๖๓.๗๖๓	๓๕๙			
๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๖๔๑	๓	๐.๕๔๗	๒.๙๙๙*	๐.๐๓๑
	ภายในกลุ่ม	๖๔.๙๒๖	๓๕๖	๐.๑๘๒		
	รวม	๖๖.๕๖๗	๓๕๙			
๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง	ระหว่างกลุ่ม	๑.๙๐๔	๓	๐.๖๓๕	๔.๗๖๘*	๐.๐๐๓
	ภายในกลุ่ม	๔๗.๓๘๕	๓๕๖	๐.๑๓๓		
	รวม	๔๙.๒๘๙	๓๕๙			
๕. ด้านสุขอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๖๕	๓	๐.๓๘๘	๒.๓๔๒	๐.๐๗๓
	ภายในกลุ่ม	๕๙.๐๔๙	๓๕๖	๐.๑๖๖		
	รวม	๖๐.๒๑๕	๓๕๙			
๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๑๓	๓	๐.๐๐๔	๐.๐๒๗	๐.๙๙๔
	ภายในกลุ่ม	๕๘.๓๓๑	๓๕๖	๐.๑๖๔		
	รวม	๕๘.๓๔๔	๓๕๙			
๗. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๙๔	๓	๐.๒๖๕	๑.๓๙๘	๐.๒๔๓
	ภายในกลุ่ม	๖๗.๓๘๔	๓๕๖	๐.๑๘๙		
	รวม	๖๘.๑๗๘	๓๕๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๒๘	๕	๐.๑๐๖	๒.๕๑๐	๐.๐๕๙
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๙๖๘	๓๕๖	๐.๐๗๐		
	รวม	๒๕.๔๙๖	๓๕๙			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม จำแนกตามการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F = ๒.๕๑๐$, $Sig. = ๐.๐๕๙$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พนักงานที่มีอายุต่างกันต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย แตกต่างกันในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($F=๒.๙๙๙$, $Sig.=๐.๐๓๑$) และด้าน ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง ($F = ๔.๗๖๘$, $Sig. = ๐.๐๐๓$) ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) ดังตารางที่ ๔.๑๘ – ๔.๑๙

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามการศึกษา ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

(n=๓๖๐)

การศึกษา	ประณม	การศึกษา			
		มัธยม	ปริญญาตรี	ปริญญาโทขึ้นไป	
	$\bar{X}$	๔.๔๓	๔.๕๘	๔.๖๑	๔.๖๕
ประณม	๔.๔๓	-	-๐.๑๕	-๐.๑๘	-๐.๒๒
มัธยม	๔.๕๘	-	-	-๐.๐๓	-๐.๐๗
ปริญญาตรี	๔.๖๑	-	-	-	-๐.๐๔
ปริญญาโทขึ้นไป	๔.๖๕	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษา ระดับประณม มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ น้อยกว่า ระดับมัธยม ปริญญาตรี และปริญญาโทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามการศึกษา ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง

(n=๓๖๐)

การศึกษา		การศึกษา			
		ประถม	มัธยม	ปริญญาตรี	ปริญญาโทขึ้นไป
	$\bar{X}$	๔.๔๔	๔.๖๓	๔.๖๒	๔.๖๖
ประถม	๔.๔๔	-	-๐.๑๙	-๐.๑๘	-๐.๒๒
มัธยม	๔.๖๓	-	-	๐.๐๑	-๐.๐๓
ปริญญาตรี	๔.๖๒	-	-	-	-๐.๐๔
ปริญญาโทขึ้นไป	๔.๖๖	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษา ระดับประถม มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ น้อยกว่า ระดับมัธยม ปริญญาตรี และปริญญาโทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามสถานภาพ

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๑๕	๒	๐.๒๕๗	๑.๖๓๕	๐.๑๙๖
	ภายในกลุ่ม	๕๖.๒๐๖	๓๕๗	๐.๑๕๗		
	รวม	๕๖.๗๒๑	๓๕๙			
๒. ด้านพัฒนาสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๐๔	๒	๐.๐๕๒	๐.๒๙๑	๐.๗๔๘
	ภายในกลุ่ม	๖๓.๖๕๙	๓๕๗	๐.๑๗๘		
	รวม	๖๓.๗๖๓	๓๕๙			
๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๑๘	๒	๐.๑๕๙	๐.๘๕๖	๐.๔๒๖
	ภายในกลุ่ม	๖๖.๒๔๙	๓๕๗	๐.๑๘๖		
	รวม	๖๖.๕๖๗	๓๕๙			
๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๒๔	๒	๐.๐๖๒	๐.๔๕๑	๐.๖๓๘
	ภายในกลุ่ม	๔๙.๑๖๕	๓๕๗	๐.๑๓๘		
	รวม	๔๙.๒๘๙	๓๕๙			
๕. ด้านสุขอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๓๖	๒	๐.๑๑๘	๐.๗๐๓	๐.๔๙๖
	ภายในกลุ่ม	๕๙.๙๗๘	๓๕๗	๐.๑๖๘		
	รวม	๖๐.๒๑๕	๓๕๙			
๖. ด้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๔๗	๒	๐.๒๗๔	๑.๖๙๐	๐.๑๘๖
	ภายในกลุ่ม	๕๗.๗๙๗	๓๕๗	๐.๑๖๒		
	รวม	๕๘.๓๔๔	๓๕๙			
๗.ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๑๐๑	๒	๑.๐๕๑	๕.๖๗๖**	๐.๐๐๔
	ภายในกลุ่ม	๖๖.๐๗๗	๓๕๗	๐.๑๘๕		
	รวม	๖๘.๑๗๘	๓๕๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๐๑	๒	๐.๐๕๐	๐.๗๐๗	๐.๔๙๔
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๓๙๖	๓๕๗	๐.๐๗๑		
	รวม	๒๕.๔๙๖	๓๕๙			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๐ ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F = 0.707$, $Sig. = 0.494$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ในด้านสิ่งแวดล้อม ($F = 5.676$, $Sig. = 0.004$) แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) ดังตารางที่ ๔.๒๑

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามสถานภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม

(n=๓๖๐)

สถานภาพ	$\bar{X}$	สถานภาพ		
		โสด	สมรส	หย่าร้าง
		๔.๖๗	๔.๕๕	๔.๘๑
โสด	๔.๖๗	-	๐.๑๒	-๐.๑๔
สมรส	๔.๕๕	-	-	-๐.๒๖
หย่าร้าง	๔.๘๑	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพโสด มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย มากกว่าประชาชนที่มีสถานภาพหย่าร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

และประชาชนที่มีสถานภาพสมรสมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย น้อยกว่าประชาชนที่มีสถานภาพหย่าร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๘๘	๕	๐.๐๓๗	๐.๓๘๙	๐.๘๕๐
	ภายในกลุ่ม	๕๖.๕๒๓	๓๕๔	๐.๑๕๙		
	รวม	๕๖.๗๑๑	๓๕๙			
๒. ด้านพัฒนาสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๘๔	๕	๐.๑๓๗	๐.๗๖๘	๐.๕๗๓
	ภายในกลุ่ม	๖๓.๐๗๘	๓๕๔	๐.๑๗๘		
	รวม	๖๓.๗๖๓	๓๕๙			
๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๒๒	๕	๐.๑๔๔	๐.๗๗๗	๐.๕๖๗
	ภายในกลุ่ม	๖๕.๘๔๔	๓๕๔	๐.๑๘๖		
	รวม	๖๖.๕๖๗	๓๕๙			
๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๐๑	๕	๐.๐๘๐	๐.๕๘๑	๐.๗๑๕
	ภายในกลุ่ม	๔๘.๘๘๘	๓๕๔	๐.๑๓๘		
	รวม	๔๙.๒๘๙	๓๕๙			
๕. ด้านสุขอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๘๘	๕	๐.๑๘๐	๑.๐๗๒	๐.๓๗๕
	ภายในกลุ่ม	๕๙.๓๑๖	๓๕๔	๐.๑๖๘		
	รวม	๖๐.๒๑๕	๓๕๙			
๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๘๔	๕	๐.๐๕๗	๐.๓๔๖	๐.๘๘๕
	ภายในกลุ่ม	๕๘.๐๖๑	๓๕๔	๐.๑๖๔		
	รวม	๕๘.๓๔๕	๓๕๙			
๗. ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๙๑	๕	๐.๒๕๘	๑.๓๖๗	๐.๒๓๖
	ภายในกลุ่ม	๖๖.๘๘๗	๓๕๔	๐.๑๘๙		
	รวม	๖๘.๑๗๘	๓๕๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๔๔	๕	๐.๐๔๕	๐.๖๒๗	๐.๖๗๙
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๒๓๗	๓๕๔	๐.๐๗๑		
	รวม	๒๕.๔๘๑	๓๕๙			

จากตารางที่ ๔.๒๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมจำแนกตามอาชีพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F = 0.627$, $sig. = 0.679$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน
 อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n=๓๖๐)

พันธกิจ ๗ ด้าน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑.ด้านเศรษฐกิจ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๐๕	๔	๐.๑๗๖	๑.๑๑๖	๐.๓๔๘
	ภายในกลุ่ม	๕๖.๐๑๖	๓๕๕	๐.๑๕๘		
	รวม	๕๖.๗๒๑	๓๕๙			
๒.ด้านพัฒนาสังคม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๖๙	๔	๐.๑๖๗	๐.๙๔๑	๐.๔๔๐
	ภายในกลุ่ม	๖๓.๐๙๓	๓๕๕	๐.๑๗๘		
	รวม	๖๓.๗๖๓	๓๕๙			
๓.ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๒๔	๔	๐.๑๐๖	๐.๕๖๙	๐.๖๘๕
	ภายในกลุ่ม	๖๖.๑๔๒	๓๕๕	๐.๑๘๖		
	รวม	๖๖.๕๖๗	๓๕๙			
๔.ด้านบริหารจัดการ บ้านเมือง	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๒๓	๔	๐.๒๘๑	๒.๐๖๙	๐.๐๘๔
	ภายในกลุ่ม	๔๘.๑๖๖	๓๕๕	๐.๑๓๖		
	รวม	๔๙.๒๘๙	๓๕๙			
๕.ด้านสุขอนามัย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๘๑	๔	๐.๑๗๐	๑.๐๑๕	๐.๔๐๐
	ภายในกลุ่ม	๕๙.๕๓๔	๓๕๕	๐.๑๖๘		
	รวม	๖๐.๒๑๕	๓๕๙			
๖.ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๐๗	๔	๐.๐๗๗	๐.๔๗๐	๐.๗๕๘
	ภายในกลุ่ม	๕๘.๐๓๗	๓๕๕	๐.๑๖๓		
	รวม	๕๘.๓๔๔	๓๕๙			
๗.ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๙๗๗	๔	๐.๒๔๔	๑.๒๙๐	๐.๒๗๓
	ภายในกลุ่ม	๖๗.๒๐๑	๓๕๕	๐.๑๘๙		
	รวม	๖๘.๑๗๘	๓๕๙			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๙๔	๔	๐.๐๒๓	๐.๓๒๘	๐.๘๕๙
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๔๐๓	๓๕๕	๐.๐๗๒		
	รวม	๒๕.๔๙๖	๓๕๙			

จากตารางที่ ๔.๒๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($F = 0.328$, $sig. = 0.859$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๔ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยของ
องค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐานที่ ๑ – ๖

(n=๓๖๐)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษายอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	พันธกิจ ๗ ด้าน	-๐.๑๙๒	-	๐.๙๔๒	-	✓
๒.	อายุ	พันธกิจ ๗ ด้าน	-	๐.๖๐๙	๐.๖๙๓	-	✓
๓.	ระดับการศึกษา	พันธกิจ ๗ ด้าน	-	๒.๕๑๐	๐.๐๕๙	-	✓
๔.	สถานภาพ	พันธกิจ ๗ ด้าน	-	๐.๗๐๗	๐.๕๙๕	-	✓
๕.	อาชีพ	พันธกิจ ๗ ด้าน	-	๐.๖๒๗	๐.๖๗๙	-	✓
๖	รายได้ต่อเดือน	พันธกิจ ๗ ด้าน	-	๐.๓๒๘	๐.๘๕๙	-	✓

จากตารางที่ ๔.๒๔ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยของ องค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๔.๕ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการ บริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตาราง
ที่ ๔.๒๕ - ๔.๒๖

ตารางที่ ๔.๒๕ ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	การพัฒนาระบบคมนาคมการสร้างถนน ยังไม่ครบทุกพื้นที่ ยังมีบางพื้นที่ ที่ยังเป็นทางลูกรัง ไม่มีทางระบายน้ำ ถนนเสียหายบ่อย เดินทาง ไม่สะดวก	๕
๒.	การปรับปรุงซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภค ถนนในหมู่บ้านที่ชำรุด เสียหายเป็นไปอย่างล่าช้า	๔
๓.	อบต. ดูน ไม่มีบุคลากรที่ฝึกอาชีพให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีอาชีพเสริม รวมถึงการส่งเสริมการสร้างสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีการส่งเสริม ให้ประชาชนได้ไปศึกษาดูงาน การทำอาชีพเสริมต่างๆ นอกพื้นที่เพื่อมา พัฒนาเป็นอาชีพเสริมในชุมชน	๕
๔.	ส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาสินค้าให้ เป็นผลิตภัณฑ์ OTOP และมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็น ที่รู้จักในตลาด และเป็นที่ยอมรับ	๕
๕.	การจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตมีปัญหारेื่องการจ้ดเก็บการทิ้งขยะ ไม่ถูกที่ รวมถึงการไม่แยกขยะก่อนทิ้ง ยากแก่การจ้ดเก็บ ไม่มีมาตรการ หรือกฎหมายที่เด็ดขาดเกี่ยวกับการเผาขยะ การทิ้งขยะไม่ถูกที่ การเผา ป่าไม้ การทำลายป่า	๔
๖.	ควรมีงบประมาณที่สนับสนุนส่งเสริมจัดกิจกรรม การอนุรักษ์ การดูแล รักษา ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งท่องเที่ยว หรือการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	๕
๗.	ขาดงบประมาณ การส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นการบูรณะ ซ่อมแซมปฏิสังขรณ์ วัดวาอาราม ปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสืบสาน ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น การเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น	๕

ตารางที่ ๔.๒๖ ข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ควรพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้าน ถนน ระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ในเขตเมือง หรือเขตชุมชนก่อน พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทาง การเกษตร ถนน คลองส่งน้ำ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน	๕
๒.	ทำการพัฒนาระบบประปาหมู่บ้าน ให้มีน้ำอุปโภคบริโภคที่สะอาดมีใช้ ตลอดเวลา ให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน	๔
๓.	ควรมีบุคลากรแนะนำ การฝึกอาชีพเสริมหรือรายได้ให้แก่ชุมชน รวมทั้ง การส่งเสริมให้ประชาชนได้ไปศึกษาดูงาน การทำอาชีพเสริมต่างๆ นอก พื้นที่เพื่อมาพัฒนาเป็นอาชีพเสริมในชุมชน ส่งเสริมการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในการทำเกษตรผสมผสาน การปลูกพืช ท้องถิ่น	๕
๔.	ส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดทำภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาสินค้าให้ เป็นผลิตภัณฑ์ OTOP และมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ OTOP ให้เป็น ที่รู้จักในตลาด และเป็นที่ยอมรับ	๕
๕.	ควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ ทำลายป่าไม้ ไม่เผาป่า	๔
๖.	ควรมีงบประมาณที่สนับสนุน ส่งเสริม การอนุรักษ์ การดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งท่องเที่ยว หรือการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	๕
๗.	ควรมีงบประมาณสนับสนุน ให้มีการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม ท้องถิ่น การบูรณปฏิสังขรณ์ วัดวาอาราม แหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ของ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของชุมชน	๕

๔.๖ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

การสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ตามกรอบทฤษฎีพันธกิจ ๗ ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ๑.ด้านเศรษฐกิจ ๒.ด้านพัฒนาสังคม ๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง ๕. ด้านสุขอนามัย ๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ๗. ด้านสิ่งแวดล้อม และสัมภาษณ์ถึงหลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ๔ ด้าน ได้แก่ พละ ๔ คือ ๑. ปัญญาพละ คือพลังแห่งปัญญา ๒. วิริยพละ คือพลังแห่งความเพียร ๓. อดทนพละ คือพลังแห่งการงานไม่มีโทษ ๔. สังคหพละ คือ พลังแห่งการสงเคราะห์ ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน ๑๒ ท่าน ดังต่อไปนี้

๔.๖.๑ พันธกิจ ๗ ด้าน

๑. ด้านเศรษฐกิจ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านเศรษฐกิจ

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลจัดส่งเสริมให้มีแหล่งจำหน่ายสินค้า จัดให้มีตลาดถนนคนเดินเพื่อให้ประชาชนนำสินค้ามาจำหน่ายไม่ว่าจะเป็นผลผลิตทางด้านเกษตร พืชผักสวนครัว ข้าวกล้องข้าวอินทรีย์^๑

๒. การส่งเสริมทางด้านเกษตรนั้นเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่^๒

๓. จัดให้มีการช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล คือจัดหาแหล่งเงินทุนให้ แต่ประชาชนจะต้องมีการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มเป็นกลุ่มอาชีพ^๓

๔. เมื่อมีการรวมกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบลก็ให้การสนับสนุนเงินทุนไปพัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าในการเพิ่มรายได้^๔

๕. สนับสนุนให้ความรู้เรื่องแหล่งเงินทุน การพัฒนาส่งเสริมอุตสาหกรรมในครอบครัวซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อพัฒนาชุมชนที่คอกุดแล^๕

๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบคือกองช่างการพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม องค์การบริหารส่วนตำบลทำควบคู่กันกับอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน^๖

๗. จะไม่มีอุตสาหกรรมหนักหรือใหญ่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จัดการสนับสนุนตามศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มี^๗

^๑ สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม, เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^๒ สัมภาษณ์ พระครูนิวริฐบุญกิจ, เจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^๓ สัมภาษณ์ พระครูขันติริตนานาการณ, เลขาเจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^๔ สัมภาษณ์ นายทองแดง แก้วมณี, ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^๕ สัมภาษณ์ นางสุภัทราเลิศล้ำ, ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^๖ สัมภาษณ์ นางหม่วย กันภัย, ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^๗ สัมภาษณ์ นายประมูล พุฒพันธ์, ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๘. ด้านอุตสาหกรรมและการเกษตรจะสนับสนุนเกี่ยวกับสินค้าแปรรูปสินค้าและนำออกจำหน่ายในเขตตลาดชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล^๘

๙. แหล่งเงินทุนองค์การบริหารส่วนตำบลก็มีการประสานงานกับธนาคารที่อยู่ในพื้นที่ให้การสนับสนุนการปล่อยสินเชื่อในราคาดอกเบี้ยที่ไม่แพงมากนั้นจะต้องเห็นชอบจากองค์การบริหารส่วนตำบลจึงจะอนุมัติ^๙

๑๐. ส่งเสริมอาชีพของประชาชนตามความถนัด วิถีชีวิตและให้ความรู้พร้อมมีการส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชนน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต^{๑๐}

๑๑. จัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนให้ครอบคลุมทั่วถึงในเขตพื้นที่จัดให้มีการช่วยเหลือประชาชนจากอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และส่งเสริมให้ประชาชนยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง^{๑๑}

๑๒. การพัฒนาการบริหารงานด้านเศรษฐกิจตามหลักธรรมาธิปไตยคือยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง^{๑๒}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ด้านเศรษฐกิจจัดให้มีตลาดถนนคนเดินเพื่อให้ประชาชนนำสินค้ามาจำหน่ายไม่ว่าจะเป็นผลผลิตทางด้านเกษตร เช่น พืชผักสวนครัว ข้าวกล้องข้าวอินทรีย์ส่วนการส่งเสริมทางด้านเกษตรนั้นเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

^๘ สัมภาษณ์ นายคำหล้าสายบุญผา, ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^๙ สัมภาษณ์ นางปนัดดา นามวงศ์, ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายธนะวัฒน์ อินจำปา, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นางเพชรลัดดา ซาภักดิ์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๑ ผังการสัมภาษณ์ ด้านเศรษฐกิจ

๒. ด้านพัฒนาสังคม จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านพัฒนาสังคม

๑. จัดให้มีการส่งเสริมอาชีพเราเน้นการพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพชุมชน^{๑๓}
 ๒. การสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ ในการเพิ่มรายได้เพิ่มมูลค่าสินค้าเราก็ได้จัดวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้านถึงการแปรรูปสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่ม^{๑๔}
 ๓. ประชาชนมีรายได้เพิ่มสามารถเลี้ยงชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง^{๑๕}
 ๔. การส่งเสริมในด้านการฝึกอบรมให้ความรู้โดยประสานกับเจ้าหน้าที่วิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้เพื่อสร้างมูลค่าให้กับสินค้า^{๑๖}
 ๕. นำส่งขายตลาดต่อไป ในเรื่องการสงเคราะห์ผู้ป่วย เด็ก สตรี คนชรา องค์การบริหารส่วนตำบลก็มีการส่งเสริมความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นโดยการเพิ่มเบี้ยยังชีพดูแลผู้สูงอายุ ดูแลผู้ป่วย^{๑๗}
 ๖. เรื่องของสตรีผู้พิการก็ดูแลประจำมีการจ่ายเบี้ยยังชีพให้^{๑๘}
 ๗. เน้นส่งเสริมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพชุมชน^{๑๙}
 ๘. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดการศึกษาให้คนในชุมชนตั้งแต่ประถมวัย - ประถมศึกษาปีที่ ๖^{๒๐}
 - ๙.ปลูกฝังเรื่องคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น^{๒๑}
 ๑๐. จัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมและกิจการเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม^{๒๒}
 ๑๑. จัดให้มีการสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัยพิบัติอย่างถาวรและเป็นธรรม ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติ ส่งเสริมฟื้นฟูและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น^{๒๓}
 ๑๒. ปฏิบัติตามแผนโดยใช้หลักธรรมาธิปไตยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา^{๒๔}
- กล่าวโดยสรุปได้ว่า ด้านพัฒนาสังคมจัดให้มีการส่งเสริมอาชีพเราเน้นการพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพชุมชนการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ ในการเพิ่มรายได้เพิ่มมูลค่าสินค้าเราก็ได้จัดวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้านถึงการแปรรูปสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่มเพื่อประชาชนมีรายได้เพิ่มสามารถเลี้ยงชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม, เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๔} สัมภาษณ์ พระครูนิวิฐบุญกิจ, เจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระครูขันตริตนารมย์, เลขาเจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายทองแดง แก้วมณี, ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นางสุภัทรา เลิศล้ำ, ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นางห้วย กันภัย, ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายประมูล พุฒพันธ์, ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

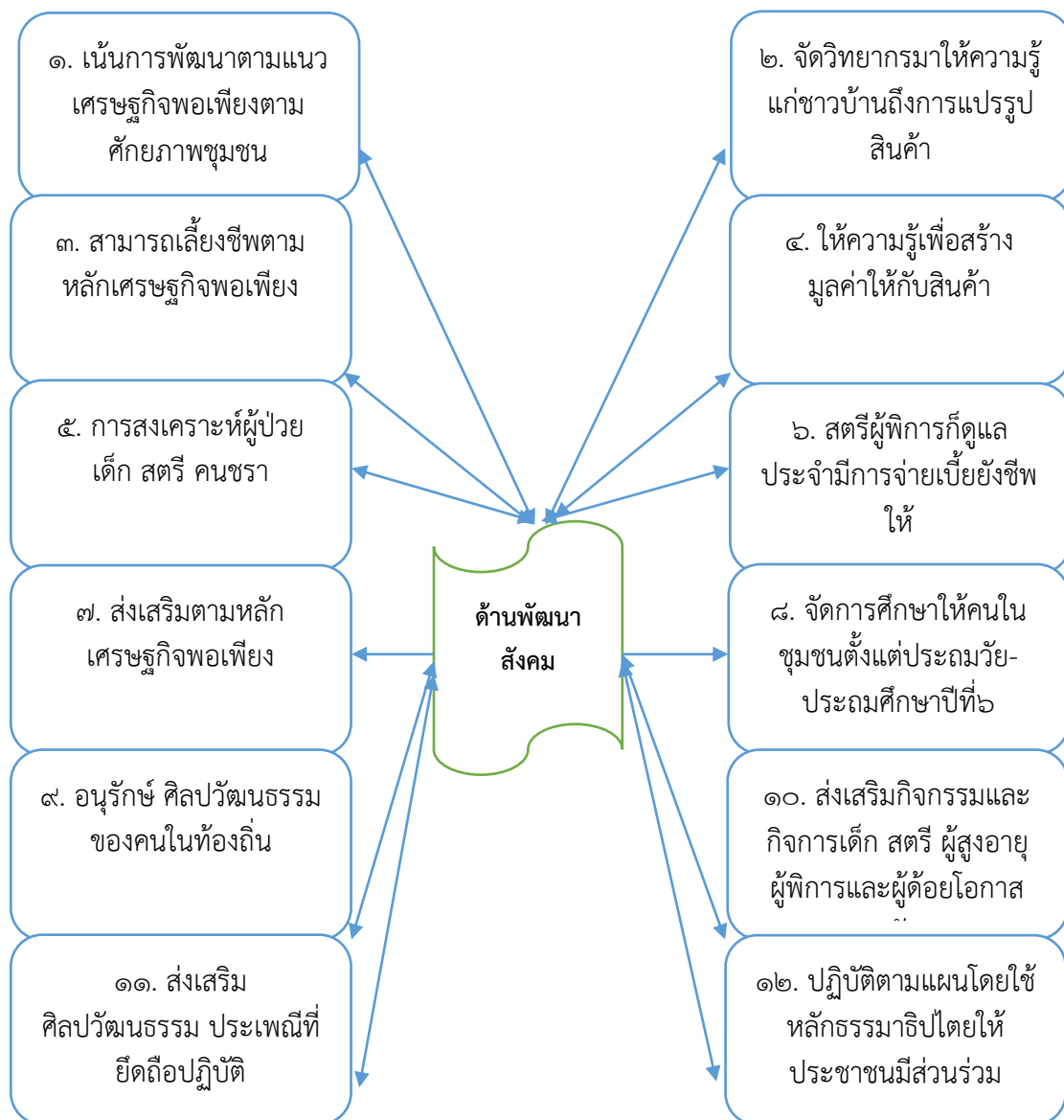
^{๒๐} สัมภาษณ์ นายคำหล้า สายบุญผา, ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นางปณตพญา นามวงศ์, ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายธนะวัฒน์ อินจำปา, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นางเพชรลัดดา ชาก็คดี, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๒ ผังการสัมภาษณ์ ด้านพัฒนาสังคม

๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีและปรับปรุงถนนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถใช้ในการสัญจรไปมาได้โดยสะดวกในทุกฤดูกาล^{๒๕}

๒. จัดควบคุมความเรียบร้อยโดยจัดระเบียบตลาด มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการรักษาวินัยจราจร^{๒๖}

๓. จัดให้มีและปรับปรุงการระบายน้ำให้สามารถรองรับน้ำเสียจากครัวเรือน^{๒๗}

๔. จัดให้มีการปรับปรุงซ่อมแซมระบบไฟฟ้าสาธารณะอย่างทั่วถึงนี้เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะต้องทำ^{๒๘}

๕. องค์การบริหารส่วนตำบลมีแนวนโยบาย ต้องทำประชาคมจากชาวบ้านก่อนว่าชาวบ้านมีความเดือนร้อนที่จะให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไขในจุดที่ชาวบ้านต้องการมากที่สุด^{๒๙}

๖. มีความโปร่งใสเป็นธรรมตามหลักธรรมาภิบาล^{๓๐}

๗. คือกียัดส่วนรวมเป็นหลัก ความถูกต้อง ความโปร่งใส และประโยชน์สุขของประชาชนเป็นส่วนใหญ่^{๓๑}

๘. มีมาตรฐานในการบริหาร โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นการสร้างสาธารณูปโภค เช่น การจัดให้มี ไฟฟ้า น้ำประปา การสร้างถนน การจราจร^{๓๒}

๙. องค์การบริหารส่วนตำบลดูเป็นองค์การส่วนท้องถิ่น มีกฎหมายรองรับพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมฉบับปัจจุบันที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๕๒ มีอำนาจหน้าที่ที่ทำได้ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน^{๓๓}

๑๐. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลดูปรากฏใน มาตรา ๕๐ ของพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีหน้าที่จัดโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นให้กับประชาชน^{๓๔}

๑๑. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสำรวจออกแบบตามความต้องการของประชาชนโดยการประชาคม กำหนดแผนระยะยาว - ระยะกลาง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการดำเนินการตามแผนทุกขั้นตอนด้วยความถูกต้องและเป็นธรรมมีการประเมินผลงานนำกลับมาปรับปรุงในปีต่อไป^{๓๕}

^{๒๕} สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม, เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๖} สัมภาษณ์ พระครูนิวิฐปัญญกิจ, เจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๗} สัมภาษณ์ พระครูขันตริตนาภรณ์, เลขาเจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายทองแดง แก้วมณี, ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นางสุภัทรา เลิศล้ำ, ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นางหม่วย กันภัย, ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายประมูล พุฒพันธ์, ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นายคำหล้า สายบุบผา, ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๓} สัมภาษณ์ นางปนัดขญา นามวงศ์, ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

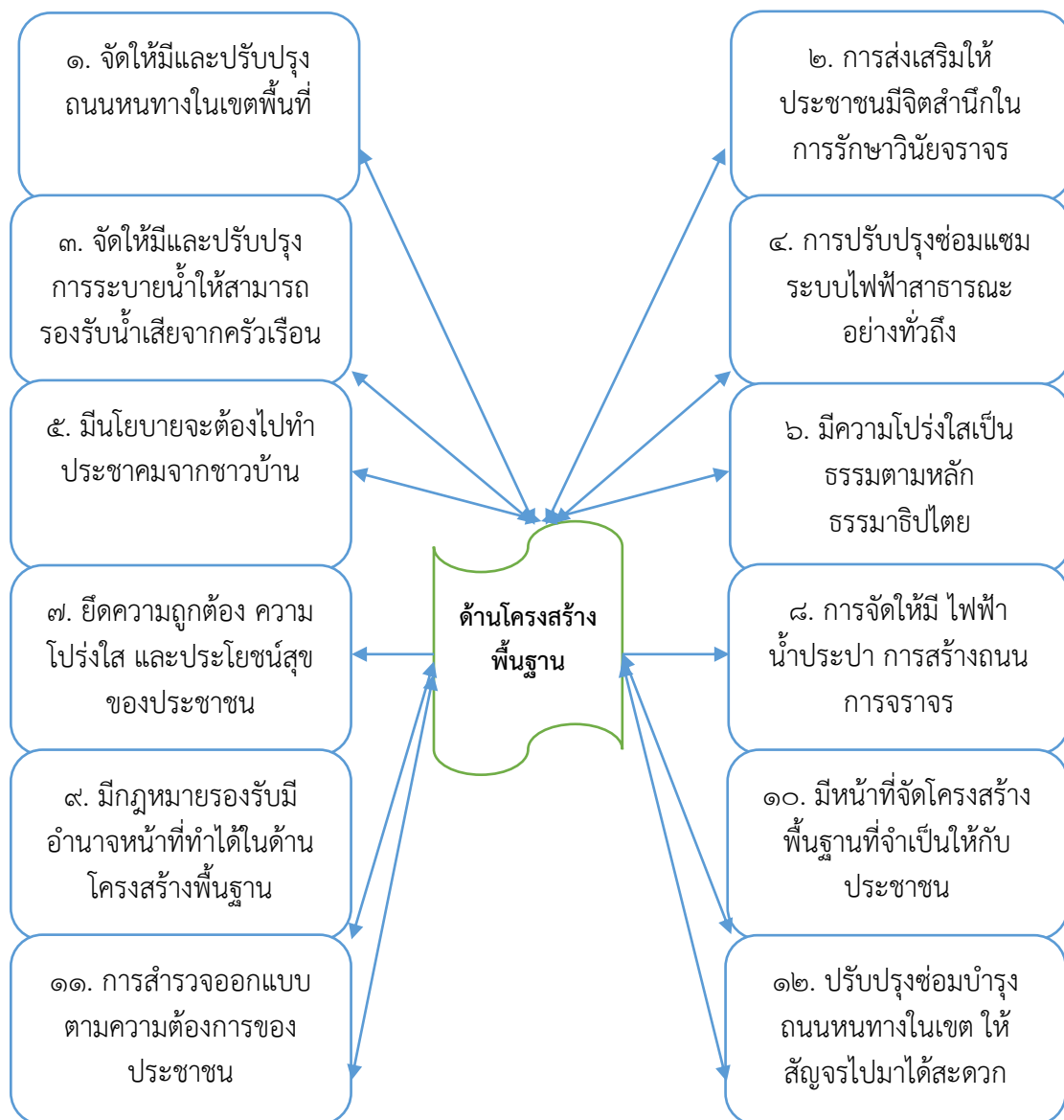
^{๓๔} สัมภาษณ์ นายธนะวัฒน์ อินจำปา, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๑๒. จัดให้มีและปรับปรุงซ่อมบำรุงถนนหนทางในเขต ให้สัญจรไปมาได้สะดวกและจัดให้มีและซ่อมบำรุงการระบายน้ำในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถรองรับน้ำเสียได้ ส่งเสริมวินัยการจราจรในเขตพื้นที่ ให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการใช้ทางสาธารณะร่วมกันและรักษากฎจราจรอย่างเคร่งครัด จัดให้มีและซ่อมปรับปรุงระบบไฟฟ้าสาธารณะให้ใช้ได้ดี การบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ตามหลักธรรมาธิปไตย ยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ^{๓๖}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ด้านโครงสร้างพื้นฐานตามหลักธรรมาธิปไตย องค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีและปรับปรุงถนนหนทางในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถใช้ในการสัญจรไปมาได้โดยสะดวกในทุกฤดูกาลและจัดควบคุมความเรียบร้อยโดยจัดระเบียบตลาด มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการรักษาวินัยจราจรพร้อมทั้งจัดให้มีและปรับปรุงการระบายน้ำให้สามารถรองรับน้ำเสียจากครัวเรือนจัดให้มีและปรับปรุงซ่อมบำรุงถนนหนทางในเขต ให้สัญจรไปมาได้สะดวก จัดให้มีและซ่อมบำรุงการระบายน้ำในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถรองรับน้ำเสียได้ ส่งเสริมวินัยการจราจรในเขตพื้นที่ ให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการใช้ทางสาธารณะร่วมกันและรักษากฎจราจรอย่างเคร่งครัด จัดให้มีและซ่อมปรับปรุงระบบไฟฟ้าสาธารณะให้ใช้ได้ดี การบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ตามหลักธรรมาธิปไตย ยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

^{๓๖} สัมภาษณ์ นางเพชรลัดดา ชาก็คี, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๓ ผังการสัมภาษณ์ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการบริหารบ้านเมือง

๑. ผู้บริหารต้องมีคุณธรรม มีหลักธรรมาธิปไตย หลักความถูกต้องความเสมอภาค^{๓๗}
๒. การมีส่วนร่วมความเท่าเทียมการยึดหลักธรรมในการบริหาร^{๓๘}
๓. การบริหารไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง^{๓๙}
๔. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร มีการประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๔๐}
๕. ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ และมีตู้ให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นอยู่ที่สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลยังเปิดให้บริการ Wi-Fi ฟรีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้นจำนวน ๑๐ จุดโดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ^{๔๑}
๖. สามารถเข้าไปดูการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้และให้การอบรมเกี่ยวกับการป้องกันสาธารณภัยการป้องกันอัคคีภัยป้องกันเหตุการณ์ต่างๆ^{๔๒}
๗. องค์การบริหารส่วนตำบลก็ให้ความรู้กับประชาชนทุกด้าน ดูแลเรื่องความสะอาดความเรียบร้อยการละเมิดข้อบังคับข้อบัญญัติ^{๔๓}
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ในการควบคุมการก่อสร้างที่ผิดกฎหมายตลอดการจับเปรียบเทียบจับปรับผู้ประกอบการในตลาดหรือนอกตลาด^{๔๔}
๙. ส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนในเรื่องประชาธิปไตยอย่างแท้จริง^{๔๕}
๑๐. ขจัดการทุจริตคอร์รัปชันทุกรูปแบบจัดเลือกตั้งด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมพร้อมส่งเสริมคนดีเข้ามาบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล^{๔๖}
๑๑. การพัฒนาระบบการเก็บขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน จัดให้มีการรักษาความสะอาดทางสาธารณะ ทางเท้า เกาะกลางถนนและสถานที่สาธารณะ^{๔๗}
๑๒. จัดให้มีการดูแลรักษาความสะอาดในชุมชนมีการปรับภูมิทัศน์ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ให้ประชาชนมีความคิดเห็นทางการเมืองอย่างอิสระสามารถตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ กระบวนการแลกเปลี่ยน

^{๓๗} สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม, เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๘} สัมภาษณ์ พระครูนิวิฐบุญกิจ, เจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๙} สัมภาษณ์ พระครูขันตริตนภรณ์, เจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายทองแดง แก้วมณี, ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๔๑} สัมภาษณ์ นางสุภัทรา เลิศล้ำ, ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นางหม่วย กันภัย, ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๔๓} สัมภาษณ์ นายประมูล พุฒพันธ์, ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายคำหล้า สายบุบผา, ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๒๕๖๒.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นางปนัดดา นามวงศ์, ตำแหน่งปลัด อบต.ดุน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

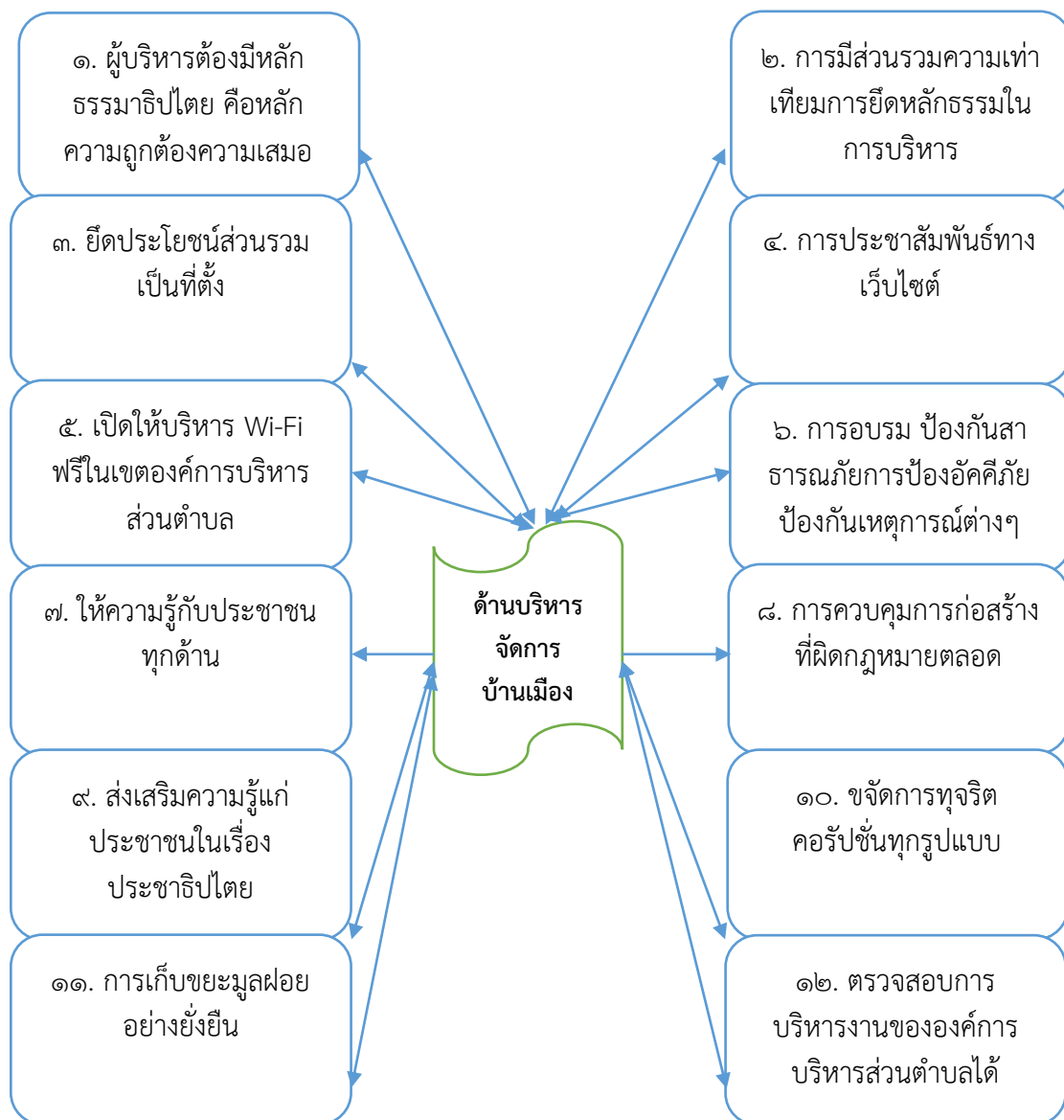
^{๔๖} สัมภาษณ์ นายธนะวัฒน์ อินจำปา, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๔๗} สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

เรียนรู้และการฝึกอบรมของบุคลากรและประชาชน พร้อมทั้ง จัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้อย่างทั่วถึง^{๔๘}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ด้านการบริหารบ้านเมือง ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมต้องมีหลักธรรมาธิปไตย คือหลักความถูกต้องความเสมอภาคการมีส่วนร่วมความเท่าเทียมการยึดหลักธรรมในการบริหาร การบริหารจะต้องเป็นมืออาชีพไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

^{๔๘} สัมภาษณ์ นางเพชรลัดดา ชามักดี, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๔ ผังการสัมภาษณ์ ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง

๕. ด้านสุขอนามัย จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านสุขอนามัย

๑. มีความพร้อมในการจัดการด้านสุขภาพขององค์กรปกครองท้องถิ่น^{๔๙}
๒. หลักการดูแล ๒ ประเด็นหลัก คือ
 - ๒.๑) ความพร้อมเชิงองค์การซึ่งวัดได้จากทัศนคติของผู้บริหารท้องถิ่นต่องาน ด้านสุขภาพและการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย โครงสร้างองค์กรและระบบสนับสนุนงานด้านสุขภาพ และการจัดสรรเงินงบประมาณด้านสุขภาพให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน
 - ๒.๒) ความพร้อมของชุมชนซึ่งวัดได้จากทัศนคติของประชาชนต่อการรักษาสุขภาพอนามัยให้แข็งแรง และรูปแบบการ^{๕๐}
๓. มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นขององค์กรภาคประชาชนและประชาชนทั่วไป รัฐควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่องานด้านสุขภาพให้แก่ผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น ตลอดจนประชาชนทั่วไป^{๕๑}
๔. สนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กรปกครองท้องถิ่นที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านสุขภาพในเชิงปฏิบัติการ^{๕๒}
๕. เริ่มต้นจากการส่งเสริมให้ท้องถิ่นมี หน่วยงานเฉพาะด้านสาธารณสุขและการจัดการสุขภาพ^{๕๓}
๖. รัฐมีแนวนโยบายที่ชัดเจนใน การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการคลังท้องถิ่น^{๕๔}
๗. การปรับปรุงโครงสร้างรายได้ของท้องถิ่นให้ องค์กรปกครองท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองทางการคลังได้อย่างเหมาะสม^{๕๕}
๘. มีความชัดเจนในการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ซึ่งมีความสอดคล้องกับปริมาณเม็ดเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ^{๕๖}
๙. การบริหารจัดการการคลังเพื่อสนับสนุนงานด้านสาธารณสุขท้องถิ่นนั้น คือ อะไร เป็นรากเหง้าของปัญหาของระบบการจัดเก็บรายได้ของ องค์กรปกครองท้องถิ่น^{๕๗}
๑๐. ระบบเงินอุดหนุนจากรัฐซึ่งจากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า เป็นการ “สร้าง” มากกว่า “แก้ไข” ความเหลื่อมล้ำทางการคลังท้องถิ่น^{๕๘}

^{๔๙} สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม, เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๐} สัมภาษณ์ พระครูนิวิฐปัญญกิจ, เจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๑} สัมภาษณ์ พระครูชินติรัตนารักษ์, เลขาเจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายทองแดง แก้วมณี, ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นางสุภัทรา เลิศล้ำ, ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๔} สัมภาษณ์ นางหม่วย กันภัย, ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายประมุล พุฒพันธ์, ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๖} สัมภาษณ์ นายคำหล้า สายบุญผา, ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๗} สัมภาษณ์ นางปนัดขญา นามวงศ์, ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๘} สัมภาษณ์ นายธนะวัฒน์ อินจำปา, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

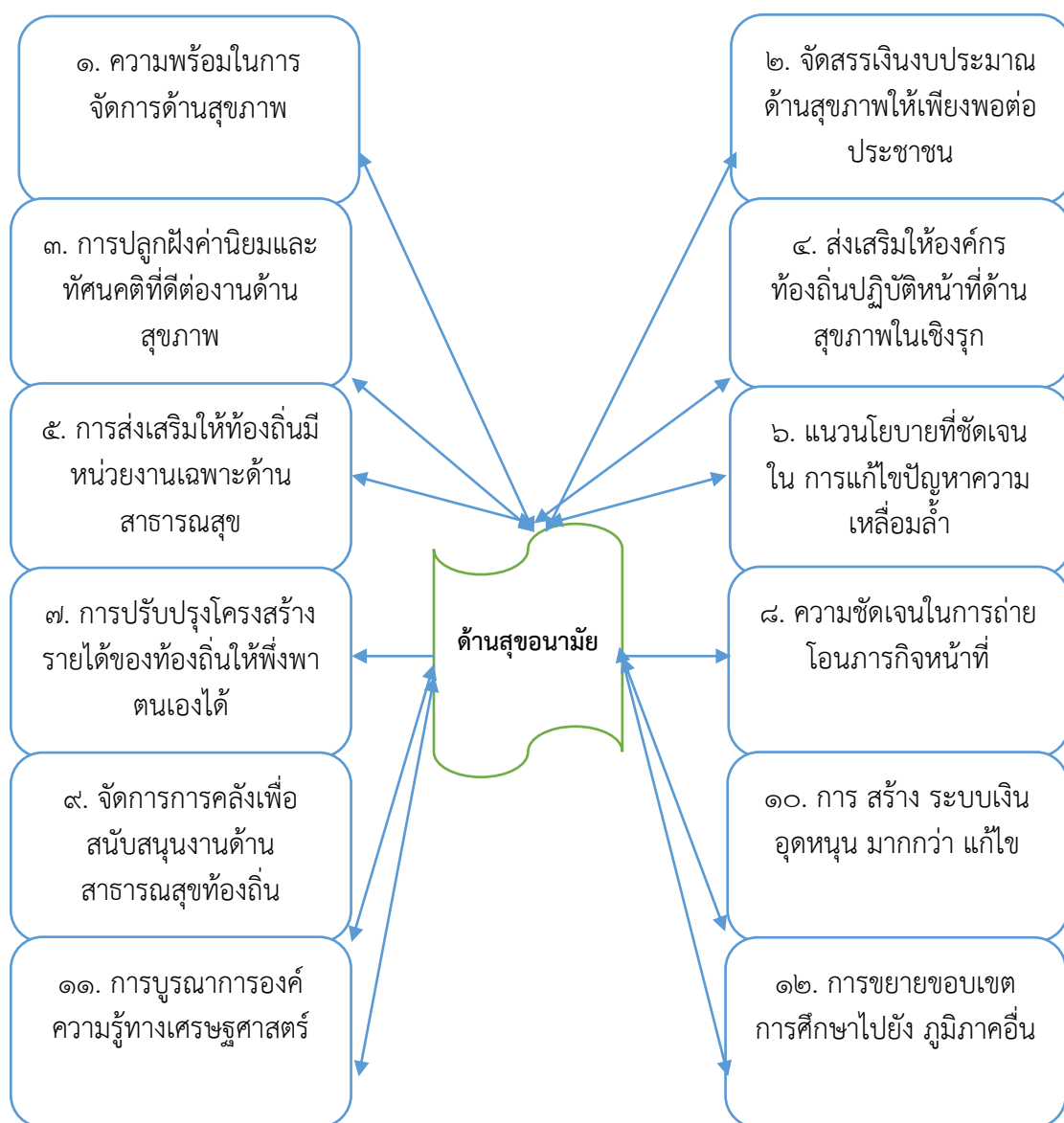
๑๑. จำเป็นต้องมีการบูรณาการองค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์^{๕๙}

๑๒. การจัดการการเงินควบคู่ไปกับองค์ความรู้ทางด้านบริหารรัฐกิจและสาธารณสุขศาสตร์ ตลอดจนควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาไปยัง ภูมิภาคอื่นที่มีการดำเนิน เพื่อจะได้เกิดความรู้ความเข้าใจในบริบท ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งบริบททางด้านสังคมที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อพลวัตของการเมืองภาคประชาชน ตลอดจนแนวทางการบริหารงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น^{๖๐}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ด้านสุขอนามัยความพร้อมในการจัดการด้านสุขอนามัยขององค์กรปกครองท้องถิ่นมีทั้งสิ้น ๒ ประเด็นหลัก คือ ๑) ความพร้อมเชิงองค์การซึ่งวัดได้จากทัศนคติของผู้บริหารท้องถิ่นต่องาน ด้านสุขภาพและการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย โครงสร้างองค์กรและระบบสนับสนุนงานด้านสุขภาพ และการจัดสรรเงินงบประมาณด้านสุขภาพให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ๒) ความพร้อมของชุมชนซึ่งวัดได้จากทัศนคติของประชาชนต่อการรักษาสุขอนามัยให้แข็งแรง และรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นขององค์กรภาคประชาชนและประชาชนทั่วไป

^{๕๙} สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิริธีจันทร์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๐} สัมภาษณ์ นางเพชรลัดดา ชาก็คดี, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๕ ปัจจัยสัมภาษณ์ ด้านสุขอนามัย

๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. การจัดเก็บข้อมูลทางวัฒนธรรมท้องถิ่นยังไม่มีการจัดบันทึกองค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น^{๖๑}

๒. การบอกเล่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและการสาธิตโดยอาศัยการจัดจำทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญหาย^{๖๒}

๓. จัดโครงการกิจกรรมประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีลอยกระทง โดยร่วมมือกับโรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นประจำ แต่ยังไม่มีการนำที่ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมโดยตรง^{๖๓}

๔. วิทยุยังไม่ให้ความสนใจ ทำให้ประชาชนไม่มีการรวมกลุ่มเนื่องจากขาดผู้นำ มีเพียงช่องทางในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต รถประกาศ ป้ายประกาศหนังสือจดหมายใบปลิวแต่ยังไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่องและไม่น่าสนใจ^{๖๔}

๕. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการสุดท้ายขาดความรู้เรื่องการบริหารงบประมาณ^{๖๕}

๖. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เสี่ยงกับการสูญหายให้กลับมาได้รับความนิยม มากกว่าสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้^{๖๖}

๗. ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมเนื่องจากวิถีการดำรงชีวิตเป็นแบบสังคมเมืองที่ต้องดิ้นรนทำงาน ทำให้ไม่มีเวลาในการให้ข้อมูลนอกจากนี้ปัญหาการสูญเสียบุคคลสำคัญทางวัฒนธรรมทั้งการสูญเสียชีวิตประจำวัน และการเสียชีวิตเป็นปัญหาสำคัญเพราะบุคคลเหล่านั้น^{๖๗}

๘. ไม่ได้มีการจัดบันทึกความรู้หรือทักษะเฉพาะบุคคลที่บางครั้งก็ไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ อีกทั้งขาดเครื่องมืออุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อช่วยในการจัดเก็บขาดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำอีกทั้งขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาโปรแกรมด้านระบบสารสนเทศและการสื่อสาร^{๖๘}

๙. กิจกรรมหรือโครงการที่ องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้นเป็นโครงการและกิจกรรมเดิมที่ทำเป็นประจำทุกปี แต่ยังไม่มีความต่อเนื่อง เพราะดำเนินการเฉพาะในช่วงเทศกาลเท่านั้นทำให้ไม่สนใจวิทยุไม่มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบวัฒนธรรมของตน^{๖๙}

^{๖๑} สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม, เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๒} สัมภาษณ์ พระครูนิวิฐปัญญกิจ, เจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๓} สัมภาษณ์ พระครูขันติริตนานาถ, เลขาเจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๔} สัมภาษณ์ นายทองแดง แก้วมณี, ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๕} สัมภาษณ์ นางสุภัทรา เลิศล้ำ, ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๖} สัมภาษณ์ นางพุ่ม กัญภัย, ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๗} สัมภาษณ์ นายประมูล พุฒพันธ์, ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๘} สัมภาษณ์ นายคำท้าว สายบุผา, ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๙} สัมภาษณ์ นางบัณฑิตชญา นามวงศ์, ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๑๐. ไม่ให้ความสนใจที่จะเรียนรู้อีกทั้งตัวบุคคลภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ยินยอมให้ข้อมูลหรือไม่ยินดีที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เครือญาติบุตรหลานของตนไม่มีสถานที่กลาง^{๗๐}

๑๑. การจัดเก็บค้นคว้า ศึกษา เรียนรู้ การจัดแสดงผลงาน และการจำหน่ายผลงาน ไม่มีเจ้าหน้าที่เฉพาะทางที่ชำนาญพิเศษในวัฒนธรรมตำบลเพื่อดำเนินงานทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นโดยตรง^{๗๑}

๑๒. วิธีการดำเนินชีวิตแบบสังคมเมืองของประชาชนทำให้ขาดการรวมกลุ่มชาตผู้นำและชาตการมี ส่วนร่วมในชุมชน การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงไม่สม่ำเสมอไม่ทันสมัยอีกทั้งแบบรูปการประชาสัมพันธ์ไม่น่าสนใจ^{๗๒} และช่องทางการประชาสัมพันธ์น้อยประชาชนไม่มิงบประมาณลงทุนและดำเนินงานสร้างผลิตภัณฑ์หากต้องการของบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีการรวมกลุ่มและมีระเบียบที่ยยุ่งยาก อีกทั้งไม่มีความรู้เรื่องการบริหารงบประมาณและการตลาดเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตน^{๗๓}

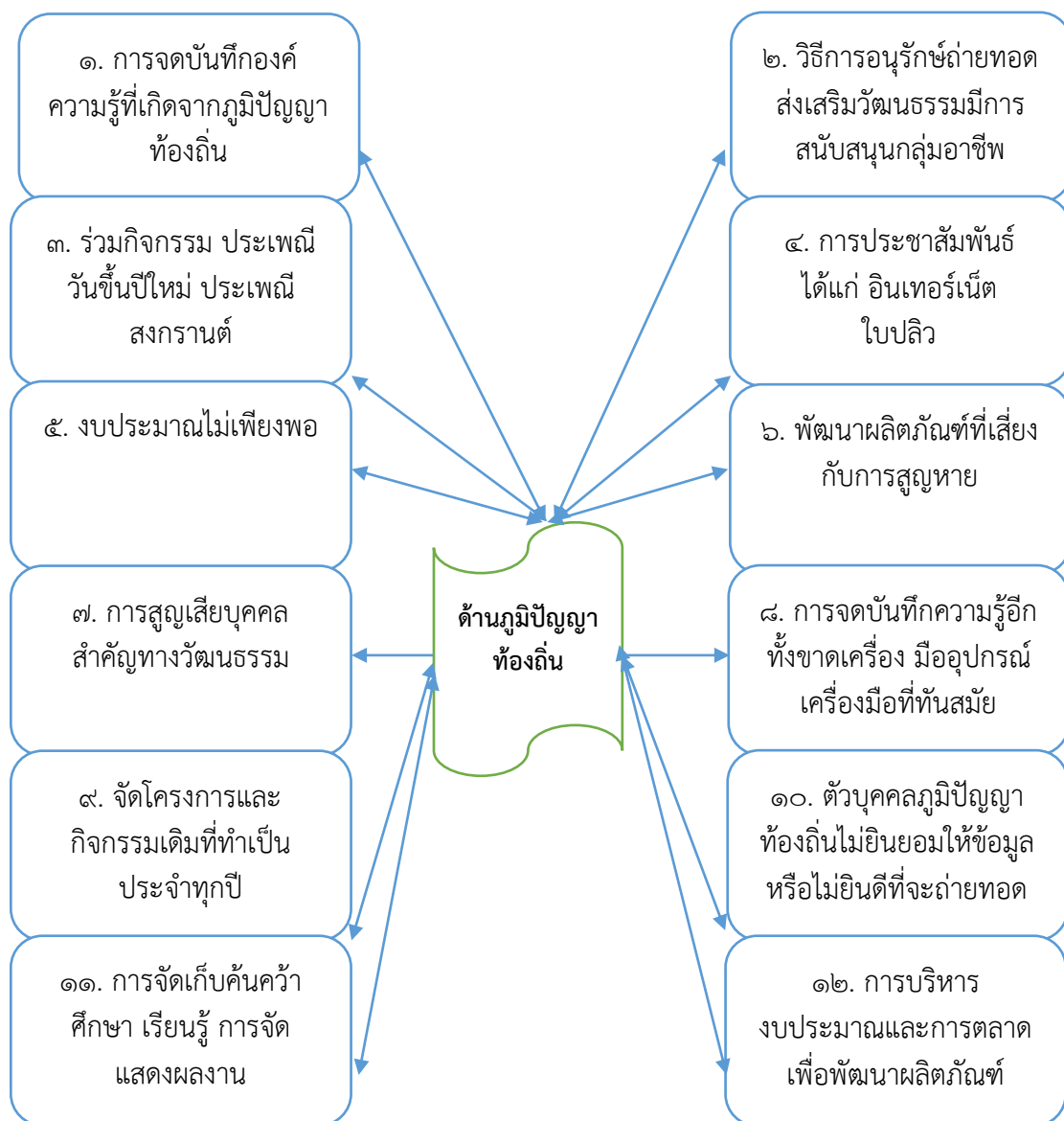
กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดเก็บข้อมูลทางวัฒนธรรมท้องถิ่นยังไม่มีการจัดบันทึกองค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีเพียงการบอกเล่าและการสาธิตโดยอาศัยการจดจำทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญหายวิธีการอนุรักษ์ถ่ายทอดส่งเสริมวัฒนธรรมมีการสนับสนุนกลุ่มอาชีพและการจัดโครงการกิจกรรมต่างๆ เป็นประจำทุกปีได้แก่ ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีลอยกระทง โดยร่วมมือกับโรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นประจำแต่ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมโดยตรง และวัยรุ่นยังไม่ให้ความสนใจ ทำให้ประชาชนไม่มีการรวมกลุ่มเนื่องจากชาตผู้นำ มีเพียงช่องทางในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต รถประกาศป้ายประกาศหนังสือจดหมาย ใบปลิวแต่ยังไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่องและไม่น่าสนใจอีกทั้งงบประมาณไม่เพียงพอ และขาดความรู้เรื่องการบริหารงบประมาณ

^{๗๐} สัมภาษณ์ นายธนะวัฒน์ อินจำปา, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๑} สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๒} สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๓} สัมภาษณ์ นางเพชรลัดดา ชาก็คดี, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๖ ผังการสัมภาษณ์ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

๗. ด้านสิ่งแวดล้อม จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม

๑. การพัฒนาชุมชนที่มีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่น^{๗๔}
๒. การบริหารส่วนตำบลได้รับการติดต่อจากบริษัทปูนซีเมนต์ที่จะมานำขยะที่อยู่ในบ่อบำบัดน้ำเสียจากบ่อ^{๗๕}
๓. นำขยะไปเป็นเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้า ขยะก็จะบรรเทาเบาบางลง^{๗๖}
๔. น้ำเสียเป็นปัญหาหลักเพราะภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแอ่งเป็นที่สูงที่ต่ำไม่สามารถรวมน้ำไปในทิศทางเดียวกันได้^{๗๗}
๕. วางท่อน้ำเสียลงแหล่งน้ำสาธารณะ มันก็เกิดปัญหาการเน่าเสียในแหล่งน้ำสาธารณะ^{๗๘}
๖. ด้านนโยบายแผนพัฒนาคือกำลังให้กองช่างไปออกแบบเพื่อจะเบนทางน้ำให้พ้นบ่อน้ำสาธารณะเพื่อให้คุณภาพน้ำดีขึ้น^{๗๙}
๗. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม^{๘๐}
๘. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่แล้ว^{๘๑}
๙. การดูแลความสะอาดถนนหนทางมีการปิดกวาดเก็บขยะมูลฝอยตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของบ้านเมือง^{๘๒}
๑๐. การปรับปรุงภูมิทัศน์เกาะกลางถนนให้สวยงาม^{๘๓}
๑๑. องค์การบริหารส่วนตำบลดูแลปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรณรงค์การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ^{๘๔}
๑๒. พร้อมสร้างนิสัยให้คนในชุมชนให้มีจิตสำนึก ร่วมกันในการรักษาความสะอาด จัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนให้ครอบคลุมทั่วถึงในเขตพื้นที่ จัดให้มีการ

^{๗๔} สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม, เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๕} สัมภาษณ์ พระครูนิวริฐปัญญกิจ, เจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๖} สัมภาษณ์ พระครูขันติริตนานารถ, เลขาเจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๗} สัมภาษณ์ นายทองแดง แก้วมณี, ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๘} สัมภาษณ์ นางสุภัทรา เลิศล้ำ, ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๙} สัมภาษณ์ นางหม่วย กันภัย, ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๘๐} สัมภาษณ์ นายประมูล พุฒพันธ์, ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๘๑} สัมภาษณ์ นายคำหล้า สายบุบผา, ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๘๒} สัมภาษณ์ นางปนัดดา นามวงศ์, ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

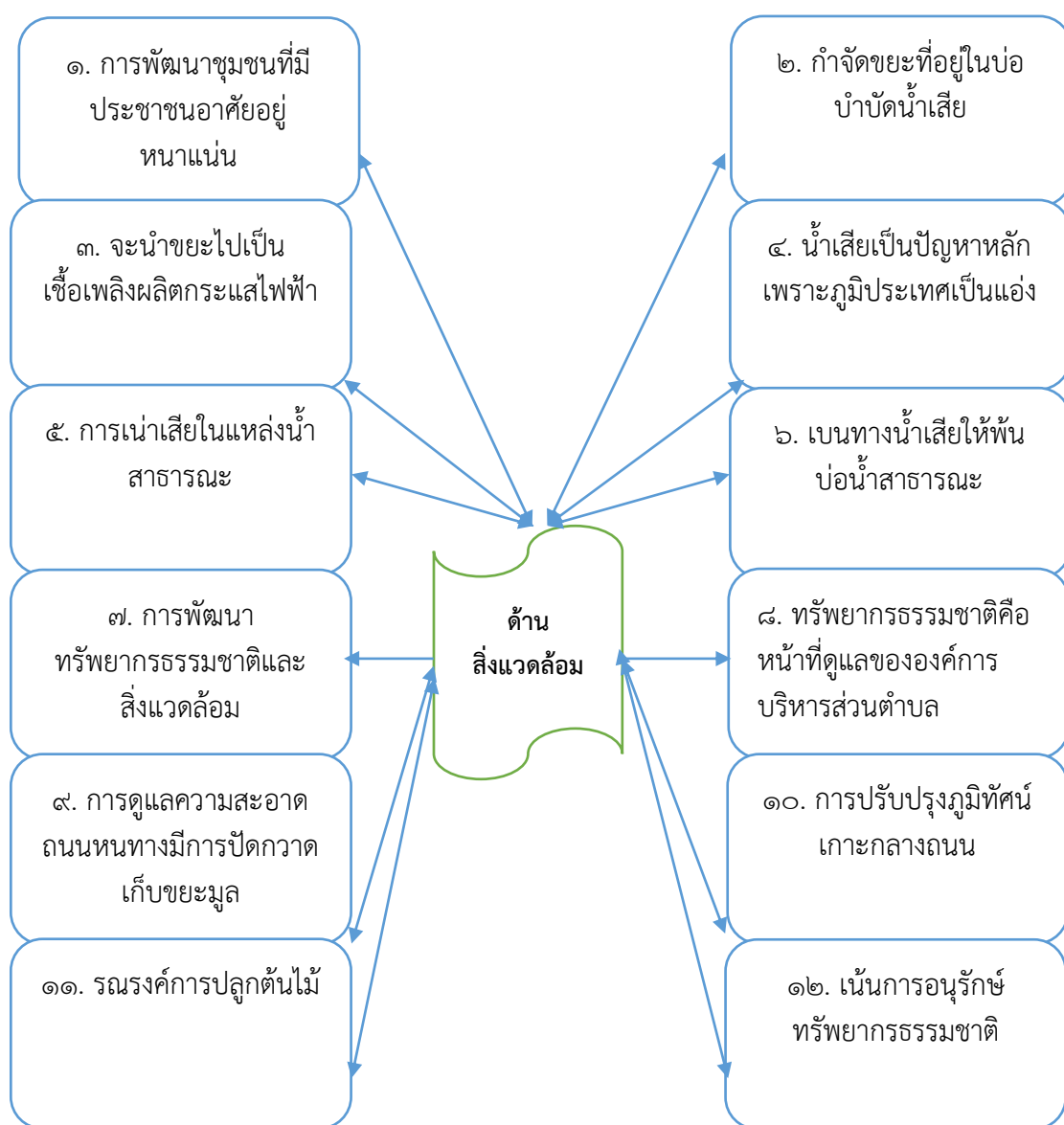
^{๘๓} สัมภาษณ์ นายธนะวัฒน์ อินจำปา, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๘๔} สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล และส่งเสริมให้ประชาชนยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม^{๘๕}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดุน เป็นชุมชนเมืองที่มีการพัฒนา มีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่แล้ว ในเรื่องการดูแลความสะอาดถนนหนทางมีการปิดกวดเก็บขยะมูลฝอยตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของบ้านเมือง นอกจากนั้นก็มีการปรับปรุงภูมิทัศน์เกาะกลางถนนให้สวยงาม องค์การบริหารส่วนตำบลดุนจะปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรณรงค์การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ พร้อมสร้างนิสัยให้คนในชุมชนให้มีจิตสำนึก ร่วมกันในการรักษาความสะอาด

^{๘๕} สัมภาษณ์ นางเพชรลัดดา ชาก็คดี, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๗ ผังการสัมภาษณ์ ด้านสิ่งแวดล้อม

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของหลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ด้านผล ๔

๑. ด้านปัญญาผล จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านปัญญาผล

๑. ความเชื่อในความเป็นอยู่ของชุมชนให้เกิดความรักความเข้าใจในการสร้างศรัทธาทางวัฒนธรรมประเพณีที่ชุมชนได้ร่วมกันปฏิบัติในกิจกรรมและประเพณี^{๘๖}

๒. วัดเป็นองค์กรสำคัญที่อยู่คู่สังคมไทยมาเป็นระยะเวลานานมีเจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารกำกับดูแลพัฒนาให้วัดมีความเจริญก้าวหน้า วัดจึงต้องเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อบรมสั่งสอนของประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงโดยใช้ธรรมะคือปัญญาในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน^{๘๗}

๓. เจ้าอาวาส ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความสามารถทั้งด้านปฏิบัติและด้านการบริหารจัดการที่ดี ก็จะทำให้วัดนั้นมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้วัดเจริญรุ่งเรืองเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองคงอยู่ตลอดไป ตรงกันข้ามวัดใดที่มีพระไม่สนใจในการพัฒนาวัดก็จะทำให้วัดนั้นทรุดโทรม ทำให้ประชาชนไม่อยากเข้าวัด การนำหลักการบริหารจัดการที่ดีมาปรับใช้ในการบริหารจัดการวัดและพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งการที่พระผู้นำชุมชนในแต่ละชุมชนจะพัฒนาชุมชนไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองก็ต้องอาศัยงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลและภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมจึงเกิดการพัฒนาอย่างจริงจัง^{๘๘}

๔. การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล เรื่องการพัฒนาซึ่งแต่ละด้านย่อมมีปัญหาและอุปสรรค ซึ่งเป็นปกติของงานแต่ด้วยภาระหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาชี้ให้เห็นผลดีมากกว่าผลเสียเน้นการสร้างกระบวนการความเข้าใจและความถูกต้องกับประชาชนที่เข้ามาปรึกษาขอคำแนะนำในด้านต่าง ๆ^{๘๙}

๕. โดยหลักขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นการปฏิบัติหน้าที่แต่ละหน่วยงานต่อชุมชนซึ่งตัวเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกให้สอดคล้องกันตามสภาวะบริบทของพื้นที่ให้ได้ประโยชน์สูงสุด^{๙๐}

^{๘๖} สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม, เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๘๗} สัมภาษณ์ พระครูนิวิฐปัญญากิจ, เจ้าคณะตำบลนูน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๘๘} สัมภาษณ์ พระครูขันตริตนาภรณ์, เลขาเจ้าคณะตำบลนูน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๘๙} สัมภาษณ์ นายทองแดง แก้วมณี, ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๙๐} สัมภาษณ์ นางสุภัทรา เลิศล้ำ, ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๖. การสร้างความเข้าใจด้วยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่นการอบรม การศึกษาดูงานในพื้นที่ต่างๆ เพื่อนำมาต่อยอดอาชีพในชุมชนเป็นการเพิ่มคลังความรู้ไปสู่การพัฒนาชุมชน^{๙๑}

๗. องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์การหน่วยงานของรัฐ เพราะหน่วยงานของรัฐเป็นที่พึ่งพาของประชาชนในการจัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน การนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารงานทำให้คนทำงานและผู้ร่วมงานนั้นมีรอยยิ้มและความรักใคร่ปรองดองสามัคคีกัน^{๙๒}

๘. คุณธรรมจริยธรรมในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรมาใช้คู่กันกับการทำงานให้มาก^{๙๓}

๙. ประชาชนทุกท่านควรศึกษาและติดตามข่าวสารบ้านเมืองในเรื่องของกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เข้าใจตรงกัน^{๙๔}

๑๐. องค์การบริหารส่วนตำบลมุ่งเน้นให้ประชาชนในพื้นที่เข้าใจทั้งทางโลกทั้งทางธรรมความสามารถในการฝึกอาชีพ^{๙๕}

๑๑. ยึดศูนย์กลางของหมู่บ้านจัดประชุมให้ความรู้แก่ประชาชน^{๙๖}

๑๒. ต้องอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมส่งเสริมให้ประชาชนมีการพัฒนาความรู้ในเรื่องอาชีพอย่างเสมอ^{๙๗}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัญหาพละ กำลังคือปัญหา หมายถึง ประชาชนต้องมีปัญญา คือเป็นผู้รู้จักขวนขวายเพื่อให้เกิดปัญญา ๓ ด้าน รู้จักตน รู้คน รู้งาน หมายความว่ารู้จักตนเองคือรู้ความสามารถของตน อุปนิสัยของตน รู้จักคน คือรู้จักคนที่ทำงานร่วมกันตลอดถึงการมอบงานให้ลูกกับคน และรู้งาน คือรู้จักงานที่รับผิดชอบ

^{๙๑} สัมภาษณ์ นางพวย กันภัย, ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๙๒} สัมภาษณ์ นายประมูล พุฒพันธ์, ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

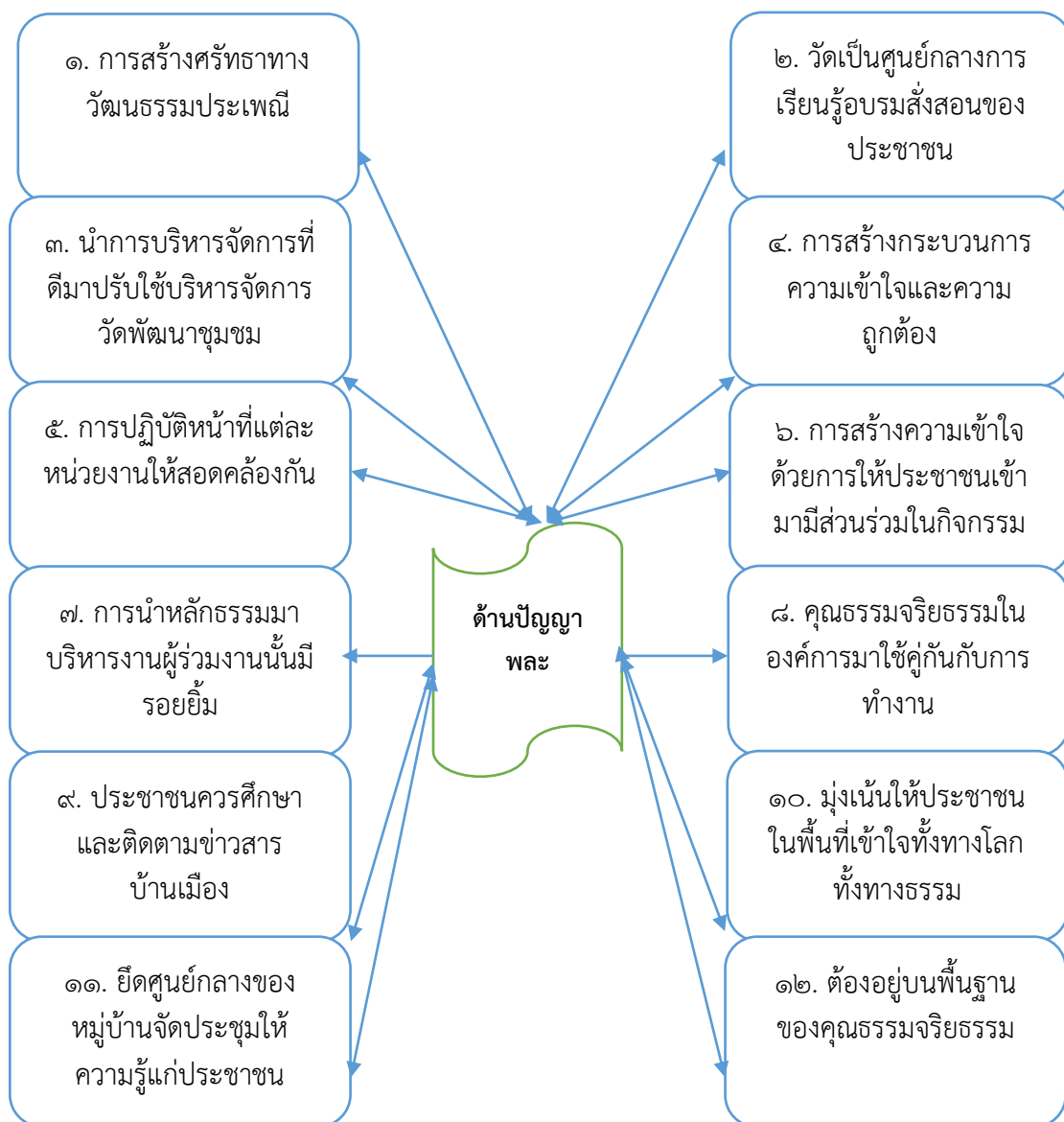
^{๙๓} สัมภาษณ์ นายคำหล้า สายบุบผา, ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๙๔} สัมภาษณ์ นางปนัดดา นามวงศ์, ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๙๕} สัมภาษณ์ นายธนะวัฒน์ อินจำปา, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๙๖} สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๙๗} สัมภาษณ์ นางเพชรลัดดา ชาก็คดี, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๘ ผังการสัมภาษณ์ ด้านปัญญาพละ

๒. ด้านวิริยพละ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านวิริยพละ

๑. ส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพด้วยความเพียรอดสาหัสในการทำมาหากิน อุปสรรคคือหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมิงงบประมาณในการสนับสนุนส่งเสริมให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง^{๙๘}

๒. การทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนต้องอาศัยหลักการพัฒนา ๔ อย่าง คือ วางแผน ปฏิบัติ ติดตาม ดำเนินการ ทั้ง ๔ อย่างต้องประกอบความวิริยพละ^{๙๙}

๓. การทำงานไม่ว่าหน่วยงานภาครัฐเอกชนการทำงานกับคนต้องยอมต้องมีผลกระทบกันอย่างเป็นธรรมดา กำลังใจในการทำงานเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องมีให้แกกันและกันอยู่ตลอดเวลา^{๑๐๐}

๔. ความวิริยะ ความขยัน ความอดทนซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่กับทุกคนการนำมาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นเรื่องที่คุณต้องปฏิบัติไม่ว่าการทำงานอาชีพไหนล้วนต้องประกอบด้วยความขยัน^{๑๐๑}

๕. การทำงานร่วมกันกับประชาชนในพื้นที่ต้องมีกำลังคือความวิริยะขบเคลื่อนงานที่ทำ^{๑๐๒}ขวัญกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่^{๑๐๓}

๗. การทำงานต้องมีกระประชุมวางแผนกันทุกครั้ง^{๑๐๔}

๘. การทำงานร่วมกันกับประชาชนในแต่ละพื้นที่ ผู้นำต้องมีหลักธรรมคือหลักพรหมวิหารธรรม๔อย่างในการดูแลประชาชน^{๑๐๕}

๙. เกิดเป็นคนแล้วต้องใช้ความพยายามเรื่อยไปจนกว่าจะถึงจุดหมายปลายทาง ความเพียรพยายามจึงเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างหนึ่งในชีวิตมนุษย์ แต่ความเพียรพยายามนั้นต้องเป็นความเพียรในทางที่ดีเท่านั้น^{๑๐๖}

๑๐. การใช้ วิริยพละ คือความเพียรขยันในการประกอบสัมมาอาชีพในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเอาใจใส่ดูแลประชาชนในพื้นที่อย่างเท่าเทียมกัน^{๑๐๗}

๑๑. การเอาใจใส่กับประชาชนช่วยเหลือประชาชนในกิจกรรมหมู่บ้านอย่างเต็มที่^{๑๐๘}

^{๙๘} สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม, เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๙๙} สัมภาษณ์ พระครูนิวิฐปัญญกิจ, เจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ พระครูขันตริตนาภรณ์, เลขาเจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ นายทองแดง แก้วมณี, ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ นางสาวภัทรา เลิศล้ำ, ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ นางหม่วย กันภัย, ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ นายประมูล พุดพันธ์, ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ นายคำท้าว สายบุญผา, ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ นางปนัดขญา นามวงศ์, ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

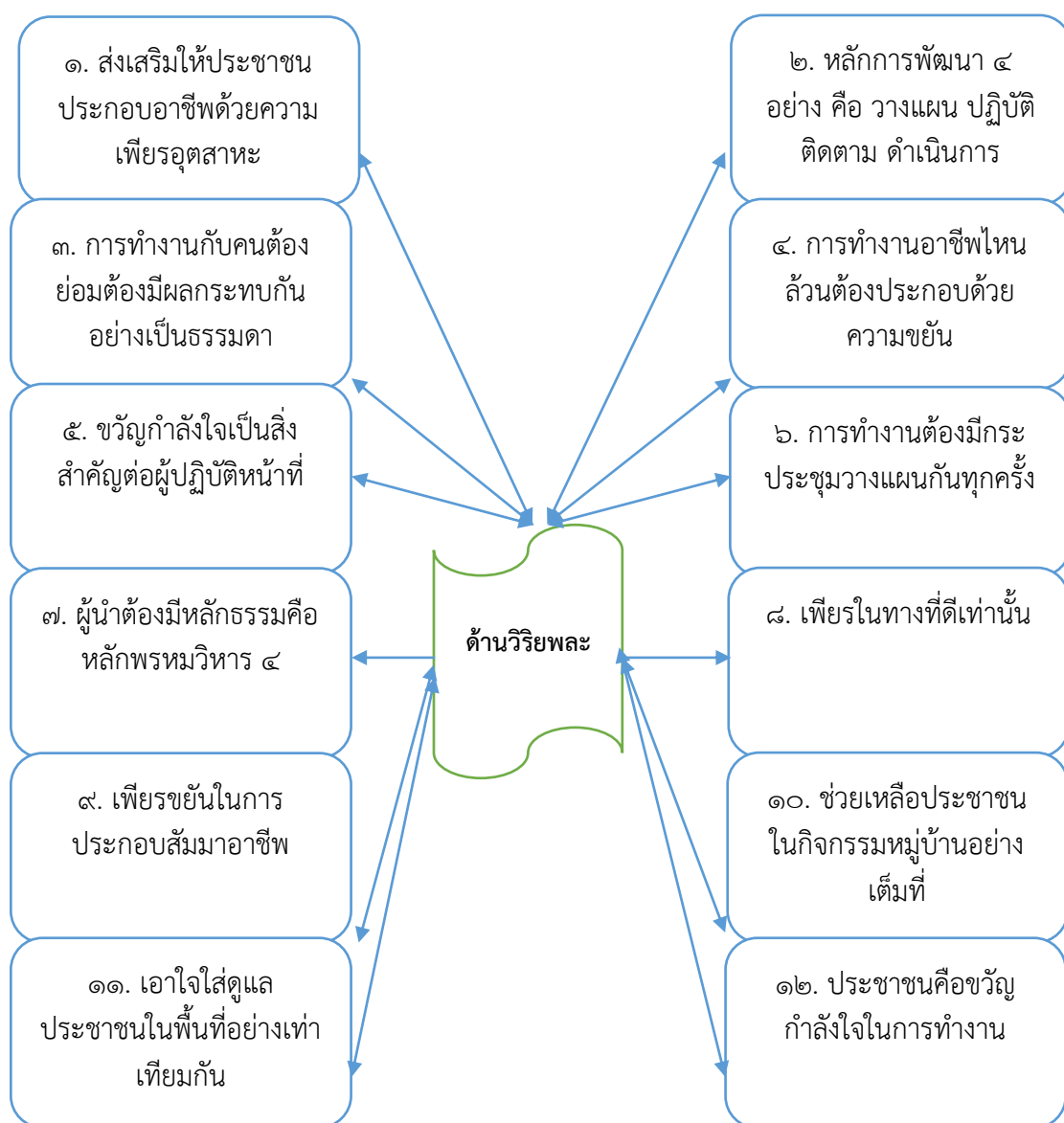
^{๑๐๗} สัมภาษณ์ นายธนะวัฒน์ อินจำปา, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๑๒. ทำหน้าที่ของตนเองและได้ช่วยเหลือประชาชนคือขวัญกำลังใจในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกท่าน^{๑๐๙}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า วิริยพละ ผู้ทำงานส่วนมากจะพบกับอุปสรรคหรือปัญหาในการทำงานบ้างไม่มากก็น้อยความขยันหมั่นเพียรความเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้สำเร็จ อย่างมีคุณค่าตรงเวลาไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ และสามารถแก้ปัญหาได้ลุล่วงด้วยสติปัญญาของตน ดังนั้น กำลังความเพียร คือ พฤติกรรมของผู้ที่แสดงถึงการปฏิบัติหน้าที่การทำงานด้วยความรัก และพอใจ ต้องการผลสำเร็จของงาน มีความพยายามเข้มแข็ง อดทนไม่ท้อถอยพิจารณาใคร่ครวหาเหตุผลดำเนินงานด้วยการวางแผนปฏิบัติงานตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงงานอยู่เสมอ

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ นางเพชรลัดดา ชาภักดี, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๙ ผังการสัมภาษณ์ ด้านวิริยพละ

๓. ด้านอนวัชพละ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านอนวัชพละ

๑. ส่งเสริมอาชีพให้เยาวชนให้มีรายได้ในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาในท้องถิ่น ประชาชนจะได้ไม่ไปทำงานนอกบ้าน^{๑๑๐}
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพสุจริต เน้นการสร้างอาชีพที่ประชาชนทำได้ง่ายต่อการดำรงชีวิตแต่ละวันงบประมาณที่จะส่งเสริมพัฒนาชุมชนก็สำคัญ^{๑๑๑}
๓. สนับสนุนให้ประชาชนมีพลังในการเกิดพลังความสามัคคีในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดสรรงบประมาณมาช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมให้กับประชาชน^{๑๑๒}
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมอาชีพประชาชนตามหลักธรรมมาธิปไตย^{๑๑๓}
๕. การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลยึดถือและนำมาปรับใช้ในการทำหน้าที่คือหลักธรรมาธิปไตย^{๑๑๔}
๖. ขนบธรรมเนียมประเพณีต้องควบคู่กับหลักกฎหมายบ้านเมืองจึงจัดการอบรมประชาชนในพื้นที่ให้มีความรู้เรื่องกฎหมายเบื้องต้น^{๑๑๕}
๗. จัดให้มีการตรวจสอบสิ่งผิดกฎหมายอันนำมาซึ่งความเสียหายในพื้นที่ เช่น การพนัน สิ่งเสพติด อบายมุข เป็นต้นสิ่งเหล่านี้คือบ่อนทำลายประชาชนในพื้นที่^{๑๑๖}
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่โดยยึดหลักความถูกต้องเป็นแก่ทุกฝ่ายปราศจากอคติ^{๑๑๗}
๙. ขวัญกำลังใจของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลหรือประชาชนที่ทำความประโยชน์แก่ชุมชนในพื้นที่ การยกย่องถือเป็นสิ่งสูงสุดในการสร้างคุณความดีแก่ชุมชน^{๑๑๘}
๑๐. สิ่งที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นนั้นคือองค์การบริหารส่วนตำบลต้องจัดสรรส่งเสริมอาชีพที่ประชาชนทำอยู่ให้มีมูลค่าราคาเพิ่มขึ้น^{๑๑๙}
๑๑. การตรวจสอบเหตุการณ์อาชญากรรมต่างๆในพื้นที่ดูแลความปลอดภัยแก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ^{๑๒๐}

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม, เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ พระครูนิวิฐปัญญกิจ, เจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ พระครูขันติริตนานาณ, เลขาเจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ นายทองแดง แก้วมณี, ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ นางสุภัทรา เลิศล้ำ, ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ นางหม่วย กันภัย, ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ นายประมูล พุฒพันธ์, ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ นายคำหวั่น สายบุบผา, ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ นางปนัดขญา นามวงศ์, ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

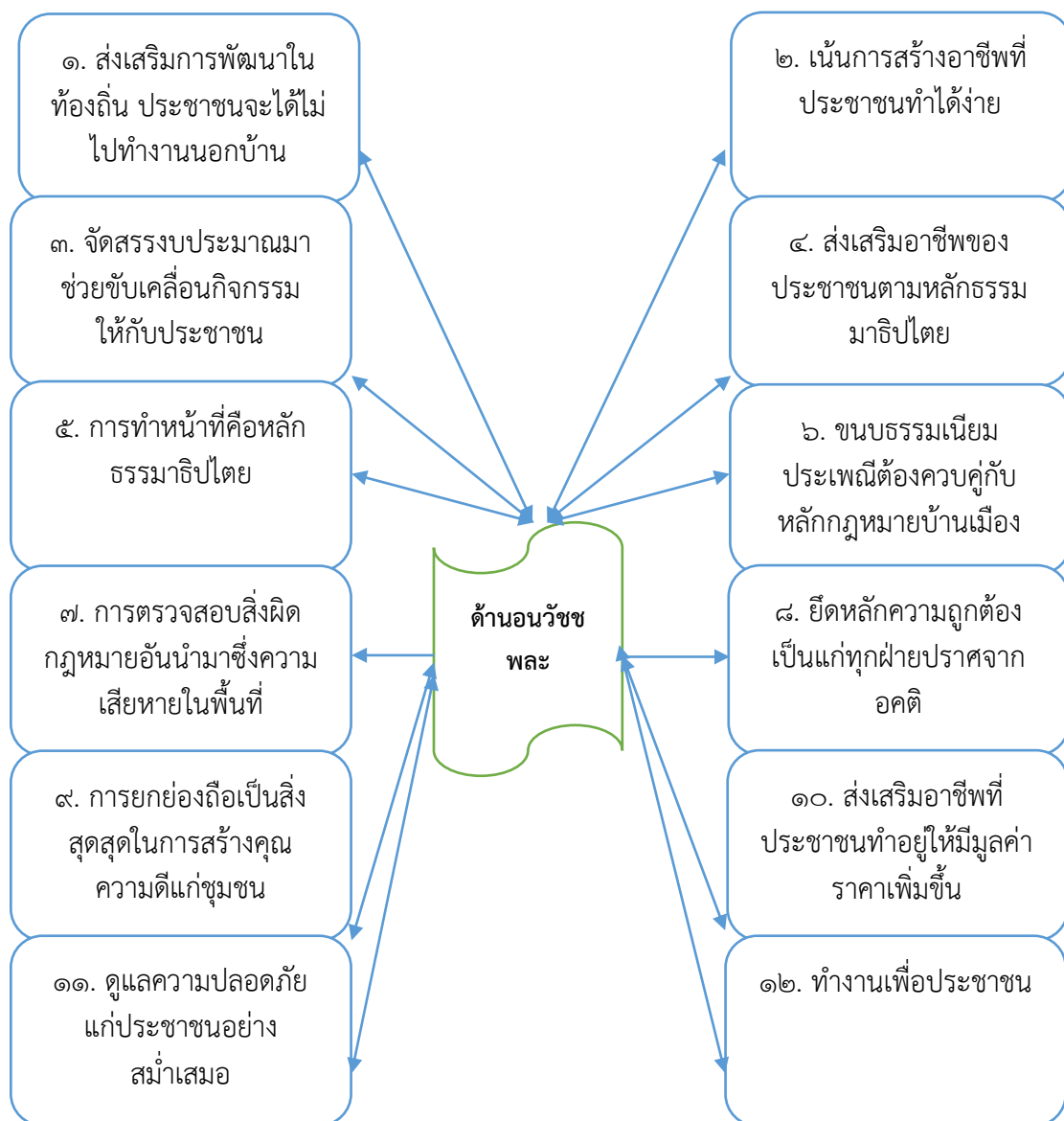
^{๑๑๙} สัมภาษณ์ นายธนะวัฒน์ อินจำปา, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๑๒. การยึดมั่นในหน้าที่เป็นสิ่งที่สำคัญในการทำงานเพื่อประชาชน^{๑๒๑}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ด้าน อนุวัชพละ การประกอบสัมมาอาชีพที่ไม่มีโทษ คือ ไม่ผิดกฎหมาย ศีลธรรม และ ระเบียบประเพณีอันดีงามของสังคม เมื่อเรามีปัญญา คือ ความรู้ มีวิริยะ คือ ความเพียรแล้วจะต้องมีอนวัชชะ คือ การกระทำที่ไม่มีโทษด้วยซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องใช้พลังในส่วนอื่นๆ เป็นปัญญามำกับไตร่ตรองว่าการใดควรทำ การใดไม่ควรทำการกระทำบางอย่างอาจจะถูกกฎหมายแต่ผิดศีลธรรม การกระทำบางอย่างอาจไม่ผิดศีลธรรม แต่ผิดกฎหมายเพราะฉะนั้นทุกคนจะต้องสำนึกอยู่เสมอว่า แม้คนเราจะมีปัญญา มีความเพียรแล้ว ยังต้องระมัดระวังควบคุมการกระทำให้ถูกต้องตามกฎหมายและศีลธรรมด้วย

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ นางเพชรลัดดา ชาภักดี, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๑๐ ผังการสัมภาษณ์ ด้าน อนวัชพละ

๔. ด้านสังคมพละ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านสังคมพละ

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลทำงานเต็มที่เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนช่วยเหลือในส่วนต่างๆทั้งที่เป็นงบประมาณและอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม^{๑๒๒}
๒. ประชาชนที่มาใช้บริการแต่ละครั้งใส่การความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย^{๑๒๓}
๓. ผู้ปฏิบัติงานต่อสาธารณะย่อมมีผู้ถูกใจและไม่ถูกใจแต่การทำหน้าที่ต้องมาก่อนเสมอเพราะความเดือดร้อนของประชาชนเป็นสิ่งที่ต้องเร่งแก้ไข^{๑๒๔}
๔. สังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยตามค่านิยมของวัตถุทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบกัน แต่สังคมเมืองพุทธควรยึดหลักธรรมาธิปไตยในการอยู่ร่วมกัน^{๑๒๕}
๕. การสงเคราะห์ประชาชนในพื้นที่เป็นการช่วยเหลือให้รายได้เพิ่มขึ้นมีที่ทำกินจึงทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีส่วนเข้ามาช่วยเหลือสงเคราะห์^{๑๒๖}
๖. การช่วยประชาชนเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องทำนอกจากเป็นหน้าที่แล้วยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ด้วย^{๑๒๗}
๗. การส่งเสริมให้มีรายได้น้อยให้ที่ที่เข้ามาหาเงินเพื่อเลี้ยงครอบครัวได้^{๑๒๘}
๘. การสนับสนุนให้ผู้มีรายได้น้อยได้มีโอกาสพัฒนาตนโดยจัดสรรงบประมาณในการอบรมเพื่อต่อยอดของงานที่ทำให้มีราคาเพิ่ม^{๑๒๙}
๙. การอยู่ร่วมกันมีความเอื้อเฟื้อต่อกันทั้งในครอบครัวและชุมชนใกล้เคียงกัน^{๑๓๐}
๑๐. การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนคือการสงเคราะห์ประชาชนในด้านขวัญกำลังใจในการแก้ไขปัญหาส่งเสริมการทำความดีอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชน^{๑๓๑}
๑๑. หน่วยงานราชการถือเป็นหน่วยงานที่มีหน้าส่งเสริมความสามัคคีและช่วยเหลือกันตามความเหมาะสมการประสานงานระหว่างหน่วยงานกับประชาชนทำให้เกิดความเข้าใจกันพัฒนาต่องานอย่างเป็นรูปธรรม^{๑๓๒}

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม, เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์ พระครูนิวิฐปัญญากิจ, เจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๔} สัมภาษณ์ พระครูขันตริตนาภรณ์, เลขาเจ้าคณะตำบลดุน, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๕} สัมภาษณ์ นายทองแดง แก้วมณี, ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๖} สัมภาษณ์ นางสุภัทรา เลิศล้ำ, ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๗} สัมภาษณ์ นางหม่วย กันภัย, ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๘} สัมภาษณ์ นายประมูล พุดพันธ์, ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๙} สัมภาษณ์ นายคำท้าว สายบุญผา, ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๓๐} สัมภาษณ์ นางปนัดขญา นามวงศ์, ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

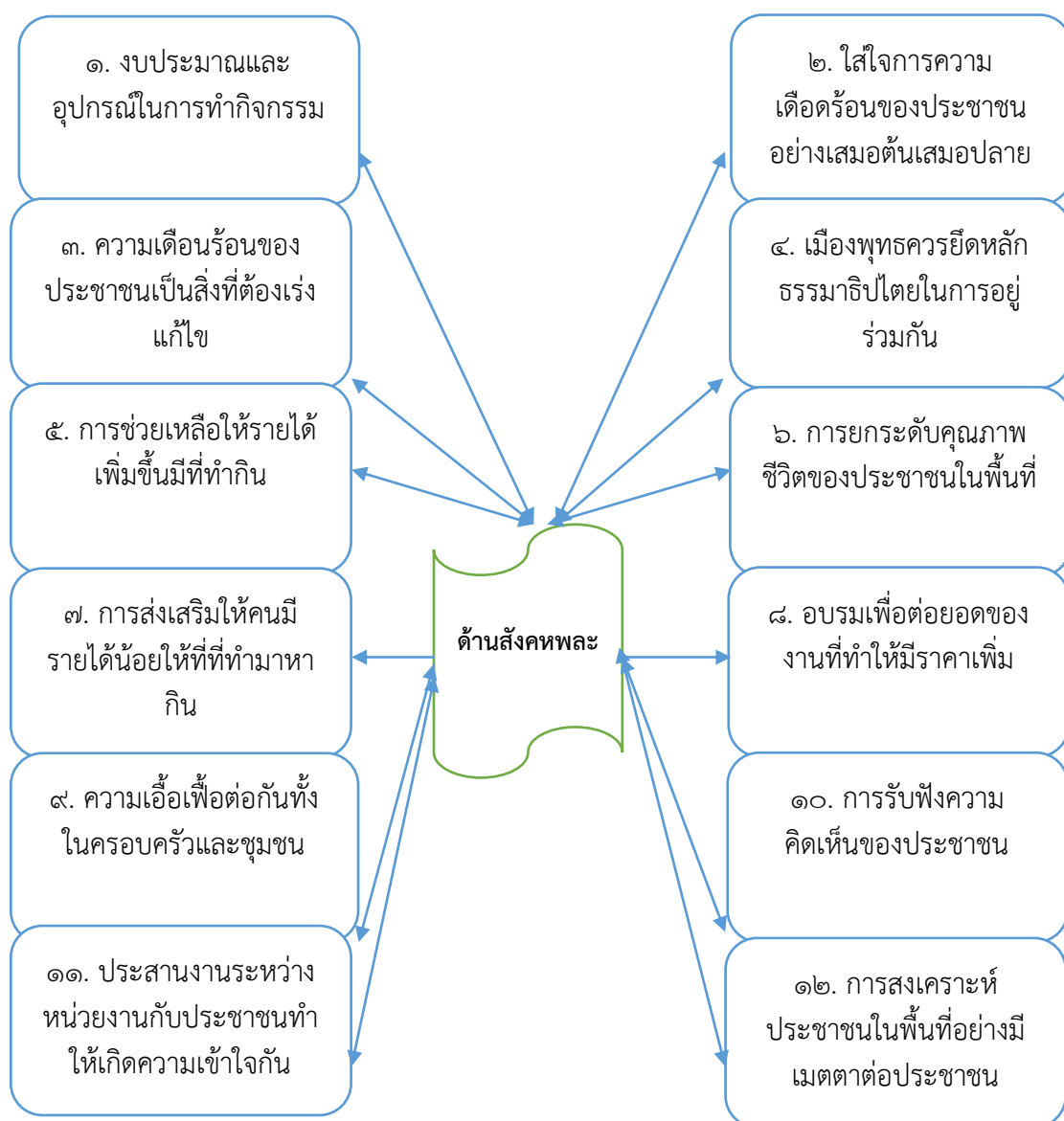
^{๑๓๑} สัมภาษณ์ นายธนะวัฒน์ อินจำปา, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๓๒} สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๑๒. การทำงานร่วมกันทุกฝ่ายต้องมีหลักธรรมธิปไตยในการสงเคราะห์ประชาชนในพื้นที่อย่างมีเมตตาต่อประชาชนด้วยความเสมอภาค^{๑๓๓}

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กำลังในการสร้างสังคมให้เข้มแข็งสามัคคี คือ สังคหวัตถุ ๔ แต่มองในด้านการเป็นกำลัง การสะสมผลที่จะค่อยๆ กลืนทั้ง ๔ ข้อย่อยนี้เข้าเป็นเนื้อเดียว จากที่ต้องมีความตั้งใจในการให้ทาน ในการพูดสมานฉันท์ในการบำเพ็ญประโยชน์ และในการรู้หน้าที่ ทั้งหมดจะค่อยๆ รวมเป็นหนึ่งดังคำสมัยใหม่ที่นิยมคือการบูรณาการเข้าด้วยกัน จะไม่มีเส้นแบ่งแยกระหว่างการใช้ชีวิตกับ การให้ทาน ช่วยเหลือผู้อื่น เพราะสิ่งเหล่านี้ได้หลอมรวมเข้าเป็นหน้าที่ในตัวของผู้ปฏิบัติไปแล้ว ทั้งนี้ได้ขึ้น อยู่กับตำแหน่ง หน้าที่แต่อย่างใด แต่ผู้ที่มีสังคหผลมากจะรู้ด้วยตนเองว่าไม่ว่าตนจะทำอะไรอยู่ก็เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นได้เสมอ

^{๑๓๓} สัมภาษณ์ นางเพชรลัดดา ชาภักดี, ตัวแทนประชาชน, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๑๑ ผังการสัมภาษณ์ ด้านสังคมพล

สรุปบทสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน ๑๒ ท่าน ดังต่อไปนี้

สรุปบทสัมภาษณ์เชิงลึก พันธกิจ ๗ ด้าน

๑. ด้านเศรษฐกิจ สรุปด้านเศรษฐกิจ การจัดให้มีตลาดถนนคนเดินเพื่อให้ประชาชนนำสินค้ามาจำหน่ายไม่ว่าจะเป็นผลผลิตทางด้านเกษตร เช่น พืชผักสวนครัว ข้าวกล้อง ข้าวอินทรีย์ การส่งเสริมทางด้านเกษตรจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

๒. ด้านพัฒนาสังคม สรุปด้านพัฒนาสังคม การจัดให้มีการส่งเสริมอาชีพเราเน้นการพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพชุมชนการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้เพิ่มมูลค่าสินค้าจัดวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้านถึงการแปรรูปสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่มเพื่อประชาชนมีรายได้เพิ่มสามารถเลี้ยงชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สรุปด้านโครงสร้างพื้นฐาน การจัดให้มีและปรับปรุงถนนหนทางในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถใช้ในการสัญจรไปมาได้โดยสะดวกในทุกฤดูกาลและจัดควบคุมความเรียบร้อยโดยจัดระเบียบตลาด การส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการรักษาวินัยจราจรพร้อมทั้งจัดให้มีและปรับปรุงการระบายน้ำให้สามารถรองรับน้ำเสียจากครัวเรือนจัดให้มีและปรับปรุงซ่อมบำรุงถนนหนทางในเขต ให้สัญจรไปมาได้สะดวก จัดให้มีและซ่อมบำรุงการระบายน้ำในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถรองรับน้ำเสียได้ ส่งเสริมวินัยการจราจรในเขตพื้นที่ ให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการใช้ทางสาธารณะร่วมกันและรักษากฎจราจรอย่างเคร่งครัด การจัดให้มีและซ่อมบำรุงระบบไฟฟ้าสาธารณะให้ใช้ได้ดี การบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ตามหลักธรรมาธิปไตย ยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง สรุปด้านการบริหารบ้านเมือง ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมต้องมีหลักธรรมาธิปไตย คือหลักความถูกต้องความเสมอภาค การมีส่วนร่วมความเท่าเทียม การยึดหลักธรรมในการบริหาร การบริหารจะต้องเป็นมืออาชีพไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง ให้ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร การประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

๕. ด้านสุขอนามัย สรุปด้านสุขอนามัย การจัดการด้านสุขอนามัยขององค์กรปกครองท้องถิ่นมีทั้งสิ้น ๒ ประเด็นหลัก คือ ๑. ความพร้อมเชิงองค์การซึ่งวัดได้จากทัศนคติของผู้บริหารท้องถิ่นต่องานด้านสุขภาพและการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายโครงสร้างองค์กรและระบบสนับสนุนงานด้านสุขภาพ และการจัดสรรเงินงบประมาณด้านสุขภาพให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ๒. ความพร้อมของชุมชนซึ่งวัดได้จากทัศนคติของประชาชนต่อการรักษาสุขภาพอนามัยให้แข็งแรง และรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นขององค์กรภาคประชาชนและประชาชนทั่วไป

๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สรุปด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดเก็บข้อมูลทางวัฒนธรรมท้องถิ่นยังไม่มี การจดบันทึกองค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีเพียงการบอกเล่าและการสาธิตโดยอาศัยการจดจำทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญหาย วิธีการอนุรักษ์ถ่ายทอดส่งเสริมวัฒนธรรมมีการสนับสนุนกลุ่มอาชีพและการจัดโครงการกิจกรรมต่างๆ เป็นประจำทุกปีได้แก่ ประเพณีวันขึ้นปี

ใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีลอยกระทง โดยร่วมมือกับโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นประจำ

๗. ด้านสิ่งแวดล้อม สรุปลด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่อยู่อาศัยหนาแน่น การดูแลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดูแลความสะอาดถนนหนทาง การปิดกวาดเก็บขยะมูลฝอยตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข การปรับปรุงภูมิทัศน์เกาะกลางถนนให้สวยงาม รณรงค์การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ พร้อมสร้างนิสัยให้คนในชุมชนให้มีจิตสำนึกร่วมกันในการรักษาความสะอาด

สรุปบทสัมภาษณ์เชิงลึก พลธ๔

๑. ด้านปัญญาพล สรุปลด้านปัญญาพล ผู้บริหารคือเป็นผู้รู้จักขนขวายเพื่อให้เกิดปัญญา ๓ ด้าน รู้จักตน รู้คน รู้งาน รู้จักตนเอง รู้ความสามารถของตน อุปนิสัยของตน รู้จักคน รู้จักคนที่ทำงานร่วมกันตลอดถึงการมอบงานให้ถูกกับคน และรู้งาน รู้จักงานที่รับผิดชอบ

๒. ด้านวิริยพล สรุปลด้านวิริยพล ผู้ทำงานส่วนมากจะพบกับอุปสรรคหรือปัญหาในการทำงานไม่มากนักน้อย ความขยันหมั่นเพียรความเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้สำเร็จ อย่างมีคุณค่าตรงเวลาไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ และสามารถแก้ปัญหาได้ลุล่วงด้วยสติปัญญาของตน ความเพียรคือ พฤติกรรมของการปฏิบัติหน้าที่การทำงานด้วยความรักและพอใจ มีความพยายามเข้มแข็งอดทน การวางแผนปฏิบัติงานตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงงานอยู่เสมอ

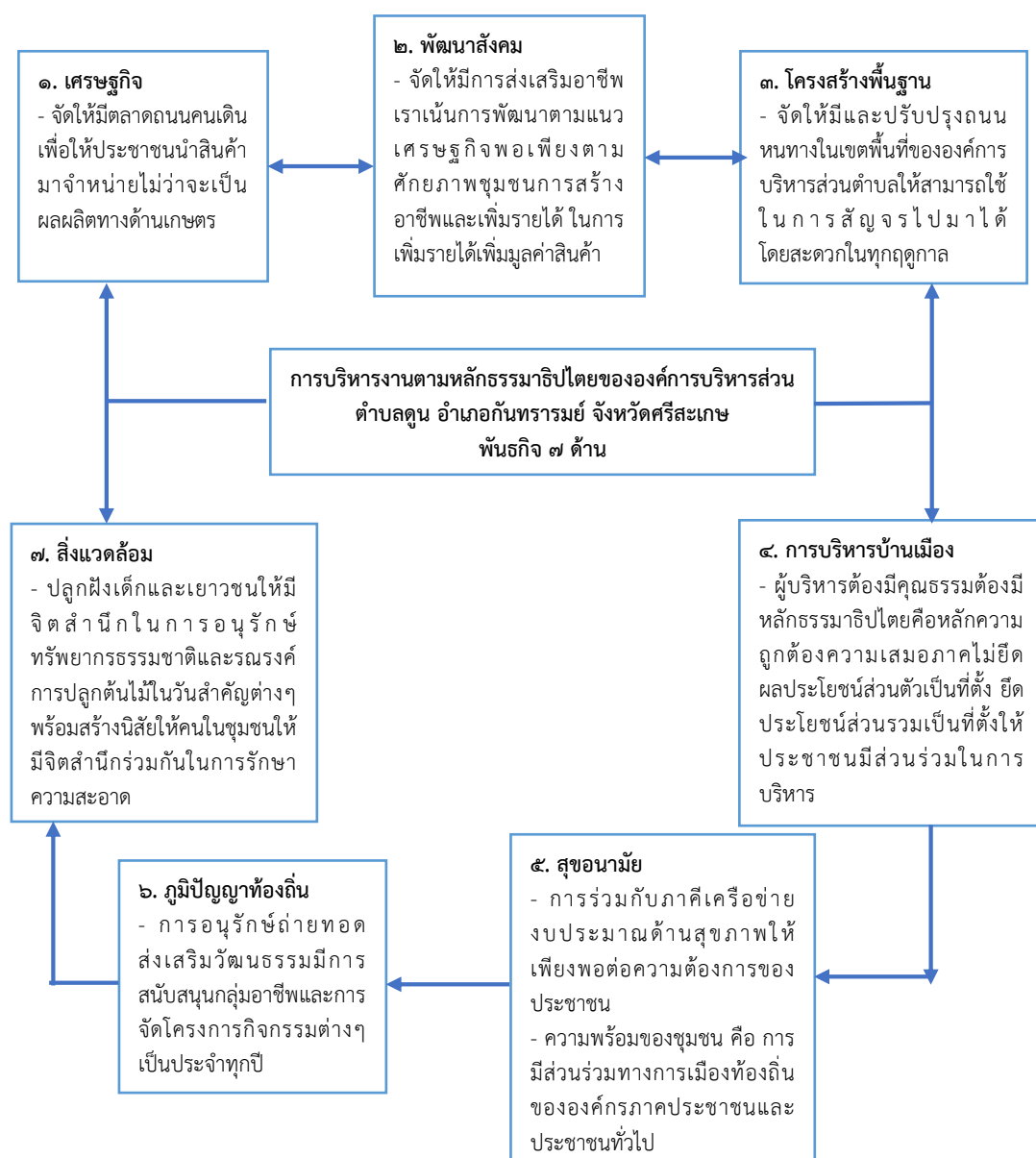
๓. ด้านอนวัชชพล สรุปลด้านอนวัชชพล การประกอบสัมมาอาชีพที่ไม่มีโทษ ไม่ผิดกฎหมาย ศีลธรรม และ ระเบียบประเพณีอันดีงามของสังคม เมื่อเรามีปัญญา มีวิริยะ ความเพียรแล้วเราจะต้องมีอนวัชชะ ด้วย การใดไม่ควรทำ การกระทำบางอย่างอาจจะถูกกฎหมายแต่ผิดศีลธรรม การกระทำบางอย่างอาจไม่ผิดศีลธรรม แต่ผิดกฎหมายเพราะฉะนั้นทุกคนจะต้องสำนึกอยู่เสมอว่า แม้คนเราจะมีปัญญา มีความเพียรแล้ว ยังต้องระมัดระวังควบคุมการกระทำให้ถูกต้องตามกฎหมายและศีลธรรมด้วย

๔. ด้านสังคหพล สรุปลด้านสังคหพล การสร้างสังคมให้เข้มแข็ง สามัคคี มีความตั้งใจในการทำงานให้ทาน การบำเพ็ญประโยชน์ และในการรู้หน้าที่ ทั้งหมดจะค่อยๆ รวมเป็นหนึ่งดังคำสมัยใหม่ที่นิยมคือการบูรณาการเข้าด้วยกัน จะไม่มีเส้นแบ่งแยกระหว่างการใช้ชีวิตกับ การให้ทานช่วยเหลือผู้อื่น เพราะสิ่งเหล่านี้ได้หลอมรวมเข้าเป็นหน้าที่ในตัวของผู้ปฏิบัติไปแล้ว ทั้งนี้มีได้ขึ้นอยู่กับตำแหน่งหน้าที่แต่อย่างใด แต่ผู้ที่มีสังคหพลมากจะรู้ด้วยตนเองว่า ไม่ว่าตนจะทำอะไรอยู่ก็เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นได้

๔.๗ องค์ความรู้

จากการวิจัยจากการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ไว้ ๒ ประการ ดังแสดงไว้ในแผนภาพที่ ๔.๑๒ – ๔.๑๓

๔.๗.๑ องค์ความรู้จากการวิจัย พันธกิจ ๗ ด้าน

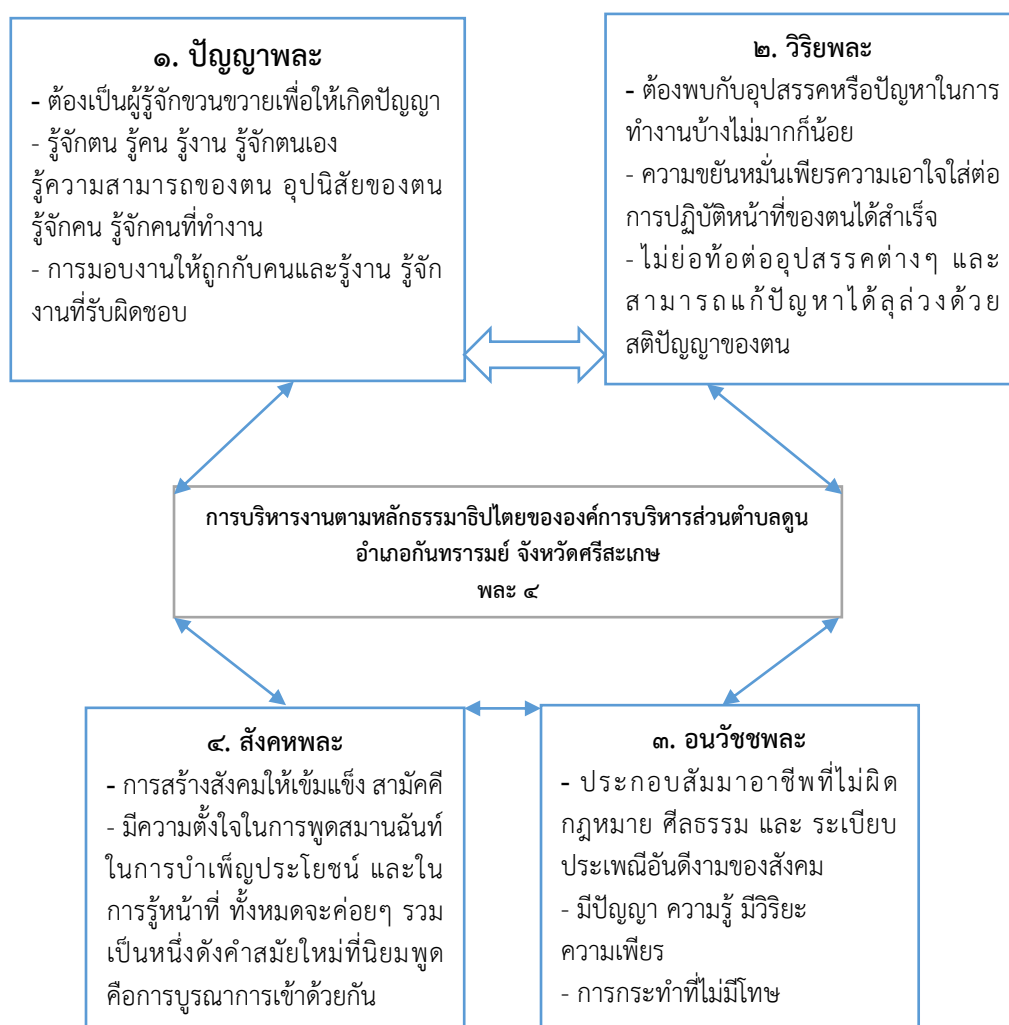

แผนภาพที่ ๔.๑๒ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑๒ องค์ความรู้จากการวิจัย “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” สรุปได้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยประกอบไปด้วยพันธกิจ ๗ ด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ

๑. เศรษฐกิจ
 - จัดให้มีตลาดถนนคนเดินเพื่อให้ประชาชนนำสินค้ามาจำหน่ายไม่ว่าจะเป็นผลผลิตทางด้านเกษตร
๒. พัฒนาสังคม
 - จัดให้มีการส่งเสริมอาชีพเราเน้นการพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพชุมชนการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ ในการเพิ่มรายได้เพิ่มมูลค่าสินค้า
๓. โครงสร้างพื้นฐาน
 - จัดให้มีและปรับปรุงถนนหนทางในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถใช้ในการสัญจรไปมาได้โดยสะดวกในทุกฤดูกาล
๔. การบริหารบ้านเมือง
 - ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมต้องมีหลักธรรมาธิปไตยคือหลักความถูกต้องความเสมอภาคไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร
๕. สุขอนามัย
 - ความพร้อมขององค์การ คือการร่วมกับภาคีเครือข่าย งบประมาณด้านสุขภาพให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน
 - ความพร้อมของชุมชน คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นขององค์กรภาคประชาชนและประชาชนทั่วไป
๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - ข้อมูลทางวัฒนธรรมท้องถิ่นยังไม่มีมีการจดบันทึกองค์ความรู้มีเพียงการบอกเล่าและการสืบทอดโดยอาศัยการจดจำทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญหาย
๗. สิ่งแวดล้อม
 - ปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและธรรมาธิปไตยปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ พร้อมสร้างนิสัยให้คนในชุมชนให้มีจิตสำนึกร่วมกันในการรักษาความสะอาด

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ได้แก่ พละ ๔ คือ ๑. ปัญญาพละ ๒. วิริยพละ
 ๓. อนวัชชพละ ๔. สังคหพละ
 ด้าน พละ ๔

แผนภาพที่ ๔.๑๓ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑๓ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” สรุปได้ว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักพระ ๔ สามารถนำมาเป็นหลักการหรือแนวทางในการการทำงาน of ประชาชน ซึ่งแต่ละด้านมีข้อค้นพบที่สำคัญ คือ

๑. ปัญญาพละ

- ต้องเป็นผู้รู้จักขวนขวายเพื่อให้เกิดปัญญา ๓ ด้าน รู้จักตน รู้คน รู้งาน หมายความว่า รู้จักตนเองคือรู้ความสามารถของตน อุปนิสัยของตน รู้จักคน คือรู้จักคนที่ทำงานร่วมกันตลอดถึงการมอบงานให้ถูกกับคนและรู้งาน คือรู้จักงานที่รับผิดชอบ

๒. วิริยพละ

- ผู้ทำงานส่วนมากจะพบกับอุปสรรคหรือปัญหาในการทำงานบ้างไม่มากก็น้อยความขยันหมั่นเพียรความเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนได้สำเร็จ อย่างมีคุณค่าตรงเวลาไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ และสามารถแก้ปัญหาได้ลุล่วงด้วยสติปัญญาของตน

๓. อดวิชชพละ

- การประกอบสัมมาอาชีพที่ไม่มีโทษ คือ ไม่ผิดกฎหมาย ศีลธรรมและระเบียบประเพณีอันดีงามของสังคม เมื่อเรามีปัญญา คือ ความรู้ มีวิริยะ คือ ความเพียรแล้วจะต้องมีอนวัชชะ คือ การกระทำที่ไม่มีโทษด้วยซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องใช้พลังในส่วนอื่น ๆ

๔. สังคหพละ

- กำลังในการสร้างสังคมให้เข้มแข็ง สามัคคี หรือก็คือสังคหวัตถุ ๔ แต่มองในด้านของการเป็นกำลัง การสะสมพละที่จะค่อยๆ กลืนทั้ง ๔ ข้อย่อยนี้เข้าเป็นเนื้อเดียว จากที่ต้องมี ความตั้งใจในการให้ทาน ในการพูดสมานฉันท์ในการบำเพ็ญประโยชน์ และในการรู้หน้าที่ ทั้งหมดจะค่อยๆ รวมเป็นหนึ่งดังคำสมัยใหม่ที่นิยมคือการบูรณาการเข้าด้วยกัน

๔.๗.๒ องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอ กันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ ARPPP MODEL ภายใต้ (ARPPP STRATEGY) **ด้านพันธกิจ ๗**

แผนภาพที่ ๔.๑๔ องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑๔ องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอ กันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

สรุปได้ว่า ARPPP. MODEL เป็นปัจจัยสำคัญคือ ARPPP. ประกอบไปด้วย ดังนี้

Administration คือ การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอ กันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

Righteousness คือ หลักธรรมาธิปไตย พันธกิจ ๗ ส่งเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ, ด้านการวางแผน, ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม, ด้านการบริหารส่วนตำบล, ด้านสุขอนามัย คุณภาพชีวิต, ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ความถูกต้อง, ความชอบธรรม, ความมีธรรมะ, ความตรงไปตรงมา

People ประชาชน คือ ประชาชนพึงพอใจในการบริหารงานและประชาชนได้รับประโยชน์จากการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

PE คือ พละ 4 (ธรรมอันเป็นกำลัง, ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นต่อภัยทุกอย่าง ได้แก่ กำลังปัญญา, (ความฉลาด), กำลังความเพียร, (ความขยัน), กำลังสุจริต (การกระทำที่ไม่มีโทษ), กำลังการสงเคราะห์ (การยึดเหนี่ยวน้ำใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี)

Personnel บุคลากร ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง จากสูตรของ Taro Yamane กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๖๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่า เอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๑๒ คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน จำนวน ๑๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๙ มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๑๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๑ ระดับการศึกษาระดับมัธยม จำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘ สมรส จำนวน ๑๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๖ นักศึกษา จำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙ รายได้ต่อเดือน ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒

๕.๑.๒ ข้อมูลการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๖๐$, S.D. = ๐.๒๗๒) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑. ด้านปัญญาพละ การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๖๙$, S.D. = ๐.๓๒๙)

๒. ด้านวิริยพละ การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๕๕$, S.D. = ๐.๓๓๖)

๓. ด้านอนวัชพละ การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๕๔$, S.D. = ๐.๔๑๑)

๔. ด้านสังคพละ การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๖๑$, S.D. = ๐.๔๒๔)

๕.๑.๓ ข้อมูลการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วน ตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ของพันธกิจ ๗ ด้าน

พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๕๙$, S.D. = ๐.๒๖๖)

๑. ด้านเศรษฐกิจ การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๖๒$, S.D. = ๐.๓๙๗)

๒. ด้านพัฒนาสังคม การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๕๔$, S.D. = ๐.๔๒๑)

๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหาร ส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๕๗$, S.D. = ๐.๔๓๑)

๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๖๐$, S.D. = ๐.๓๗๑)

๕. ด้านสุขอนามัย การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๕๘$, S.D. = ๐.๔๑๐)

๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๖๓$, S.D. = ๐.๔๐๓)

๗. ด้านสิ่งแวดล้อม การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน โดยภาพรวม ($\bar{X} = ๔.๖๒$, S.D. = ๐.๔๓๖)

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน เพื่อนำไปสู่การทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน (Sig.= ๐.๖๖๖) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๖๖๓) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๑๑๓) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ ๔ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๕๕๘) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๖๘๗) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ ๖ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน (Sig.=๐.๙๐๖) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

๕.๑.๔ สรุปผลการสัมภาษณ์

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้ำ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ พันธกิจ ๗ ด้าน

๑. ด้านเศรษฐกิจจัดให้มีตลาดถนนคนเดินเพื่อให้ประชาชนนำสินค้ามาจำหน่ายไม่ว่าจะเป็นผลผลิตทางด้านเกษตร เช่น พืชผักสวนครัว ข้าวกล้องงอก ข้าวอินทรีย์ส่วนการส่งเสริมทางด้านเกษตรนั้นเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพแก่ประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

๒. ด้านพัฒนาสังคมจัดให้มีการส่งเสริมอาชีพเราเน้นการพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพชุมชนการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ ในการเพิ่มรายได้เพิ่มมูลค่าสินค้าเราก็ได้จัดวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้านถึงการแปรรูปสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่มเพื่อประชาชนมีรายได้เพิ่มสามารถเลี้ยงชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐานตามหลักธรรมาธิปไตย องค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีและปรับปรุงถนนหนทางในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถใช้ในการสัญจรไปมาได้โดยสะดวกในทุกฤดูกาลและจัดควบคุมความเรียบร้อยโดยจัดระเบียบตลาด มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการรักษาวินัยจราจร พร้อมทั้งจัดให้มีและปรับปรุงการระบายน้ำให้สามารถรองรับน้ำเสียจากครัวเรือน จัดให้มีและปรับปรุงซ่อมบำรุงถนนหนทางในเขต ให้สัญจรไปมาได้สะดวก จัดให้มีและซ่อมบำรุงการระบายน้ำในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถรองรับน้ำเสียได้ ส่งเสริมวินัยการจราจรในเขตพื้นที่ ให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการใช้ทางสาธารณะร่วมกันและรักษากฎจราจรอย่างเคร่งครัด จัดให้มีและซ่อมบำรุงระบบไฟฟ้าสาธารณะให้ใช้ได้ดี การบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ตามหลักธรรมาธิปไตย ยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

๔. ด้านการบริหารบ้านเมือง ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมต้องมีหลักธรรมาธิปไตย คือหลักความถูกต้องความเสมอภาคการมีส่วนร่วมความเท่าเทียมการยึดหลักธรรมในการบริหาร การบริหารจะต้องเป็นมืออาชีพไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

๕. ด้านสุขอนามัย ความพร้อมในการจัดการด้านสุขอนามัยขององค์กรปกครองท้องถิ่นมีทั้งสิ้น ๒ ประเด็นหลัก คือ

๑. ความพร้อมเชิงองค์การซึ่งวัดได้จากทัศนคติของผู้บริหารท้องถิ่นต่องาน ด้านสุขภาพและการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย โครงสร้างองค์กรและระบบสนับสนุนงานด้านสุขภาพ และการจัดสรรเงินงบประมาณด้านสุขภาพให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

๒. ความพร้อมของชุมชนซึ่งวัดได้จากทัศนคติของประชาชนต่อการรักษาสุขภาพอนามัยให้แข็งแรง และรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นขององค์กรภาคประชาชนและประชาชนทั่วไป

๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดเก็บข้อมูลทางวัฒนธรรมท้องถิ่นยังไม่มีมีการจดบันทึกองค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีเพียงการบอกเล่าและการสาธิตโดยอาศัยการจดจำทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญหายวิธีการอนุรักษ์ถ่ายทอดส่งเสริมวัฒนธรรมมีการสนับสนุนกลุ่มอาชีพและการ

จัดโครงการกิจกรรมต่างๆ เป็นประจำทุกปี ได้แก่ ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีลอยกระทง โดยร่วมมือกับโรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นประจำ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมโดยตรงยังไม่มี และวัยรุ่นยังไม่ให้ความสนใจ ทำให้ประชาชนไม่มีการรวมกลุ่มเนื่องจากขาดผู้นำ มีเพียงช่องทางในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต รถประกาศ ป้ายประกาศหนังสือจดหมาย ใบปลิวแต่ยังไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่องและไม่น่าสนใจอีกทั้งงบประมาณไม่เพียงพอ และขาดความรู้เรื่องการบริหารงบประมาณ

๗. ด้านสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลดุน เป็นชุมชนเมืองที่มีการพัฒนามีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่แล้ว ในเรื่องการดูแลความสะอาดถนนหนทางมีการปิดกวาดเก็บขยะมูลฝอยตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบของบ้านเมือง นอกจากนั้นก็มีการปรับปรุงภูมิทัศน์เกาะกลางถนนให้สวยงาม ปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรณรงค์การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ พร้อมสร้างนิสัยให้คนในชุมชนให้มีจิตสำนึกร่วมกันในการรักษาความสะอาด

หลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ หลักผล ๔ ดังนี้

๑. **ด้านปัญญาผล** กำลังคือปัญญา ประชาชนต้องมีปัญญา เป็นผู้รู้จักขวนขวายเพื่อให้เกิดปัญญา ๓ ด้าน รู้จักตน รู้คน รู้งาน รู้จักตนเอง รู้ความสามารถของตน อุปนิสัยของตน รู้จักคน รู้จักคนที่ทำงานร่วมกัน ตลอดจนการมอบงานให้ถูกกับคน และรู้งาน รู้จักงานที่รับผิดชอบ

๒. **วิธีผล** ผู้ทำงานส่วนมากจะพบกับอุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน ขยันหมั่นเพียร เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน ตรงเวลาไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ และสามารถแก้ปัญหาได้ ลุล่วงด้วยสติปัญญาของตน การปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความรัก และพอใจ ต้องการผลสำเร็จของงาน มีความพยายามเข้มแข็ง อดทนไม่ทอดทิ้งพิจารณาใคร่ครวหาเหตุผลดำเนินงานด้วยการวางแผน ปฏิบัติงานตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงงานอยู่เสมอ

๓. **ด้านอนวัชผล** การประกอบสัมมาอาชีพที่ไม่มีโทษ ไม่ผิดกฎหมาย ศีลธรรม และระเบียบประเพณีอันดีงามของสังคม เมื่อมีปัญญาคำความรู้ มีวิธีะ มีความเพียรแล้วจะต้องมีอนวัชชะ การกระทำที่ไม่มีโทษด้วย กำกับไตร่ตรองว่าการใดควรทำ การใดไม่ควรทำ การกระทำบางอย่างอาจจะถูกกฎหมายแต่ผิดศีลธรรม การกระทำบางอย่างอาจไม่ผิดศีลธรรม แต่ผิดกฎหมาย เพราะฉะนั้นทุกคนจะต้องสำนึกอยู่เสมอว่า แม้คนเราจะมีปัญญา มีความเพียรแล้ว ยังต้องระมัดระวัง ควบคุมการกระทำให้ออกต้องตามกฎหมายและศีลธรรมด้วย

๔. **ด้านสังคผล** กำลังในการสร้างสังคมให้เข้มแข็ง สามัคคี คือ สังคหัตถ์ ๔ ต้องมีความตั้งใจในการให้ทาน ในการพูดสมานฉันท์ในการบำเพ็ญประโยชน์ และในการรู้หน้าที่ ทั้งหมดจะค่อยๆ รวมเป็นหนึ่ง การให้ทาน ช่วยเหลือผู้อื่น เพราะสิ่งเหล่านี้ได้หลอมรวมเข้าเป็นหน้าที่ในตัวของผู้ปฏิบัติไปแล้ว ทั้งนี้มีได้ขึ้น อยู่กับตำแหน่ง หน้าที่แต่อย่างใด แต่ผู้ที่มี สังคผล มากจะรู้ด้วยตนเองว่าไม่ว่าตนจะทำอะไรอยู่ก็เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นได้เสมอ

๕.๑.๕ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ดังนี้

ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จากพหุกิจ ๗. ด้าน

ปัญหาเมื่อเกิดขึ้นในการบริหารส่วนตำบล ก็มักจะทำให้องค์การนั้น ไม่สามารถทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร ให้เกิดปัญหามากมายเกิดขึ้นภายในองค์การ

๑. ปัญหา อุปสรรค ด้านระบบคมนาคมการสร้างถนน ยังไม่ครบทุกพื้นที่ ยังมีบางพื้นที่ที่ยังเป็นทางลูกรัง ไม่มีทางระบายน้ำ ถนนเสียหายบ่อย เดินทางไม่สะดวก

๒. ปัญหา อุปสรรค ด้านการปรับปรุงซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภค ถนนหนทางในหมู่บ้านที่ชำรุดเสียหายเป็นไปอย่างล่าช้า

๓. ปัญหา อุปสรรค ด้านองค์การบริหารส่วนตำบลนูนไม่มีบุคลากรที่ฝึกอาชีพให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีอาชีพเสริม รวมถึงการส่งเสริมการสร้างสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้ไปศึกษาดูงาน การทำอาชีพเสริมต่างๆ

๔. ปัญหา อุปสรรค ด้านการท่องเที่ยว การจัดทำสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาสินค้าให้เป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักในตลาด

๕. ปัญหา อุปสรรค ด้านการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตมีปัญหारेื่องการจับเก็บการทิ้งขยะไม่ถูกที่ ยากแก่การจับเก็บ การเผาป่าไม้ การทำลายป่า

๖. ปัญหา อุปสรรค ด้านงบประมาณที่สนับสนุนส่งเสริมจัดกิจกรรม การอนุรักษ์ การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งท่องเที่ยว หรือการดูแลรักษาสัตว์เลี้ยงในชุมชน

๗. ปัญหา อุปสรรค ขาดงบประมาณ การส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นการบูรณะซ่อมแซมปฏิสังขรณ์ วัดวาอาราม ปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จากพละ ๔.

๑. ปัญหา อุปสรรค ด้านปัญหาพละ การคิดไม่เหมือนกันซึ่งต่างคนต่างคิดว่าตนมีความรู้ความสามารถมากกว่า การทำงานไม่เหมือนกันและกัน

๒. ปัญหา อุปสรรค ด้านวิริยพละ สาเหตุของปัญหาการทำงานอาจมาจากความไม่เสมอภาคภายในองค์การหรืออาจมีระบบอุปถัมภ์เข้ามาเกี่ยวข้อง ความอาวุโสของการทำงาน หรือตำแหน่งที่สูงกว่าและความเกียจคร้านในหน้าที่การงาน

๓. ปัญหา อุปสรรค ด้าน อดวชชพละ ความไม่เท่าเทียมกันกันที่เกิดขึ้นภายในองค์การนั้น การกระทำผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม และผิดระเบียบประเพณีอันดีงามของสังคม

๔. ปัญหา อุปสรรค ด้าน สังคหพละ ความขัดแย้งทั้งในระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีนโยบายผลักดันให้มีการนำเอาหลักธรรมาธิปไตยไปปรับใช้ในการบริหารงานภาครัฐทุกองค์กร เพื่อให้เกิดความสมดุลแห่งอำนาจในการปกครองรัฐ
๒. งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสารล้วน ดังนั้นข้อมูลที่ได้จึงมาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ดังนั้นควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการนำหลักธรรมาธิปไตยมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
๓. ควรศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมในองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจะได้ทราบระดับประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าอยู่ในระดับใด
๔. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ ในความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อภาวะผู้นำ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี เช่น สัมภาษณ์แบบเชิงลึก การสังเกตการณ์ โดยมีส่วนร่วม เพื่อต้องการทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนได้อย่างครอบคลุมครบถ้วนทุกด้าน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๒.๑ การวิเคราะห์ การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ของพันธกิจ ๗ ด้าน

๑. ด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนมีการพัฒนาการรวมกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน การผลิต สินค้าในชุมชน การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพให้เกิดความเข้มแข็ง ยั่งยืน มีการจัดอบรมฝึกส่งเสริมให้ความรู้อาชีพทางการเกษตรสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกันกับงานวิจัยของ **สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา** ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารการจัดการของเทศบาลตำบลบ้านฉางตามหลักธรรมาภิบาล” ผลการศึกษาพบว่า เทศบาลตำบลบ้านฉางได้จัดทำโครงการตามนโยบายและเทศบัญญัติด้านต่างๆ และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนเพื่อหาจุดยืนและแนวทางการพัฒนาชุมชนร่วมกัน^๑ ซึ่งสอดคล้องกับ **พระยทุธภูมิ ธมมธโร** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัย

^๑ สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา, การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉางชลบุรี, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗).

พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการทำโครงการต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ปัญหาของประชาชนได้รับ การตอบสนองและได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว^๒

๒. ด้านพัฒนาสังคม

ด้านพัฒนาสังคม พบว่า มีการให้บริการคำปรึกษาด้านระเบียบ/ข้อบังคับ กฎหมายที่ถูกต้องแก่ชุมชน มีขั้นตอนการจัดการการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์อย่างเป็นระบบ มีการตรวจตราการกระทำผิดร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการป้องกัน บรรเทา สาธารณภัย และการรักษาความสงบปลอดภัยแก่ชุมชน อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัย พิสมัย หมกทอง ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน^๓

๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า มีการจัดระบบสาธารณูปโภค การคมนาคมอย่างทั่วถึงมีการปรับปรุง ซ่อมแซมระบบ สาธารณูปโภค การคมนาคมให้มีความรวดเร็ว มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเพ็ญ อยู่บำรุง^๔ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการ ประเมินผลความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม มีระบบตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายในรูปของคณะกรรมการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรรัตน์ ศิละวรรณโณ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษา อำเภอมะเขเรียง จังหวัด แม่ฮ่องสอน” ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก^๕

^๒ พระยยุทธภูมิ ธรรมธโร, “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความคิดเห็นของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^๓ พิสมัย หมกทอง, “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^๔ พรเพ็ญ อยู่บำรุง, “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดสมุทรสาคร”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑).

^๕ ธีรรัตน์ ศิละวรรณโณ, “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔: กรณีศึกษา อำเภอมะเขเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

๔. ด้านการบริหารบ้านเมือง

ด้านการบริหารบ้านเมือง พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการออกใช้กฎระเบียบ/ข้อบังคับ ให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มีความเสมอภาค สร้างจิตสำนึกในการรับผิดชอบในการบริหารงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีการบริหารงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ทุกทาง การใช้ทรัพยากรในการบริหารงานอย่างประหยัด คุ่มค่า เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระภานุวัฒน์ ฐิตวินโย** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ผู้บริหารขาดการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร ตลอดจนความไม่เป็นกลางของผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดสรรคนให้ตรงกับงาน เรื่องการประเมินขึ้น ประเมินตำแหน่ง และไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องการ ให้ผู้บริหารมีความเป็นกลาง ควรดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เกิดความสุข สนุกกับการทำงาน ด้วย ผู้บริหารต้องมีความกรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน มีการจัดสรรงานให้เท่าๆ กัน และเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชามีความทุกข์ ต้องช่วยเหลือและหาวิธีหรือผ่อนจากหนักให้เป็นเบา พูดให้กำลังใจกับ ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติหน้าที่ไม่รักชอบเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชาคนใดคนหนึ่ง และควรให้ออกาสทั้ง สนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาในการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีความเจริญก้าวหน้าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก^๖

๕. ด้านสุขอนามัย

ด้านสุขอนามัย พบว่า มีการส่งเสริมให้ประชาชนลด ละ เลิกอบายมุข ส่งเสริมสุขภาวะอนามัยของประชาชน มีการสงเคราะห์กลุ่มคนด้อยโอกาส จัดกิจกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับศาสนาให้ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและสร้างสภาวะการพึ่งพาตนเองของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิจิตร ก่าตุ้ย** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งกรณีศึกษาตำบลบวกค้าง อำเภอสนก้าแพง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างความเข้มแข็งภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ด้านการส่งเสริมสุขภาพให้ชุมชนเข้มแข็งและด้านการตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก^๗

๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่ามีการจัดเก็บข้อมูลทางวัฒนธรรมท้องถิ่นทำการจดบันทึกองค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการบอกเล่าและการสาธิตโดยอาศัยการจดจำทำให้เกิดความหาวิธีการอนุรักษ์ถ่ายทอดส่งเสริมวัฒนธรรม การจัดโครงการกิจกรรมต่างๆ เป็นประจำทุกปีได้แก่

^๖ พระภานุวัฒน์ ฐิตวินโย (โคกเค็ย), “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาลของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๗ วิจิตร ก่าตุ้ย, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง: ศึกษาตำบลบวกค้าง อำเภอสนก้าแพง จังหวัดเชียงใหม่”, **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ การปกครอง**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีลอยกระทง โดยร่วมมือกับโรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม และวัยรุ่นยังไม่ให้ความสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **แสงเดือน สลีแดง** ได้ทำการศึกษาถึง “แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร” ผลจากวิจัยพบว่า การศึกษาและอบรมเพื่อให้มีความรู้ มีศาสตร์ มีหลักการ จนรู้ชัดและรู้จริง ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารควรวางกำหนดทิศทาง เช่น กำหนดเป้าหมายระบบแผนงานพัฒนาองค์กรทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีการตรวจสอบ กำกับ ติดตาม เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก^๘

๗. ด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่ามีการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยได้อย่าง ถูกวิธี มีประสิทธิภาพ มีแผนซักซ้อมการลดเกิดสาธารณภัยอย่างต่อเนื่องทุกปี มีกิจกรรมปลูกฝังค่านิยมให้ประชาชนรักษาสีสิ่งแวดล้อมในชุมชน การบริหารจัดการ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัย **ปิยะพงศ์ ด้วงเฮี่ยม** ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ศักยภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการรองรับการถ่ายโอนงานบริหารระบบประปาหมู่บ้านจากกรมอนามัย กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลระดับชั้น ๓, ๔ และ ๕ จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มศึกษามีศักยภาพในการรองรับการถ่ายโอนงานบริหารระบบประปา หมู่บ้านระดับปานกลาง^๙

๕.๒.๒ เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน จำแนกได้ดังนี้

ประชาชนที่มี **เพศ** ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าเพศไม่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องจาก ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณกานต์ ตีรสิน**^{๑๐} ศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นจริง

^๘ แสงเดือน สลีแดง, แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๔).

^๙ ปิยะพงศ์ ด้วงเฮี่ยม, “ศักยภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการรองรับการถ่ายโอนงานบริหารระบบประปาหมู่บ้านจากกรมอนามัย กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลระดับชั้น ๓, ๔ และ ๕ จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต การวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๕).

^{๑๐} ณกานต์ ตีรสิน, คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นจริงของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนะของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓).

ของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนะของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรีเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและเป็นพนักงานส่วนตำบลมากกว่าพนักงานจ้าง

พนักงานที่มี อายุ ต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าอายุไม่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องจากไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุรศักดิ์ ขำเนตร** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์การบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักธรรมาธิปไตยในพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่เป็นผู้มารับบริการเกิดความพอใจและประทับใจ^{๑๑}

ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของประชาชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการควบคุมตนเอง ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง ธรรมาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบภายใน และเครื่องมือในการตรวจสอบภายนอก^{๑๒}

ประชาชนที่มี สถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าสถานภาพไม่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องจาก ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถานภาพของประชาชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ภาณุพล ภูเขา** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเปรี้ยว อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลบางเปรี้ยว อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ มีความคิดเห็นว่า ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเปรี้ยว อำเภอ บางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ การบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการบริการที่ดีแก่ประชาชนพอสมควร^{๑๓}

^{๑๑} สุรศักดิ์ ขำเนตร, “การศึกษาวิเคราะห์การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาธิปไตยในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๑๒} นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง, ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย, ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๑๓} ภาณุพล ภูเขา, “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางเปรี้ยว อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ประชาชนที่มี **อาชีพ** ต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าตำแหน่งไม่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องจาก ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตำแหน่งอาชีพของประชาชน ซึ่งไม่สอดคล้องกันกับงานวิจัยของ **ธนพงษ์ คงศิลป์ทรัพย์** ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลงิ้ว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสุโขทัย” ผลการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก^{๑๔}

ประชาชนที่มี **รายได้ต่อเดือน** ต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่ารายได้ไม่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องจาก ไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ของประชาชน ซึ่งไม่สอดคล้องกันกับงานวิจัยของ **นวรรตน์ เทพประดิษฐ์**^{๑๕} ได้ทำการศึกษาถึง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลมะมู อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบาย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ดังต่อไปนี้

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีกำหนดนโยบายอย่างเป็นรูปธรรมมีการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของประชาชนทางสาขาวิชาชีพ
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลควรศึกษาการบริหารงานส่วนตำบลตามหลักธรรมาธิปไตย ในเขตอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง หรือความสอดคล้องกันในระดับของการบริหาร
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีนโยบายและการวางแผนในการมอบหมายงานให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจนและควรสร้างการทำงานให้เป็นทีมไม่ใช่เพราะคนใดคนหนึ่ง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

^{๑๔} ธนพงษ์ คงศิลป์ทรัพย์, การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลงิ้ว อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดสุโขทัย, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, ๒๕๕๕).

^{๑๕} นวรรตน์ เทพประดิษฐ์, ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลมะมู อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง, ปัญหาพิเศษ วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต , สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓).

๑. ผู้บังคับบัญชาควรใช้มาตรฐานเดียวกันในการปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความลำเอียงและเกิดความยุติธรรมในการปฏิบัติงาน

๒. ควรส่งเสริมการพัฒนาอาชีพแก่ประชาชน ให้ความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนาโดยการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมอย่างเต็มที่เพื่อเป็นการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการให้บริการต่อประชาชนตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๒. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๓. ควรศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

๔. ควรศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในด้านการเกี่ยวข้องกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กนก วงษ์ตระหง่าน. การเมืองในระบอบประชาธิปไตย ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๘.

กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประสานมิตร, ๒๕๔๖.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๖.

โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๘.

_____. การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมิติใหม่ในอนาคต. ปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ ๖, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๐.

_____. สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดที่ ๓ พัฒนาการและรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทย ลำดับที่ ๔ องค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗.

ชุตีระ ระเบียบและคณะ. ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจ, ๒๕๕๒.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, ๒๕๔๑.

ทองแถม นาถจำนงและอดุลย์ รัตนมั่งเกษม. ยุทธศิลป์ จีนซี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, ๒๕๕๔.

เทเลอร์. อังโน ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๓.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๓.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ ๙. นนทบุรี: บริษัทเอสอาร์พริ้นติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑.

ธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์. เอกสารการสอนวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒.

บัญญัติ พุ่มพันธ์. องค์การบริหารส่วนตำบลของเรา: **ท้องถิ่นของเรา**. พิมพ์ครั้งที่ ๓.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิพิธการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๘.

ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี. **วิเคราะห์บริบทความท้าทายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหาร
ท้องถิ่นเพื่อขับเคลื่อนนวัตกรรมท้องถิ่นในยุคไทยแลนด์ ๔.๐**. มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย: วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช, ๒๕๖๐.

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). **พระพุทธศาสนากับรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริม
พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๐.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). **พุทธวิธีการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

_____ (ประยูร ธมฺมจิตโต). **พุทธวิธีการบริหาร**. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **พุทธศาสนากับสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๒.

พระพรหมคุณาภรณ์. (ป.อ.ปยุตโต). **ธรรมานุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม**. พิมพ์ครั้งที่ ๕๗.
นนทบุรี: เพิ่มทรัพย์การพิมพ์, ๒๕๔๖.

_____ **ธรรมาธิปไตยไม่มา จึงหาประชาธิปไตยไม่เจอ**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม,
๒๕๔๙.

_____ **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระมหาวิชัย วชิรเมธี. **ธรรมาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร: โพสต์บุ๊กส์, ๒๕๕๑.

พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตโต). **พุทธศาสตร์ร่วมสมัย ๑**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พะยอม วงศ์สารศรี. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: พรวนการพิมพ์, ๒๕๔๒.

พุทธทาสภิกขุ. **การเมืองคือธรรมะ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อรุณวิทยา, ๒๕๓๑.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต พ.ศ.๒๕๕๔**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร:
บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๕๔.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต พ.ศ.๒๕๔๒**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพมหานคร:
บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๒.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. **ทฤษฎีองค์การ: ฉบับมาตรฐาน**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร. ๒๕๔๕.

สนิท จรอนันต์. **ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท สุขุมและบุตรจำกัด, ๒๕๔๘.

สมคิด เลิศไพฑูรย์. **กฎหมายการปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและ
ราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๗.

สมยศ นวกิจการ. **การบริหารตามสถานการณ์**. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๕๕.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **คุณภาพและคุณธรรมในการพัฒนาประเทศ**. กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยา
ดาร์พิมพ์, ๒๕๕๒.

สำนักงานเลขาธิการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น.อุบลราชธานี. **คู่มือการบริหารงานบุคคล องค์การ
ปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
อุบลราชธานี: ม.ป.พ., ๒๕๔๒.

สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
“คู่มือการจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่น”. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๕.

สิน พันธุ์พินิจ. **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจุฬาลงกรณ์ฯ จำกัด,
๒๕๕๗.

สุรพล สุยะพรหม. **การเมืองกับการปกครองของไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

_____. **ทฤษฎีองค์การการจัดการเชิงพุทธ**. พระนครศรีอยุธยา: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

เสนาะ ตีเยาว์. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔.

อุดม เขยแก้ว. **หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา อบต.ประชาธิปไตยของชาวบ้าน**. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๕.

(๒) วารสารและบทความ:

พระพรชัย สุขธมโม (ประสิทธิ์ สุขสันต์). “ผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการอคติ = Buddhist Leaders and Bias
Management”. **บทความประชุมวิชาการทางพระพุทธศาสนานานาชาติ ครั้งที่ ๘ เนื่องใน
วันวิสาขบูชา**. กรุงเทพมหานคร: ๒๑ เข็มจรัส, ๒๕๕๔. หน้า ๑๙.

(๓) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย:

นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง. **ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย**. สาร
นิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง. **ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย**. **ปริญญา
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พิสมัย หมกทอง. “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย
กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา. **การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาเทศบาล
ตำบลบ้านฉางชลบุรี, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสน
ศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗.

นวรรตน์ เทพประดิษฐ์. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนตำบลมะมู่ อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง, ปัญหาพิเศษ วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓.

ณกานต์ ตีรสิน. คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นจริงของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนะของ
บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. **วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน.** บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓.

แสงเดือน สลีแดง. แนวทางพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลใน
จังหวัดกำแพงเพชร. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการปกครอง
ท้องถิ่น.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๔.

พระภาณุวัฒน์ ลูตวินโย (โคกเต๋อ). “การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล
ของอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐ
ประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง. ธรรมาธิปไตยในฐานะเป็นเครื่องมือพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย, **ปริญา
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

สุรศักดิ์ ขำเนตร. “การศึกษาวิเคราะห์การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลัก
ธรรมาธิปไตยในพระพุทธศาสนาเถรวาท”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๖.

พระยุทธภูมิ ธรรมธโร. “การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตามความ
คิดเห็นของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอนาแก
จังหวัดนครพนม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์.**
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระครูนนทวิวัฒน์ (วีรธมโม). “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม ๖: กรณีศึกษา
เทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ธนพงษ์ คงศิลป์ทรัพย์. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดงเค็ด
อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐ
ประศาสนศาสตร์.** บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, ๒๕๕๕.

ธิดารัตน์ ศิลาวรรณโณ. “ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลตามหลักสังคหวัตถุ ๔: กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน”,
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

ภาณุพล ภูเขา. “ทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

วิจิตร กำตุย. “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง: ศึกษาตำบลบวัก้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”. **สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา รัฐศาสตร์การปกครอง**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พรเพ็ญ อยู่บำรุง. “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเทศบาลตำบลในเขตจังหวัด สมุทรสาคร”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน ศาสตร์**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑.

ปิยะพงศ์ ด้วงเยี่ยม. “ศักยภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการรองรับการถ่ายโอนงาน บริหารระบบประปาหมู่บ้านจากกรมอนามัย กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบล ระดับชั้น ๓, ๔ และ ๕ จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต การ วางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชุมชนและชนบท**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๕

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์:

องค์การบริหารส่วนตำบลดุน. **แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑- ๒๕๖๔)**. องค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ. (ม.ป.ท), (อัดสำเนา).

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

เปลื้อง ณ นคร. **พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย อ.เปลื้อง ณ นคร**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-pleang/char/๗> [๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒].

พระมหาธานินทร์ อาทิตวโร. **การบริหารงานตามหลักอริยปไตยในพระพุทธศาสนา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.taninkham.blogspot.com/2013/01/blog-post.html> [๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒].

รักพงษ์ ศีลธรรม. **อริยปไตย ๓ กับ การบริหาร**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.pgdownload.blogspot.com/2008/10/3.html> [๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒].

องค์การบริหารส่วนตำบลดุน, **แผนพัฒนาท้องถิ่น ๔ ปี (๒๕๖๑-๒๕๖๔)**, องค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา, <http://www.doonlocal.go.th/> ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓.

(๖) สัมภาษณ์:

สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม. เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์. ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

พระครูนิวิฐปัญญกิจ. เจ้าคณะตำบลดุน. ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

พระครูขันตริตนาภรณ์. เลขาเจ้าคณะตำบลดุน. ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

นายทองแดง แก้วมณี. ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล. ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

นางสุภัทรา เลิศล้ำ. ตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล. ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

นางหม่วย กันภัย. ตำแหน่งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล. ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.
 นายประมูล พุฒพันธ์. ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล. ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.
 นายคำหล้า สายบุบผา. ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล. ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.
 นางปนัดชญา นามวงศ์. ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล. ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.
 นายธนวัฒน์ อินจำปา. ตัวแทนประชาชน. ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.
 นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์. ตัวแทนประชาชน. ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.
 นางเพชรลัดดา ชำกัคดี. ตัวแทนประชาชน. ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๒. ภาษาอังกฤษ:

Price. Alan. Human Resourec Management. In a Business Context. 2 edition.
 London: Thomson Learning., 2004.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ อว ๘๐๐๕๒/ว ๐๔๗ วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระปลัดระพี นพธิสาโร, ผศ.ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

เนื่องด้วย พระมหาอัคพล ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าวสามารถตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์พระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมส่งมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ราชวณโณ
พระปลัดระพี นพธิสาโร

๒๒. ตุลาคม ๒๕๖๒

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัคพล ญาณธีโร

โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๒๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์
เรียน อาจารย์บุญสิน ผิวข้า หัวหน้าสำนักวิชาสามัญ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม (สยามเทค)
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาอัครพล ญาณธีโร หัสสประจำตวันสิต ๒๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลตุน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว สามารถตรวจ
แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความ
อนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้ว
นี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัครพล ญาณธีโร
โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

บันทึกข้อความ

สำนักงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๐๔๗ วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ประเสริฐ อิลาว อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

เนื่องด้วย พระมหากษัตริย์ ญาณธโร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว สามารถตรวจ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความ อนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้ว นี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ตรวจแล้ว

ดร.ประเสริฐ อิลาว

๒๒ ต.ค. ๒๕๖๒

ผู้ประสานงาน : พระมหากษัตริย์ ญาณธโร

โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๐๔๗ วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมือง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์

เนื่องด้วย พระมหาอัคพล ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลตุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว สามารถตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้ว

นี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ดร. สุริยา รักษาเมือง

๑๐/๑๑/๖๒

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัคพล ญาณธีโร

โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

ที่ อว ๘๐๐๕๒/ ๐๒๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง 8 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกกา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์
เรียน อาจารย์ ดร.นันทวิษณุ ฉัตรบรรยงค์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม (สยามเทค)
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาอัคพล ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลขุน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว สามารถตรวจ
แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความ
อนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้ว
นี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

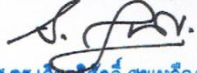
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัคพล ญาณธีโร

โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๔๖๒

ภาคผนวก ข
ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ดร.วศ.เดช

(ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

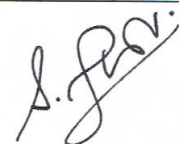
๒๓.๑.๖๒

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ

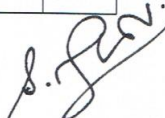
(Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแบบสอบถาม
 เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล
 อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
 ผู้วิจัย พระมหาอัศพล ญาณธีโร
 หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	๑.ด้านปัญญาพละ								
๑.	อบต.จัดให้มีการเผยแพร่ความรู้และการกา ทำงานของ อบต.ผ่านบอร์ด หอกระจายข่าว ศาลาประชาคมประจำหมู่บ้าน สื่อออนไลน์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	อบต. ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ผู้มาขอรับบริการเป็นอย่างดี	๑	๑	๑	๐	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓.	อบต.ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือสื่อสารต่างๆ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	อบต. ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้ด้าน สุขอนามัย (โรคฉี่หนู โรคไข้เลือดออก)	๐	๑	๑	๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๕.	อบต.จัดให้มีการอบรมความรู้เรื่องอาชีพและ หน้าที่ของประชาชน	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
	๒. ด้านวินัยพละ								
๑.	เจ้าหน้าที่ อบต. มีความตั้งใจทำงานเพื่อ ประชาชนอย่างเต็มที่	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	อบต. ทำงานอย่างมีเป้าหมายและเสร็จทันเวลา ที่กำหนด	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	อบต. ทำงานในหน้าที่โดยมีจิตสำนึกและยึด หลักการรักษาผลประโยชน์ของ อบต. และเอื้อ ประโยชน์ต่อประชาชน	๑	๑	๑	๐	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้

ที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๔.	อบต. ทุกหน้าที่ทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่งานทุก อย่างอย่างสม่ำเสมอไม่ขาดตกบกพร่อง	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๕.	อบต. เอาใจใส่กับงานที่ทำเพื่อประโยชน์ต่อ ประชาชนอย่างเต็มที่	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓. ด้านอนวัชพละ									
๑.	อบต.ดูแลเอาใจใส่ประชาชนมีการป้องกัน และรักษาความปลอดภัยที่ดี	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	อบต. จัดกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริม ให้ ประชาชนห่างไกลอบายมุข เช่น กิจกรรมงด เหล้า เมาบุญหรี การออกกำลังกายเดิน วิ่ง มาราธอนทุกวันศุกร์	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓.	อบต. ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ถือตัว เข้ากับประชาชนทุกคนได้ทุกระดับ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	อบต.ปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบวินัยอย่าง เสมอต้นเสมอปลาย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	อบต. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔. ด้านสังคมพละ									
๑.	อบต. ให้ความช่วยเหลือประชาชนทุกระดับ เมื่อประสบภัย เช่น น้ำท่วม ไฟไหม อุบัติเหตุ เป็นต้น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	อบต. สนับสนุนแก่ประชาชนที่ทำความดี และสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	อบต. สงเคราะห์ดูแลผู้มีรายได้น้อยและจัดหา วิทยากรฝึกอาชีพสร้างรายได้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	อบต.ส่งเสริมการสร้างงานอาชีพรายได้ให้ เข้มแข็งแก่ชุมชน	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๕.	อบต. จัดสวัสดิการแก่ชุมชน ได้อย่างเสมอ ภาค เท่าเทียมกัน	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้

ที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย หมายถึงการบริหารโดยยึดหลักความ ถูกต้อง ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ยึดหลักธรรม เป็นสำคัญ ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ เอาระบบ หลักการความถูกต้องเหตุผล ความเท่าเทียม ประโยชน์สุขของคนส่วน ใหญ่เป็นมาตรฐาน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๑. ด้านเศรษฐกิจ									
๑.	อบต. มีการส่งเสริมการพัฒน การ เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมในพื้นที่อย่าง ทั่วถึง	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒.	อบต.จัดให้มีการอบรมส่งเสริมสนับสนุนการ ประกอบอาชีพในชุมชนอย่างต่อเนื่อง	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓.	อบต. มีการส่งเสริมการพัฒน แนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง อย่าง ต่อเนื่องเป็นรูปธรรม	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒. ด้านพัฒนาสังคม									
๑.	อบต. จัดให้มีการช่วยเหลือป้องกันยาเสพติด ให้โทษแก่เยาวชนและสมาชิกในชุมชนเพื่อ ความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชนอย่าง ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒.	อบต.มีการสำรวจพื้นที่ในการดูแลป้องกันภัย เพื่อลดปัญหาอาชารกรรมในชุมชน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	อบต. จัดให้มีกิจกรรมกับประชาชนในพื้นที่ ในการช่วยกันพัฒนาสังคมชุมชนอย่างมี ประสิทธิภาพ	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน									
๑.	อบต.มีการจัดให้มีการสร้างถนนหนทางใน เขตพื้นที่ของ อบต. ให้ใช้สัญจรไปมาได้ อย่างสะดวกอย่างทั่วถึง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	อบต. มีการจัดให้มีระบบน้ำประปา แหล่งน้ำ ชุมชนปรับปรุงระบบการระบายน้ำให้ สามารถรองรับน้ำเสียจากครัวเรือนและจาก ธรรมชาติได้อย่างทั่วถึง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	อบต. จัดให้มีไฟฟ้าสาธารณะอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมทุกพื้นที่	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย หมายถึงการบริหารโดยยึดหลักความ ถูกต้อง ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ยึดหลักธรรม เป็นสำคัญ ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ เอาระบบ หลักการความถูกต้องเหตุผล ความเท่าเทียม ประโยชน์สุขของคนส่วน ใหญ่เป็นมาตรฐาน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง								
๑.	อบต. มีนโยบายในการแก้ไขปัญหาความ เดือดร้อนอย่างเป็นรูปธรรม	๐	๑	๑	๑	๑	๕	๐.๘	ใช้ได้
๒.	อบต. มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของ อบต. ให้ประชาชนรับทราบอยู่เสมอ	๐	๑	๑	๑	๑	๕	๐.๘	ใช้ได้
๓.	อบต. มีการส่งเสริมด้านความรู้ด้านบทบาท สิทธิ หน้าที่แก่ประชาชนอยู่เสมอ	๐	๑	๑	๑	๑	๕	๐.๘	ใช้ได้
	๕. ด้านสุขอนามัย								
๑.	อบต. จัดให้มีการบริการสาธารณสุข (การ รักษาพยาบาลการป้องกันและควบคุมโรค ติดต่อในชุมชน) อย่างครบถ้วนทั่วถึง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	จัดให้มีสวัสดิการสังคม (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การ สงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ) อย่างถูกต้อง ครบถ้วน	๐	๑	๑	๑	๑	๕	๐.๘	ใช้ได้
๓.	อบต. จัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและ ออกกำลังกายสำหรับประชาชนอย่างทั่วถึง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๖. ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น								
๑.	อบต. จัดให้มีการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ในชุมชนอย่างครอบคลุม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	อบต. จัดให้มีการศึกษาในระบบและนอกระบบ อย่างครอบคลุม	๐	๐	๑	๑	๑	๓	๐.๖	ใช้ได้
๓.	อบต. จัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมวัน สำคัญทางศาสนาและการท่องเที่ยวในพื้นที่ อย่างครอบคลุม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ร. ๒๐๖

ที่	การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย หมายถึงการบริหารโดยยึดหลักความ ถูกต้อง ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ยึดหลักธรรม เป็นสำคัญ ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ เอาระบบ หลักการความถูกต้องเหตุผล ความเท่าเทียม ประโยชน์สุขของคนส่วน ใหญ่เป็นมาตรฐาน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๗. ด้านสิ่งแวดล้อม									
๑.	อบต. จัดให้ มีการบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน อยู่สม่ำเสมอ เช่น ปลูกต้นไม้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	อบต. จัดให้มีการดูแลรักษาความสะอาดใน ชุมชนอย่างทั่วถึง เช่น กำจัดแหล่งยุงลาย	๐	๑	๑	๑	๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓.	อบต. มีการครอบคลุมมิให้เกิดมลภาวะแก่ ชุมชนและรักษาปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ค.

หนังสือขอความอนุเคราะห์นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out)

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๐๙๔

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
เรียน นายทวี ผิวม่วง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเพรางาย อำเภอน้อย จังหวัดนนทบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาอัศพล ฉายา ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๒๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนในตำบลของท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จาก
ท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัศพล ญาณธีโร
โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

(นายทวี ผิวม่วง)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเพรางาย

ภาคผนวก ง.
ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

๑๗๖๖๕๕
 ร.ก.ค.
 ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ
 ๑๗.๗.๕๖

ผลการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม
 เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
 อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
 ผู้วิจัย พระมหาอัศพล ญาณธีโร (ทองอินทร์)
 หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables
 in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.920	41

	Item-Total Statistics			Cronbach's Alpha if Item Deleted
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	
a1	161.93	154.547	.646	.916
a2	161.80	158.648	.359	.919
a3	161.67	160.782	.227	.920
a4	161.93	154.547	.646	.916
a5	161.47	160.947	.185	.921
b1	161.87	155.568	.516	.917
b2	161.93	149.720	.725	.914
b3	162.00	150.759	.638	.915
b4	161.67	158.023	.347	.919
b5	161.73	154.823	.727	.916
c1	161.93	158.961	.276	.920
c2	161.80	156.855	.483	.918
c3	161.80	155.200	.600	.916
c4	161.67	162.851	.078	.921
c5	161.87	162.051	.109	.922
d1	162.00	161.655	.182	.920
d2	162.00	155.310	.546	.917
d3	161.93	161.444	.228	.920
d4	161.80	160.717	.216	.920
d5	161.93	161.444	.167	.921
e1	161.87	158.602	.323	.919
e2	161.87	159.844	.312	.919
e3	161.93	158.685	.356	.919
f1	161.87	158.189	.438	.918

f2	161.73	159.789	.256	.920
f3	161.67	156.092	.465	.918
g1	161.60	152.938	.634	.916
g2	161.47	154.878	.736	.916
g3	161.53	152.947	.729	.915
h1	161.47	154.878	.736	.916
h2	161.73	154.133	.623	.916
h3	161.80	152.028	.689	.915
i1	161.87	149.775	.766	.914
i2	161.67	153.057	.654	.916
i3	161.80	152.028	.689	.915
j1	162.00	157.103	.362	.919
j2	162.00	155.724	.439	.918
j3	162.07	158.823	.253	.920
k1	162.00	156.276	.357	.919
k2	161.93	157.995	.286	.920
k3	162.07	154.271	.498	.917

S. J. Lee

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
(Key Informants)

2066

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๐๘๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังษี
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
การบ่มัสการ พระครูโสภิตสารธรรม เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาอัคพล ฉายา ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ทางนิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางหลักสูตรฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญและ
ประสบการณ์ในข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยฉบับดังกล่าว

ดังนั้น ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการ
สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับ
ความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้
จึงกราบนำมาสืบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

การบ่มัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ผู้ประสานงาน : พระมหาอัคพล ญาณธีโร
โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

ร.อ. วิชิตวณ

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ก ๐๘๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
การบ่มัสดการ พระครูวิรูปุญญกิจ เจ้าคณะตำบลตุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาอัคพล ฉายา ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๒๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลตุน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ทางนิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางหลักสูตรฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญและ
ประสบการณ์ในข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยฉบับดังกล่าว

ดังนั้น ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการ
สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับ
ความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้
จึงกราบมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

การบ่มัสดการด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัคพล ญาณธีโร
โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

ขอ: ๒๑๐๑๒๐๔๑๐๕
๑๓. ๑๓.
๒๕ ม.ย. ๒๕๖๒.

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๐๕๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
กราบนมัสการ พระครูขันตริตนารมณ์ เลขานุการเจ้าคณะตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาอัคพล ฉายา ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลน อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ทางนิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางหลักสูตรฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญและ
ประสบการณ์ในข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยฉบับดังกล่าว

ดังนั้น ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการ
สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับ
ความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงกราบนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

กราบนมัสการมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัคพล ญาณธีโร
โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

พระครูขันตริตนารมณ์
เจ้าคณะตำบลน
อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ ๕๒

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๐๘๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุมัติขอพระราชทานอนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางปณตชญา นามวงศ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากษัตริย์ ญาณธิโร รัชกาลที่ ๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ทางนิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางหลักสูตรฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ใน
ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยฉบับดังกล่าว

ดังนั้น ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการ
สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหากษัตริย์ ญาณธิโร
โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปณตชญา นามวงศ์
๒๘/๑๑/๖๒

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๗ ๐๔๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายประมุข พุฒพันธ์ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาอัศพล ฉายา ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ทางนิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางหลักสูตรฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ใน
ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยฉบับดังกล่าว

ดังนั้น ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการ
สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัศพล ญาณธีโร
โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

รับทราบ
ศาสตราจารย์ ดร. พุฒพันธ์
๐๗.๑๗.๒๕๖๒
๑๐.๐๐ น.

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๗ ๐๘๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายทองแดง แก้วมณี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูน้ำ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาอัศพล ฉายา ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้ำ อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ทางนิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางหลักสูตรฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ใน
ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยฉบับดังกล่าว

ดังนั้น ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการ
สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัศพล ญาณธีโร
โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

๓๐/๑๐/๒๖ ๑๑/๑๖/๒๖
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูน้ำ

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ ๑ ๐๘๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอนิคมพัฒนา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางหม่อม กัญญ์ เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาอัคพล ฉายา ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๒๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ทางนิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางหลักสูตรฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ใน
ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยฉบับดังกล่าว

ดังนั้น ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการ
สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัคพล ญาณธีโร

โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

นางหม่อม กัญญ์
อว ๑๒๐๑๒๐๔๑๐๕

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๑๐๕๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายอภิสิทธิ์ ลิทธิจันทร์ ราษฎรหมู่ที่ ๕ ตำบลคูน้ำ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาคณฤศณ ญาณธีโร รัศปะระจำตวันนิสิต ๒๐๑๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคูน้ำ อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ทางนิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางหลักสูตรฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ใน
ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยฉบับดังกล่าว

ดังนั้น ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการ
สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาคณฤศณ ญาณธีโร
โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

นายอภิสิทธิ์ ลิทธิจันทร์
๓๖ หมู่ ๑ บ้านคูน้ำ ต.ลำไทร
28 พย - 62

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๐๔๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายคำหล้า สายบุบผา รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาอัศพล ฉายา ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ทางนิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางหลักสูตรฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ใน
ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยฉบับดังกล่าว

ดังนั้น ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บัณฑิตดำเนินการ
สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัศพล ญาณธีโร
โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

ทศ. ศ. ๒๕๖๒ ๑๕๖๖๓

ศ. ๒๕๖๒ ๑๕๖๖๓
๒๗ ๑๕ ๐๙

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/ว ๐๘๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางเพชรดีดา ชำกิติ ราษฎรหมู่ที่ ๗ ตำบลคู อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาอัคพล ฉายา ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ทางนิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางหลักสูตรฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ใน
ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยฉบับดังกล่าว

ดังนั้น ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการ
สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัคพล ญาณธีโร
โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

นางสาวเพชรดีดา ชำกิติ

ผู้อำนวยการ

ที่ อว ๘๐๐๕.๒/๗ ๐๘๐

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง 8 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

พฤษภาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายประมุต พุฒพันธ์ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาอัคพล ฉายา ญาณธีโร รหัสประจำตัวนิสิต ๖๑๐๑๒๐๔๑๐๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอกันทรารมย์
จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ทางนิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บ
ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งทางหลักสูตรฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญและประสบการณ์ใน
ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยฉบับดังกล่าว

ดังนั้น ทางหลักสูตรฯ จึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการ
สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาอัคพล ญาณธีโร
โทร. ๐๘๐-๐๐๔๘๘๖๒

รับทราบ
ศาสตราจารย์ ดร. พ.ศ. ๒๕๖๒
๐๗.๑๗.๒๕๖๒
๑๐.๐๐ น.

ภาคผนวก ฉ
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
ประกอบหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง :

๑. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามทุกข้อ โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน ข้อมูลคำตอบของท่านที่ได้ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับและการตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถามหรือหน่วยงานที่ท่านรับผิดชอบ โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อความถูกต้องในการวิเคราะห์ข้อมูล และเป็นแนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

๒. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากทุกท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ จึงขอเจริญพรและขออวยพรให้คุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

พระมหาอัคพล ญาณธีโร (ทองอินทร์)
 นิสิตปริญญาโท หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ปีการศึกษา ๒๕๖๒

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ ๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดกรอกเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความตามสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบ แบบสอบถาม
(กรุณาตอบทุกข้อ)

๑.๑ เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๑.๒ อายุ

☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี

☐ ๒๐ – ๓๐ ปี

☐ ๓๑ – ๔๐ ปี

☐ ๔๑ – ๕๐ ปี

☐ ๕๑ – ๖๐ ปี

☐ ๖๐ ปีขึ้นไป

๑.๓ ระดับการศึกษา

☐ ประถม

☐ มัธยม

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโทขึ้นไป

๑.๔ สถานภาพ

☐ โสด

☐ สมรส

☐ หย่าร้าง

๑.๕ อาชีพ

☐ เกษตรกร

☐ ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว

☐ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ นักเรียน/นักศึกษา

☐ รับจ้างทั่วไป

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

๑.๖ รายได้ต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท

☐ ๑๐,๐๐๐ – ๑๕,๐๐๐ บาท

☐ ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท

☐ ๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท

☐ ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ตอนที่ ๒. เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย ขององค์การบริหารส่วนตำบลนุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- ๕ หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด
 ๔ หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก
 ๓ หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง
 ๒ หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย
 ๑. หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	ระดับของความคิดเห็น				
	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑. ด้านปัญญาพละ					
๑. อบต.จัดให้มีการเผยแพร่ความรู้และการการทำงานของ อบต.ผ่านบอร์ด หอกระจายข่าว ศาลาประชาคมประจำหมู่บ้าน สื่อออนไลน์					
๒. อบต. ให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนผู้มาขอรับบริการเป็นอย่างดี					
๓. อบต.ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือสื่อสารต่างๆ					
๔. อบต. ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้ด้านสุขอนามัย (โรคฉี่หนู โรคไข้เลือดออก)					
๕ อบต.จัดให้มีการอบรมความรู้เรื่องอาชีพและหน้าที่ของประชาชน					
๒. ด้านวิริยพละ					
๑. เจ้าหน้าที่ อบต. มีความตั้งใจทำงานเพื่อประชาชนอย่างเต็มที่					
๒. อบต. ทำงานอย่างมีเป้าหมายและเสร็จทันเวลาที่กำหนด					

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วน ตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	ระดับของความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
๓. อบต. ทำงานในหน้าที่โดยมีจิตสำนึกและยึดหลักการรักษา ผลประโยชน์ของ อบต. และเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน					
๔. อบต. ทุกหน้าที่ทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่งานทุกอย่างอย่างสม่ำเสมอ ไม่ขาดตกบกพร่อง					
๕. อบต. เอาใจใส่กับงานที่ทำเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนอย่างเต็มที่					
๓. ด้านอนวัชชพละ					
๑. อบต.ดูแลเอาใจใส่ประชาชนมีการป้องกันและรักษาความ ปลอดภัยที่ดี					
๒. อบต. จัดกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริม ให้ประชาชนห่างไกลอบายมุข เช่น กิจกรรมงดเหล้า เมาบุหรี การออกกำลังกายเดิน วิ่งมาราธอน ทุกวันศุกร์					
๓. อบต. ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่ถือตัวเข้ากับประชาชนทุก คนได้ทุกระดับ					
๔. อบต.ปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบวินัยอย่างเสมอต้นเสมอปลาย					
๕. อบต. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต					
๔. ด้านสังคหพละ					
๑. อบต. ให้ความช่วยเหลือประชาชนทุกระดับเมื่อประสบภัย เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ อุบัติเหตุ เป็นต้น					
๒. อบต. สนับสนุนแก่ประชาชนที่ทำความดีและสร้างชื่อเสียงให้กับ ชุมชน					
๓. อบต. สงเคราะห์ดูแลผู้มีรายได้น้อยและจัดหาวิทยากรฝึกอาชีพ สร้างรายได้					
๔. อบต. ส่งเสริมการสร้างงานอาชีพรายได้ให้เข้มแข็งแก่ชุมชน					
๕. อบต. จัดสวัสดิการแก่ชุมชน ได้อย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน					

ตอนที่ ๓. เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนุน
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่พันธกิจ ๗ ด้าน

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย หมายถึงการบริหาร โดยยึดหลักความถูกต้อง ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ยึดหลักธรรมเป็นสำคัญ ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ เอาระบบ หลักการความถูกต้องเหตุผล ความเท่าเทียม ประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่เป็นมาตรฐาน	ระดับของความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
๑. ด้านเศรษฐกิจ					
๑. อบต. มีการส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมใน พื้นที่อย่างทั่วถึง					
๒. อบต. จัดให้มีการอบรมส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพในชุมชน อย่างต่อเนื่อง					
๓. อบต. มีการส่งเสริมการพัฒนาแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง อย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม					
๒. ด้านพัฒนาสังคม					
๑. อบต. จัดให้มีการช่วยเหลือป้องกันยาเสพติดให้โทษแก่เยาวชนและ สมาชิกในชุมชนเพื่อความสงบเรียบร้อยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและ มีประสิทธิภาพ					
๒. อบต. มีการสำรวจพื้นที่ในการดูแลป้องกันภัยเพื่อลดปัญหาอาช ากรรมในชุมชน					
๓. อบต. จัดให้มีกิจกรรมกับประชาชนในพื้นที่ในการช่วยกันพัฒนา สังคมชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ					
๓. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน					
๑. อบต. มีการจัดให้มีการสร้างถนนหนทางในเขตพื้นที่ของ อบต. ให้ใช้ สัญจรไปมาได้อย่างสะดวกอย่างทั่วถึง					
๒. อบต. มีการจัดให้มีระบบน้ำประปา แหล่งน้ำชุมชนปรับปรุงระบบ การระบายน้ำให้สามารถรองรับน้ำเสียจากครัวเรือนและจากธรรมชาติ ได้อย่างทั่วถึง					

การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตย หมายถึงการบริหารโดยยึดหลักความถูกต้อง ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ยึดหลักธรรมเป็นสำคัญ ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ เอาระบบ หลักการความถูกต้อง เหตุผล ความเท่าเทียม ประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่เป็นมาตรฐาน	ระดับของความคิดเห็น				
	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๔. ด้านบริหารจัดการบ้านเมือง					
๑. อบต. มีนโยบายในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนอย่างเป็นรูปธรรม					
๒. อบต. มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของ อบต. ให้ประชาชนรับทราบอยู่เสมอ					
๓. อบต. มีการส่งเสริมด้านความรู้ด้านบทบาท สิทธิ หน้าที่แก่ประชาชนอยู่เสมอ					
๕. ด้านสุขอนามัย					
๑. อบต. จัดให้มีการบริการสาธารณสุข (การรักษาพยาบาลการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในชุมชน) อย่างครบถ้วนทั่วถึง					
๒. อบต. จัดให้มีสวัสดิการสังคม (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ) อย่างถูกต้องครบถ้วน					
๓. อบต. จัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกายสำหรับประชาชนอย่างทั่วถึง					
๖ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น					
๑. อบต. จัดให้มีการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนอย่างครอบคลุม					
๒. อบต. จัดให้มีการศึกษาในระบบและนอกระบบได้แก่ประชาชนครอบคลุม					
๓. อบต. จัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างครอบคลุม					
๗. ด้านสิ่งแวดล้อม					
๑. อบต. จัดให้มีการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนอยู่เสมอ เช่น ปลูกต้นไม้					
๒. อบต. จัดให้มีการดูแลรักษาความสะอาดในชุมชนอย่างทั่วถึง เช่น กำจัดแหล่งยุงลาย					
๓. อบต. มีการควบคุมมิให้เกิดมลภาวะแก่ชุมชนและรักษาปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน					

ตอนที่ ๔ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบลนูน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง : โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยเขียนข้อความลงในแต่ละข้อที่เว้นช่องว่างไว้ประกอบไปด้วยแนวทางการพัฒนา ๔ ด้าน ได้แก่ ผละ ๔ คือ

๑. ด้านปัญญาพละ

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

๒. ด้านวิริยพละ

ปัญหาอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

๓. ด้านอนวัชชพละ

ปัญหาอุปสรรค

ข้อเสนอแนะ

๔. ด้านสังคหพละ

ปัญหาอุปสรรค

ข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก ข.
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview)
เรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
◆◆◆◆◆.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....
 วันที่สัมภาษณ์..... เวลา.....สถานที่.....

ส่วนที่ ๒ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์

ข้อคำถามแบบสัมภาษณ์

๑. ท่านเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านปัญญาพละ เป็นอย่างไร
๒. ท่านเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านวิริยพละ เป็นอย่างไร
๓. ท่านเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านอนวัชพละเป็นอย่างไร
๔. ท่านเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านสังคหพละ เป็นอย่างไร
๕. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาธิปไตยของ
องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ อย่างไรบ้าง

ภาคผนวก ณ.
ภาพสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก

ภาพลงพื้นที่ สัมภาษณ์เชิงลึก

ภาพที่ ๑ ผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูโสภิตสารธรรม, เจ้าคณะอำเภอกันทรารมย์ วัดบ้านคำเนียม
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาพที่ ๒ ผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูนิวิฐปัญญกิจ, เจ้าคณะตำบลน วัดกันทรารมย์
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาพที่ ๓. ผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูขันติริตนานาภรณ์, เลขานุการเจ้าคณะตำบลตุน วัดหนองบอน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาพที่ ๔. ผู้ให้สัมภาษณ์ นายทองแดง แก้วมณี, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาพที่ ๕. ผู้ให้สัมภาษณ์ นางปนัดขญา นามวงศ์, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาพที่ ๖. ผู้ให้สัมภาษณ์ นางหม่วย กันภัย, เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาพที่ ๗. ผู้ให้สัมภาษณ์ นางสุภัทธา เลิศล้ำ, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลน
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาพที่ ๘. ผู้ให้สัมภาษณ์ นางเพชรลัดดา ชาก็คดี, ตัวแทนประชาชน บ้านหนองมะแซว
ตำบลน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาพที่ ๙. ผู้ให้สัมภาษณ์ นายธนวัฒน์ อินจำปา, ตัวแทนประชาชน บ้านดุน ตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาพที่ ๑๐. ผู้ให้สัมภาษณ์ นายคำหล้า สายบุพผา, รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาพที่ ๑๑. ผู้ให้สัมภาษณ์ นายอภิสิทธิ์ สิทธิจันทร์, ตัวแทนประชาชน บ้านคำบอน ตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาพที่ ๑๒. ผู้ให้สัมภาษณ์ นายประมุล พุฒพันธ์, ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดุน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย	: พระมหาอัคพล ญาณธีโร (ทองอินทร์)
วัน เดือน ปี เกิด	: วันอังคารที่ ๒๓ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๘
สถานที่เกิด	: ๑๙/๙ หมู่ ๙ ตำบลทุ่งทอง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
การศึกษา	: นักธรรมชั้นเอกเปรียญธรรม ๓ ประโยค พุทธศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์วิชาเอก รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อุปสมบท	: ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ วัดพัคฆภูมิวราราม ตำบลปะหลาน อำเภอพัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ปีที่เข้าศึกษา	: ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๙
ปีที่สำเร็จการศึกษา	: ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๒
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วัดชัยมงคล ถนนพระรามที่ ๑ แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐
ติดต่อ	: ๐๘๐-๐๐-๔๘๘๖๒, ๐๙๐-๖๑๓-๓๖๗๖